

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

חג הסוכות תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

1 מגבה בניהו בעליות - משום הוא בעי, דפשיטא ליה לתלמוד דשמרת בתנים הם
 2 גבוה, כדביעין לפרשי לקמן מקרא. משום הכי בעי עליות משה הו, כל עליות
 3 שבתלמוד שהבית תורה - שלום טשמש הוא נעשה להבית, אבל האב - אפילו
 4 בלא עליות דלמטה היו צריכים להיות גבוהה. משום הכי אב בעי עליות ממש
 5 ותשמש לטעם, כדרך עליות שהתשמש

6 למטה בבית. אל דלמא - לא יהו צריכים
 7 למטה בבית, ולא לשמרת בתנים בעבור
 8 תורה גבוהה, משום הכי בנאים על גבי מקום
 9 גבה שבעורה, או על גבי עמודים, אבל
 10 עליות השמש - לא שתהא השמש למטה.
 11 תא שמע שבפנף שעי' בו' - משנה היא
 12 במסכת מדות. ורשא דמשה וכו' איתא -
 13 שבעה שעי' והו כעורה שפתוחה לעורה,
 14 שלשה בצפון, ושלשה בדרום, ואחד בדרום
 15 דרך כניסה לעורה. שבתורה - שער המורה
 16 על דרך אותו שער מביאין עצים למזבח. ושני
 17 לו, עלית המזבח - דרך אותו שער מביאין
 18 כבודות השמש - שליש לו, שער המים - על
 19 גבי אותו שער נעשה כמין חקיקה, אמה על
 20 אמה ברום שלש אמות, והמשכן לתוכן מינן
 21 עטם, וכן מפורש ביטא (ל.א.א.) זה בית
 22 השבועה והכוונה למעלה דוד היה על גבי
 23 שער. ואותו בית המעלה היה בארץ. דהרבה
 24 בתי טבילה הוו לצורך בתנים. שבתורה: שער
 25 ניקור. שם ראש שיעה אותו שער -
 26 ניקור שמו. דרך אותו שער נכנסים לעורה.
 27 ושתי לכות הו' לול' אתה מימינו ואת
 28 שמשאל. אבות - לשבת פתח המליטה,
 29 ואות - לשבת ערש הוביתן, שמתקן שם
 30 מנרות הנכנסות בחובות ותאפות שמה.
 31 שבפנף: שער הניצוץ - אותו בנין היה בית
 32 בעורה, ועליות אל תקדשו, שער עליות
 33 הניצוץ וזה פתח לחול לחר הבית. מרתקני
 34 ויהי חול' לו לחול' - אלמא, בעורה היה
 35 מקצה הבנין. כמין אבסדרה היה - אתה
 36 בית למטה פרוצה מרח אחת, כאבסדרה דבי
 37 בר שפרצה מרח אחת. אי ימי: בכל ערוץ
 38 היא פרוצה, כסתם אבסדרות שפרוצות מכל
 39 צד, והבנין של מעלה בני על גבי עמודים -
 40 כלומר, לכך עשאום על גבי אבסדרה - לפי שצורך שמידת בתנים צריכה להיות
 41 גבוהה, אבל לים ששומרים כמו כן, מן הפסוק כדלקמן - אין צריכין להיות שמידות
 42 למעלה אלא למטה. ואבן דרצין לו לומר ששמרת בתנים צריכה שתהא למעלה,
 43 פרש דלמס אל בעי למעלה אלא למטן. למעלה. למטן. ורסין. ושמרת לים איה
 44 מוסת על בנין אבסדרה, אל למיך שאף על פי ששמרת בתנים צריכה שתהא
 45 למעלה, מכל מקום ששמרת אל לים אל בעי למעלה אלא למטן - כלומר, כל מקום
 46 ששמרת למטה. ותרין ק' ושמידת לים אל ויהא כאבסדרה. אלא למיך ו' בן ברוק
 47 חשיב במסכת מדות. וגם לקמן התלמוד מייח' לה אבן גרוא. "שלישה מקומות
 48 הבתנים ששומרי כן והולים בעשרים ואחד מקום" את חשיב להו. ולא חשיב שמירה
 49 זו שלים זה ששומרים אבסדרה זו למטה מהבתים. וקא חשיב: בנאים. על המשח
 50 שער היו הבית, ארכעה - על ארבע פתחי מבנים, המשח - על המשח שער
 51 עורה. ארכעה - על ארבע פתחי מבנין. ולקמן מפרש אמאי אל מבנים אלו
 52 מבנין. אבן - כלשבת הקרבן, באותה לשבח נחתן קרבנות המזבחים. והו אתו חין
 53 לעורה, ושער היו לה. ואחד - כלשבת פורכת, שם היו נשים אורגות את הפורכות.
 54 ואחד - כלשבת אחורי בית הכפורת. ואם איתא דלמס שומרים כאבסדרה, אם כן
 55 הוו היו עשרות וכו'. לקמן מוכח דאמרין לקמן תרי מנייהו על בני שומרו. ועל
 56 מקומו אפרש. מנא ימי' דבתים שמיטין מלמלין אלא למיך - כלומר,
 57 שיהלום שמידתן, ואין שמידתם גבוהה כמו כלבתים. דתנו רבנן וילוו עליך וישראלך
 58 בעבודתך הבתים מדרב - כלומר, "בעבודתך" - דהיינו שיהא שחן ששומרים כמו
 59 כן. וכן הבתים וילוו וילוו - שפליין ק' שמידתן, שאינן שחן גבוהה מבנין.
 60 אתה אומר בעבודתך - כאשר פירשתי. או אינו אלא בעבודתם, כלומר, שהיו

"בית אבטינס ובית הניצוץ". איבעיא להו: עליות ממש
הו, או דלמא דהוו בניהו מגבה בעליות? תא שמע דתני:
שבפנף שער הניצוץ, כמין אבסדרה היה, ועליות בניהו
על גבה, שהפתינים שומרים מלמעלה ותלום מלמטה,
ופתח היה לו לחול. מנא הני מילי? דתני רבנן: "וילוו
עליך וישראלך" - בעבודתך התבונן מדרב. אתה אומר
בעבודתך התבונן מדרב, או אינו אלא בעבודתך? כההוא
אומר "וילוו עליך ושמו ללך בליו וללך עבדתו?"
הרי בעבודתם אומר, מה אמ אי מקיים "וילוו עליך
וישראלך"? - בעבודתך התבונן מדרב. תא פיר: פתינים
שומרים מלמעלה, ולים - מלמטה. "בית המוקד כיפה
ובית גדול היה". ותד שומר הוא יהיה בית המוקד?
וימנינו: שני שעי' היו בבית המוקד, אחד פתחו לחול
ואחד פתחו לעורה. אמר רב יהודה: כהו שבכנין לעורה
שפישש קטן היה לו, שבו נכנסין לבלוש העורה! אמר
אביי: כיון דגבי הדדי הוו קיימי - סגי להו בחד שומר.
דו' ליהא דדו' ליהא. מוקף רובין שן אבן. רובין
מאי ניהו? וזוהא דאצטמא, דסקלן כהו לאצטמא.
והו וכו מילין אבנים? והכתוב: "ובית הבגונות אבן
שלמה" וגו! אמר אביי: דמתקני ומיית מעיקרא אבני
וזמרתא ואבני דברכתא, כדכתוב "אבני עשר אמות
ואבני שניה אמות". וקני' בית אב ישנים שם? ואמאי?
לעילוי' מפות! אמר אביי: לאו אורה איעא לעילוי'
מפות לבית המוקדש. פרחי כהונה איש כסותו
כראין". אמאי התם קרי להו "רובים", הכא קרי להו
פרחי

61 שומרים ונשאים בבתי. ונאו וילוו עליך וישראלך - הכי קאמר: ויחברו עליך
 62 וישראלך בני לים שהיו נושאים בבתי המשכן וכל כליה, והאי "וילוו" - שאתה
 63 עשה עיקר עבודתך, דהיינו עבודת מזבח, דהם "שירתך" - שיהיו נושאים המשכן
 64 בניסיתן. כשהוא אומר - בבני לוי "ושמרתו לכל כליה ולכל עבודתה" -
 65 דברתו על לים דהי משאם. **אל מה אמ**
 66 מקיים וילוו עליך וישראלך בעבודתך הכתוב
 67 מדרב - לעילוי' הכתוב שיהו לים פעלים
 68 שבמיתקן. כהנים - למעלה, ולים - למטן.
 69 מפ מורי. וחד שימור הוא יהיה ליה לבית
 70 המוקד ורמינהו שני שעי' היו לו לבית
 71 המוקד - הבני על גבי כיפה. אחד פתח
 72 לחול לחד הבית ואחד פתח לעורה כהני
 73 הבני בקדש. ומזהו שני שעי' - אלמא
 74 הוו שני שומרים, ודלבי שני ושער היו
 75 שומר, ולכך שישמש כניסה ויצאה. ואף על
 76 גב דאמרין: לשכות הבגויה בקדש ופתוחה
 77 לחול - תוכן חול לשבת בית המוקד, הואיל
 78 הוו ליה שני שעי' אחד בקדש ואחד
 79 בחול, הבני לקדש - נמשך אחר פתחו,
 80 הבני בחול - נמשך אחר פתחו. וכן מוכח
 81 וימנינו (כ.ה.א.) גבי לשכת הגזית, דאמרין
 82 דחציה בקדש וחציה בחול, ואמרין, שמע
 83 מניה: שני פתחים היו לה. אחד פתח לקדש
 84 ואחד פתח לחול. דאי סלקא דיקן פתח
 85 אחד היה לה, ולקדש היה פתוח - וק"י היה
 86 יושב במערבה מי איכא, הדאמר מה אן
 87 שביה בעורה אלא למעלה ביה דוד ובלבדו.
 88 לא היה לו. הא דאמרנו מה לשכות האחד
 89 בקדש ופתוח לחול וכו' חול, ואן בעינן
 90 פתי' כמקום מוקדש, שנאמר "בבית אליהם
 91 הייל ברגשו" אלא שנוע מניה שני פתחים
 92 היו לה. אחד פתח לחול ואחד פתח לקדש.
 93 אמר ר' יהודה - סימאן הדאית משה היא:
 94 בו שנוכסין כל לעורה, שפישש קטן אלו לה -
 95 פתח קטן בתוך שער, שבו נכנסים לבלוש את
 96 העורה לבלוה קודם תרימת הדשן, לפי
 97 שאינם רוצים לפתוח שער עורה עד זמן
 98 עבודת תמיד. שהו יום. וכן מוכח במתניתין: לאחז שהפסיתו חושך, דלמס
 99 בבית המוקד היו מפיסין, נטל את המפתח ופתח את המשפס ונכנס לעורה. נכנסו
 100 אחריהו כי עד שהיו מגיעים כן הבל שלום. ומתניתין דתמיד אליבא דרבי יהודה
 101 דמדות. אמר אביי בן רבן הדדי קיימי' - זה חבנו זה, אי נמי דסמיכי אהרתי. דוד
 102 להבא דוד להבא - בחד שומר סגן. דודי - רואה, כמו "והיא דודי ליערבי"
 103 (שבת כ.ה.א.). ודבדין מאי ניהו ויזרתא אצטמא דסקלן כהו לאצטמא -
 104 ששעליך על דם למטה, שחן כהונתו כעין מטות. וקא סלקא דיקן: רבא דלאחז שנובני
 105 בחומה. חלקו את שבתות הגרון ועשו כמין איצטמא. ומשום שחן ביה וילוי אבנים.
 106 הא כתב "קודם כהונתו אבן שלמה מטס כהנא" אמר אביי דמתקני ומיית
 107 מעיקרא - קודם שיבאו האבנים בעורה היו מתוקנת על ידי ברזל, ומיית אבנים
 108 גדולות האבנים יקודו. כדכתבי בקרא (מלכים א. ז.) דהיי זהו ערשם שני שער
 109 ואבני שמונה אמות, ואבני עשר אמות - מזהו לחותן ולהשוחן בברזל, אבל כשבאו
 110 איצטמאות חן שולטות. חוץ לעורה - מזהו לחותן ולהשוחן בברזל, אבל כשבאו
 111 לעורה - קודם לחניק עליהם ברזל. והא דכתבי (שם) "ויסמיתו הגרון וכל כלי
 112 ברזל לא נשמע (בבית) הבגונות" - היינו בעורה, אבל חין לעורה - לא. היינו
 113 דקמורין: דמתקני ומיית מעיקרא. כן מוכח במגילתא. דאמרין דתם: "לא תבנה אתהון
 114 גזית" - בו אי אתה בונה גזית, אבל אתה בונה גזית בדוכיל ובבית קדש קדשים. את
 115 מה אמ מקיים "ויקבצת הגרון וכל כלי ברזל וכו'" בבית לא נשמע, אבל בחין
 116 נשמע. כי הרכיז תפת עליו ותחללה - רבי שמעון בן אלעזר אומר: המונבן נברא
 117 להאריך ימיו של אדם, והברזל נברא לקצרים. אין דין שיבא מקצר על המאריך.
 118 ואמאי לעילוי' מפות - אמאי שריע על גבי חומתא? געילוי' מפות. התי קרי להו
 119 רובים - "רובים שריע" הם, הכא קרי להו "פרחי כהונה".

עומדים, לעמוד תחתיו ולהצניע כלם. ובגמרא פריך: ומי היה אבסדראות בעורה?
 35 דלסקא דעתך דאותו בנין של עץ היה, לכך היה משקי. אלו חולבים - תחת
 36 אבסדראות של העורה בעד מורה, ואלו דרך מערב, עד שהגיע למורה אצל
 37 חביריהם, למקום עושה חביתים. דלשבת עושה חביתים היה בעורה, כדאמר במנחות
 38 (נזא) ולישתן ועריכתן צריך לעשות בפנים.
 39 ובמורה היתה, כדתנן בגמרא מורה (לד,א).
 40 תגיעו אלו [ואלו] אמרו שלום חבל שלום -
 41 כל חסרנו דבר. שלום - כפול לשון. העמידו
 42 - מאותן חבנים עושי חביתים לעשות
 43 חביתים, להחם חמין לרובבה. מי שובח
 44 לתרום את המזבח הוא יתרום את המזבח
 45 - וכיצד סדר עשייתו? - אמר לו: הודו
 46 שלא תגע בכלי, שאף על פי שהוא יודע
 47 דבר - צריך לחזור, שהוא יתן חלק
 48 יחד, ושמן שבו יוגע. ומתוך שמדריך
 49 אותו הוא נזהר. עד שיקדש ידיו ורגליו מן
 50 הברור - דלינה פיסלת (מן) קדושת ידים
 51 ורגלים. וצריך לחזור ולקדש. והרי המחתה
 52 - כל זה היה אמר לו הרי המחטה נתונה
 53 בויתך בין הכבש למוזב למערכו של כבש -
 54 כלומר, באלסקו היא נתונה, ממוצעת בין
 55 הכבש למוזב, בוית הכבש היא נתונה אצל
 56 מקום שכלה הכבש. והינין בין הכבש
 57 למוזב, ואין אדם נכנס עמו - שבין אולם
 58 למוזב, אלא אדם יכול ליכנס (בתוך) אלא
 59 בשעת עבודה. וכי הכי דאדם אסור ליכנס
 60 בין אולם למוזב, הכי הוא דאסור ליכנס בין
 61 אולם לכבש, דכבש הוא כמזבח לכל דבר.
 62 ולא נר בידו - לפי שהולך חידו. אלא
 63 מהלך לאור המערכה ולא היו רואין אותו
 64 - לפי שהיה מצד אחר של כבש במורה,
 65 דהא גובה הכבש שהוא גובה הרבה אמות
 66 ודפי הספיק.

ואומר לו "שלום עליך" - ניכר שהוא ישן, "חובטו במקל" - מלקוה. ורשות היה
 2 לו לשרוף את כסותו. והם אומרים: מה קול בעודה? אומרים לו: לזה. כן לו לוקה,
 3 ובשלה כך הוא צונק, תושמע קולו באנן. קל וחומר על אונם שינה עושיין דין -
 4 ודינך לו היא אונם, שאין אדם יכול לעמוד את עצמו שלא לישן, משבאה לו שינה
 5 לעינו. שלא על אונם שינה - דבר שעשיתן
 6 במתנין. איזו היא דרך ישיבה שיבור לו
 7 האדם - הרבה דברים צריך לו לאדם
 8 לבחור, אלא דברי קמרה איזוהי דרך אהת
 9 מורכבים הישרים שיבור לו האדם. אהוב את
 10 התוכחות - לאהוב את התוכחות. (עושה)ת
 11 - כמו (לעשות). שאמר ולמוכחים ינעם
 12 ועליהם תבא ברכת טוב - אדם שמקבל
 13 תוכחה - ינעם, ונתח רוח באה לעולם.
 14 עליהם תבא ברכת טוב - טובה וברכה
 15 באה לעולם, כששובה באה לעולם - רעה
 16 מסתלקת מן העולם. ויש אומרים יחזיק
 17 באמונה יתירה - ישא ויתן עד בני אדם
 18 באמונה. ולא יאנה את חברות. וזכב לחלקן
 19 של מקום - למחצתה, כלומר, בתוך
 20 המחצת, שכן נאמר "מוכח אדם" - הרי הוא
 21 "אחרי", כלומר, עמי. משנה נל את
 22 המפנה - מחמת הטבלא של שיש, ולא היה
 23 פתח שיערי עורה עד שיעלה עמוד השורה,
 24 אלא נטל את המפנה ופתח את הפשפש -
 25 פתח קטן שהיה בשער. דף סתמא רבי יתירה
 26 דמורה, דאמר: פתח קטן היה לו, שבו נכנסין
 27 לבלוש את העורה. נכנס מבית המוקד
 28 לעורה - דרך בית המוקד. נכנסו אחרי
 29 חבנים ושתי אבוקות של אור בידו - בחלקו
 30 מאותן חבנים שתי כיתות, מהם היו יורדים
 31 דרך צפון מבית המוקד היה בצפון. אלו
 32 חולבין באבסדרה - כל טובה העורה
 33 מארכה ורוחיה עשו אבסדראות על גבי

אפי: לא קשיא, כאן - קודם תקנה, כאן - לאחר תקנה. דתנן: בראשונה - כל מי שרוצה לתרום את המזבח, תרום. בזמן שהן
 24 מרובין רצין ועלוין בפבש, כל הקודם את חברו בתוך ארבע אמות - וזה. היו שנים שוין - הממונה אומר להם "הצבעו! וזה
 25 הן מוציאין. אחת או שתיים, ואין מוציאין גודל במקדש מעשה, שנים היו שוין רצין ועלוין בפבש, ודף אחד מהם את חברו
 26 ונשברה רגלו. והשיא: בית דין שהיו באים לדי סנהד, התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפנים. רבא אמר: אודי ואתי
 27 לאחר תקנה, והכי קתני, "מי שהוא רוצה לבא ולפנים - משכים ומובל עד שלא יבא הממונה". משנה נל את המפתח ופתח
 28 את הפשפש, ונכנס מבית המוקד לעורה, ונכנסו החבנים אחרי, ושתי אבוקות של אור בידם. החלקו לשתי כיתות, אלו
 29 מהלכין באבסדרה דרך מורה, ואלו מהלכין באבסדרה דרך מערב, היו בודקין והולכים עד ששגעים למקום עושה חביתים.
 30 תגיעו, אלו ואלו אמרו: "שלום, הכל שלום". הגמרו עושה חביתים לעשות חביתים, מי שגבה לתרום את המזבח הוא
 31 יתרום. והם אומרים: היו זהיר שלא תגע בכלי עד שתקדש ידיו ורגליו מן הכיור. והרי המחטה נתונה במקצוע בין
 32 הכבש למוזב כמערכו של כבש. אין אדם נכנס עמו, ולא נר בידו, אלא מהלך לאור המערכה. לא היו רואין אותו
 33 ולא

תמיד. פרק שאון - בשלשה מקומות דף כח עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

1 ולא שומעין את קולו - שפיר שרעה לומר "עד שהיו שומעין את הקול" וכו', חגי
2 ז"ל היו שומעין את קולו. עד שהיו שומעין קול העין עששה בן קאין סוכני
3 לבויה - לגלגל שכבר שקעוהו במערב, כדי שלא יפסלו מימיו. והשתא מעלה,
4 כדי לקרית לו. וכשמעלוהו, שבעו על קול העין. דמי כיוור נפסלין בשקיעת החמה,
5 ואיבא אבא בוחסם (כ"א) ודעשו

6 משקען. והתם מפרש שפיר. והו אטוין 1
7 הגיע עת - לקדש. קדש דידו ורגלו מן 2
8 הכויה, ומפרש בבוהים (ט"ב) כיצד הוא 3
9 מקדש. מניח ידו הימנית על גבי רגלו 4
10 הימנית, וידו השמאלית על גבי רגלו 5
11 השמאלית, ושוכף ידו, ומקדש. נבי מוחתה 6
12 של כסף ועלה לראש המזבה - דרך מדרו 7
13 של כבש באמה של כבש הסמוכות לצד 8
14 מזרת. הכבש ארכו שלשים ושתים והרבו 9
15 שש ששרה, והוא היה באמצע המזבה. 10
16 נמצא משר המזבח מצד מזרח חוץ לכבש - 11
17 שמונה אמות, ומצד מערב חוץ לכבש - 12
18 שמונה אמות. שרר המזבח שלשים ושתים 13
19 אמות. ופינה את הנחלים איך ואיך 14
20 וחתה מן המאבקות הפנימיות - מאותן 15
21 גחלים שנתאבלו ונעשו גחלים דקים, דהו 16
22 דשן, ראשן רחב ואשך חתוב. הכי גרטינן 17
23 ימק המאבקות הפנימיות, אבל גבי הנחל 18
24 יום הביפורים לא גרטינן "מאבקות", אלא 19
25 הכי גרטינן "חתה ויד" - דלהתם בעינן 20
26 גחלים גמורים, והבא בעינן "דשן". והא 21
27 בדענן אבא מאבקות - שמשום ונעשו דשן 22
28 בעינן. וידר - ממורחו של כבש, דרך כשבא 23
29 אל המזבח - בה ישוב. הגיע לרצפה - 24
30 למקום שכלה הכבש. הקפ פניו לצפון - 25
31 כלומר, לא היה מהלך כדרורו דרך מזרח 26
32 וירצה דוץ לעורה, אלא הופך פניו לצפון 27
33 בעורה, ודיעני דרום המזבח. והולך במזרחו 28
34 כל כבש - אצל הכבש בקרקע עורה, סמוך 29
35 לכבש, והוא עשירי אמות בקרקע עורה) 30
36 מן (רגל) הכבש, ועדין רחוק הוא ומקום 31
37 השלש מן המזבח עשרים אמות, השלשים 32
38 אמות היה הכבש תופס בקרקע עורה (הולך) 33
39 בעשר אמות מן הכבש, ועדין רחוק הוא מן 34
40 המזבח עשרים אילבא נטאן אבירי. לא היה 35
41 לא יסוד למזבח כלל, וקין רדומית מזרחית 36
42 לא היה לה יסוד. ופליגי בה בבבש (כ"א). 37
43 יש אומרים: לא היה להם יסוד ליתן דמים 38
44 על אותו יסוד, אלא יסוד היה למזבח. 39

45 ואליבתי היה הכבש תופס בקרקע עורה שלשים, והא דהתן "הכבש שלשים ושתים" 40
46 - שיהיה מנפש עדין שיש אותו למעלה, על אמה סוד ועל אמה סוכב - הרי 41
47 שלשים ושתים, ואיכא נטאן אבירי. לא היה לו יסוד כלל, ואליבתי תופס הכבש 42
48 בקרקע עת שלשים ואותו, ומתפשט עדין אמה ארת על הסוכב - הרי בין הכל 43
49 שלשים ושתים. והוא עשירי אמות בקרקע עורה) 44
45 צבר, דכתיב "ושמרו, ואמרין: "ישמרו" - שלא יפיר. ואם תאמר: הא בעינן "ישמרו" 45
46 אצל המזבח, ונדו דרבנן כמזבח כלל אמת, לא מן מקום היה לנו לקרבו אצל 46
47 המזבח, והענין הוא רחוק מן המזבח עשרים אמות; אמר לרבי זמריהו"ק" דכתיב 47
48 במוראה תוצה דייקתן, דכתיב במוראה ונעה (ויקרא א') "והשליך אותה אצל 48
49 המזבח קדמה", וקם להו לרבנן דלא מקרי השלכה פרות מעשרים אמות. (ישעיהו) 49
50 ויבשרה שמונה אמות והיינו נחשבת היה רחוק מן הכבש שמונה אמות משני 50
51 צדדים) רוח בעורה העין היא גשומת על קין רדומית מזרחית. הילכך, מניח את 51
52 הדשן רחוק מן המזבח עשרים אמות. מקום שנתונן שם מוראה תוצה ודשן מזבח 52
53 הדפנימי ודשן המזרחי. וכל אלו נבלעים במקומן, אבל תרומת הדשן נראה לו לא 53

1 ולא היו שומעין את קולו, עד שהיו שומעין קול העין
2 ששעשה בן קאין סוכני לבויה. והו אמורים: הגיע עת
3 קדש דידו ורגלו מן הכויה, נטל מהתת הכסף וקלה
4 לראש המזבה, פינה את הנחלים הימין, חותה את
5 המאבקות הפנימיות, וידר. הגיע לרצפה, הקפ פניו
6 לצפון, הולך במזרחו של כבש עששר אמות, צבר את
7 הנחלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשים הפנימי,
8 מקום שנותנים מוראת העוף, ודישן מזבח הפנימי,
9 ודישן המזורה. גמרא וכו' הו אבסדראות בעורה?
10 והא תניא, רבי אליעזר בן עקיב אומר: מנין שאין
11 עושין אבסדראות בעורה? - תלמוד לומר: "לא תפע
12 לה אשירה כל עין אצל מזבח ה' אלהיך", הכי קאמר:
13 לא תפע לה אשירה, לא תפע לה כל עין אצל מזבח
14 ה' אלהיך! - אמר רב הקמחי: באבסדראות של בנין,
15 והתניא: מנין שאין דבר קודם לתמיד של שחר -
16 תלמוד לומר: "ענדה עליה העלה", ואמר רבה: "העלה"
17 - עולה ואשורה! אמר רב יהודה: לתתם הפיו לרביכה.

הדרו עלך בשלשה מקומות

19 ראוהו אחיו שירה, והם רצים ובאים. מהו וקדשו
20 דיהם ורגליהם מן הכויה, נטלו את המנפרת
21 ואת הצינורות וקלו לראש המזבח. הקברים והפזרים
22 שלא נתעקלו מקעבר - סולקין אותן על צדי
23 אבותם. אם אין צדדים מחוקין - סודרים
24 אותם בסוכב על הכבש. החלו מעלין באפר על
25 גב תפוחי. תפוח היה הכבש המזבח. פעמים
26 שהיו עליו בשלש מאות כור, וקרגלים לא
27 היו מרשנין אותו, מפני שהוא נזי למזבח. ומקמיזו
28 לא

59 הדתה נבלעת, מדאמרין כיונא (כ"א): עשרה נסים נעשו לאבותינו בו, ופרכין.
60 ותו ליתא? והאמר אביי: מוראת העוף הישן מובה הדפנימי ודשן המזרחי נבלעין
61 במקומן; ואם אינא דתרומת הדשן כמו כן נבלעת, היה ליה לאתשובה ואמרין
62 בכריתות (כ"א): "ושמרו" - מלמד ששענין גזירה, דאסור ליהנות תרומת הדשן.
63 גמרא וכו' הו אבסדראות בעורה -
64 השתא קא סלקא דעתך אבסדראות של עין
65 והוא, ולכך פריך וכו' הו אבסדראות כי
66 בעורה. אמר רב הסוסיא באבסדראות של
67 בנין - עומדים של אבן היו בעורה סביב
68 חומת העורה, ועל העומדים נותנים כמין
69 של יסוד. למימרא דהביתם הו קרטי -
70 מדרגתן "לעשות תביתם", מכלל דהשתא
71 הו מקטרו ליה על גבי המזבח. והתניא מנין
72 שלא יאה דבר קודם לתמיד - דבר
73 הקובע נזי מזבח לא יקודם לתמיד של שחר
74 הקרב, כמו כן על גבי המזבח כו'. להם
75 חמין לרביבה - דמותר להם חמין לעשות
76 בתן, וכשמענו זמנן הקטרתם לאחר שקרבו
77 אביר תמיד - יקטיר כמו כן את החביתים.

הדרו עלך בשלשה מקומות

78 משנה האהו אחיו שירד - אסדרא
79 לדעול קאי, לאחר שתרם את
80 הדשן וידר מן הכבש. אז נתקרב אצלם אצל
81 רוח שהם עומדים. מיד רצו אחורו וקדשו
82 ויהם ורגליהם מן הכויה - והוא רצו
83 לקדש ידיהם ורגליהם כמו כן לעורך בעורה,
84 שריאם ללכת בין אולם ולמזבח. נטלו את
85 המנפרת - יעים, להסיר את הדשן ולפנותו
86 לתפוח. את הצנורות - מולגות, להסיר את
87 האבירים. ועלו לראש המזבח - וקודם
88 תרומת הדשן לא היו יבולים לעשות, לפי
89 שצריך להרים תרומת הדשן קודם שיפנו את
90 הדשן לתפוח. האבירים והפזרים והחלבים
91 שלא נתעקלו מקעבר - שלא נשרפו ונעשו
92 דשן. סולקין אותן לצדי מזבח - כמו
93 שסולקין לצדי מזבח. סודין כבש - כדי
94 שלא יפסלו בליעה, שאין יבולין לתקטירן על
95 לאחר שקטירו אביר תמיד, ואם לא סודין
96 על המזבח - היו נפסלין בליעה, ואמרין
97 בבוהים בפרק "מזבח" (פ"א) דאן לינה
98 במובה, וכבש הרי הוא כמזבח לכל דבר.
99 "צרי מזבח" - נראה לרבי, מקום שהוא פני.
100 ואם אין (מן) הצדדים מחוקין - סודרין אותם בסוכב או על גבי הכבש. לאחר
101 שסידרו את המערכות, חזרו את האבירים על המערכה, וציתו בה האור. החלו
102 - והחלו לעלות את האפר על גבי התפוח. באמצע מזבח - פעמים היה עליו
103 שלש מאות כור. תפוח - צבור האפר שבאמצע המזבח, שהיו שורפין אפר על גבי
104 מערכה ומעלין אותם שם, והיו נזי של מזבח. והוא נקרא "תפוח" - על שם שהיה
105 עגל תפוחי. וחבירו במסכת בעורה זרה (ה"א): אף על פי שנטול בידו ונתון לתפוח
106 - צבור העינים שבתוך התן קרי "תפוח". ושהיה רבה כל שרלא היו יבולין
107 לסדר המערכות. בדאמרין לקמן, וראשי גזירין הפנימיות נוגעים בתפוח - חוץ
108 מרזיציא אותם לחוץ, דכתיב: "ודוציאת את הדשן אל מזרין למתנה" (ויקרא ו').
109 ובתלים לא היו מרשנין אותו - כמו "ודשני את המזבח" (מדרב"ר). לא היו
110 מרזיציא אותו חוץ מן המזבח, אף על פי שמוק להם הדשן בסידור המערכה. מפני
111 שהוא נזי למזבח - שיש עליו נשן הרבה, בדאמרין בעלמא (פסחים ס"ב) שכן
112 הוא לבני אהרן שמהלכה עד ארכובותיהם ברם, כך שבח כשש עליו נשן הרבה,
113 נראה שלא עומד המזבח בטל.

תמיד. פרק שני - ראווה אדויו דף כט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

לא נתעצל בהן מלהוציא את השיש - אף על גב דניי הוא למובח בשיש עליו דשן הרבה, אפילו הכי כשהגיע העת לפנות את הדשן לא נתעצל בהן להוציא את הדשן, מי שמוטל עליו לעשות. החלו מעלין בגיורין - לאחר שהסירו הדפרי תגמולו לתפח שבאמצע המזבח, והיה מקום המערכת פנוי, לקח גורי עצים התיכון ובדקדק מנוח. דאמרין: כל עץ שנתמא בו מותר

1 פסול לגבי המזבח. והשתא שאלו ושביב
2 לעצמו - וכי כל העצים כשרים ק"ו? כל
3 העצים (ש"ב) - כלומר, רוב עצים כשרים.
4 חוץ משל דת ושל נפן - בגמרא מפרש
5 טעמא. ואף על פי שרוב עצים כשרים באלו
6 ועלין מבורכות - חרית ועפנים, לפי
7 שהרשע יותר, ואין מעלין עשן. אבל אילנות
8 וקנים אינן נזחין לשרף כמו אילנות כחורים.
9 אי נמי לית כדו כשרים בכחורים כמו בוקים.
10 עצי נפן - העצים שהולקין במו נר. כדור
11 המערכה גדולה - אותו שזכה בתרומת
12 הדשן, כדומה בימינו (בבא), דתנן רחמי: מי
13 שזכה בתרומת הדשן, יזכה בכשרי מערכה
14 ובשני גיורין. והא דקתני לעיל: החלו מעלין
15 בגיורין - הם שמינין לה, שהיו מגלים את
16 העצים, והוא היה מסדק. מורחה - כלפי
17 מורח היה הסדק. שהרי הוחפז היה באמצע
18 המזבח, והוא לא היה מסדק העצים בעד
19 מזבח הפנימי מעריבת אלא ברוח מזרחית
20 על המזבח דרך בית המזבח. ויחית
21 למורחה - מראה היה עשה למערכה כמין
22 חלון גבי מורח שהיה הרוח משטבת בו
23 הרוח בא דרך שני מורח המעצבים שבו. וראשי
24 הגיורין - העצים שהתנועעו ונזעזעו בחפז
25 שהוא באמצע המזבח. ויחית היה בין
26 הגיורים - בין סידרי העצים היו העצם
27 מנזח ריות. שהיו מציתין האילנות - (עצם
28 דקן, משם דרך אותו רוח, ונדלקים הגיורים
29 על ידי הקטנים. והעצם האילנות נפסק אל
30 כולו כג. מ"יטרכי בעת על האש", ודבי
31 קאמר: "ונתנו בני אהרן הכהנים אש על
32 המזבח", וארר כן "וערבו עצים" דקן "על
33 האש. כדו משש עצי תאנים יעם - לפי
34 שהיו צריכים עשן למזבח ליטאם על
35 המזבח הפנימי ולהקטירם שן קטרת. והו
36 בדרים יעם - שישנו גזלים טובים, ולא
37 אפר. המערכה - של קטרת את סידור
38 מערכה גדולה, כדומה בימנו בשמעתיה
39 דאביי (א"א). וכיומא מתח דבעינן שתי
40 מערכות. אחת לאברים, ואחת לקטרת.

והריוויה על המזבח החיצון, דאמרין: "מורחה" - זו מערכה גדולה. ואש על המזבח התיך בו - זו מערכה שניה של קטרת. כגון קרן דרומית מעריבת - זו מערכת החיצון, ומשך לצד צפון להרחיקו מן הקרן ארבע אמות, וקטרה היא תנא: כוליה מיתבין, וכן המזבח נגד הפתח אלא משם ארבע אמות. שהיה התיכון מנוגע ועמר באמצע העזרה, ועשר אמות פתחו של הדיכל, יש מאותן עשר אמות חמש שן הדרום ומשן מן הצפון - פתיח אמות מן המזבח נגד המזבח נגד אמות צפנית פתחו של הדיכל, וארבע אמות חמש להרחיק מן הקרן מעריבת ורצה להמשיך אותו על קרן דרומית. לפי שבאותן ארבע אמות אי אהי יכול לסדר המערכה, לפי שהם אמה יסוד, ואמה טובב, ואמה קרונה, ואמה הליך רגלי כהנים סיבב המערכה. וקדסם שתבא אש המערכה שתוכל לסדר המערכה כלפי המזבח, ארבע אמות. ולימך שבאמה מציתת סדור, שם אותה אמה עזיץ היא נגד הפתח. שאם הרויח יותר מאותה אמה, והקרב יורר לצד צפון, כגון באמה ששיח או שבעית - הו ליכא "פתח", ואין עיבון שישעה המערכה נגד פתח הדיכל, דגמרו מגזלים שן יום הכיפורים שנתקן על המזבח החיצון, ובאותו שן שהיא "לפני ה" - הדיכל, בקרן מעריבת, דכתיב "ולקח מלא המחתה גזלי אש מעל המזבח מלפני ה'", ואמרין (יומא מהא), איתרו מזבח שנקברו "לפני ה'", ואין כולו "לפני ה"? הו אמרו: הו המזבח החיצון, וכתיב ביה "לפני ה'", דכל הנוטל מתיקנן מבוהין ליטתן פנימי בפנים,

לא נתעצל בהן מלהוציא את הדשן. החלו מעלין בגיורין לסדר את המערכה. וכי כל העצים כשרין למערכה הן? כל העצים כשרין למערכה, חוץ משל גפן ושל יתה, אבל באלו היו גיורין: כמברכות של תאנה, של אגוז, ושל עץ ששמן. סידר את המערכה גדולה מורה, והותיה מורה. וראשי גיורין הפנימי היו נזעזעו בפתחה, ויחית היה בין הגיורים, שהיו מציתים את האילנות משם. ברו משם עצי תאנה וים, סידר את המערכה שניה לקטרת, כגון מעריבת דרומית, משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות. בעומד המשן ארון החלים, ובשבת - בעומד שמינה ארון החלים, ששם היו נותנים שני מוכי לבונה של תה הפנים. האברים והפרדים שלא היו נתעבלו מבערב - מיוורין אותן למערכה, והציתו שתי מערכות באש, וידו וקאו להם ללשבת הנית. נמרא אמר רבא: ונאמא. השקו את התמיד בכוס של זבב, אמר רבא: אמר רבי אמי: דברה תורה לשון הבאי, דברו נביאים לשון הקבא, דברה תורה לשון הקבא, דברה תורה לשון הקבא - דכתיב: "ערים גדולת וכבודת בשמים", בשמים סלקא דעתך? אלא - ונאמא. דברו הכמים לשון הקבא - הא דאמרן תפוחי, והשקו את התמיד בכוס של זבב. דברו נביאים לשון הקבא - דכתיב: "וכל עם הארץ) מלחלים בתחלים וגו' ותקבע הארץ לקלום", אמר רבי יצאי בר נתנאי, אמר שמואל: בשלשה מקומות דברו הכמים לשון הקבא, רבא, ואלו הן: תפוחי, גפן ופרכת. לאמרן מרבא, דתנן: השקו את התמיד בכוס של זבב, ואמר רבא: ונאמא. קא משמע לן: הני - אין, התם - לא, אין עניות במקום גשירות. תפוחי - הא דאמרן, גפן - ומדולה על גבי פלוגסות, וכל מי שמתנדב עלה

אין נוטל אלא בסמוך שאין לפנים סמוך היבטו צד שהוא כנגד פתחו. שאין קרוב לפתח יותר מאותו הצד. בעומד המשן ארון - גזלים, לפי אומר חמש אמות גזלים ודו נתנן עץ עצים, כך שיערו לחתום בתוכו בראש המזבח כשהוא חול מרחתה של ארבעה קבין בריח. ולכן צריך שני כלים, של שלא היה דוחה כשל זהב, כדאמר ביטא (מ"א) שדומהו חסה על מנתן של ישרא. ובבלי של כסף שהיה דוחה לא היה יכול להכניס הגזלים בפנים, דנאי הוא להכניס כלי כסף בפנים, שאין עניות במקום עשירות, וגם צריך שהוא אותו שמכניס בפנים קטן יותר, לפי שלא היה יכול לעלות אלוה של כסף בשל זהב, שלא יפול מן הגזלים לארץ. ודלכן, ורחה בשל ארבע קבין, ומעה בשל שלשה קבין. והיינו דתנן לקמן: נתפור מנתו כקב גזלים - מכברן אמה. וצריך להכניס כלי מלא בפנים, דכתיב (ויקרא טו) "ולקח מלא המחתה גזלי אש וגו'. ובשבת - שצריך להקטיר באותו מערב שן כוכי לבונה, ומספיק שלש אמות בעומד שמונה אמות. ששם נתנן כוכי לבונה - ולהקטיר הכוכין במערכה גדולה לא אפשה, ומפרשין בובאים (מ"א) דכל הנוטל בפנים ליטתן ברוץ, אינו נתון אלא בסמוך שאין לפנים היבטו, ומתנן משירים. חוכי פירשו: כל דבר הניתל במפנים - כגון כוכי לבונה, לית על לית על המזבח החיצון, אינו נתון על מזבח החיצון אלא באותה קרן שהוא מוכף בפנים, שאין לו קרן סמוך יותר מנתו. ושטמא נאי? דגרמין שפירשן שירי דמנין הפנימיים שנתנן על סידר מעריבת, דכתיב "אל יסוד מזבח (החיצון) העולה אש פתח אהל מועד". האברים והפרדים שלא נתעבלו מבערב - שאמרן להמשיך שהם סדרים על הכבש, מחוץ למערכה. נראה לי: לאחר שהקטירו אברי תמיד, אש של דבר יוכלין להקטיר במעריבת זו קודם אברי התמיד, דכתיב (ויקרא ו) "וערך עליה העולה" - עליה ראשונה. ובשבת יומא אמרין: מנין לאברים ופרדם שלא נתעבלו מבערב, שסודרין אותו על גבי האש כי שלא יפסלו בלינה, ואשר מערכה גדולה יסדרם וקטירם? שנאמר (שם) "אשר תאכל האש את העולה על המזבח" - כלומר, דבר שהתחיל האש לאכול מבערב העולה על המזבח, שם אותו על העולה. אלא תמיד על המזבח מבערב על כל פנים, פרק "טרף קלפתי" (יומא מהא). וכיומא מפרש בשמעתיה דאביי (ב"א) דאחר שסודרו שתי מערכות באש חיה אותו כוכי שסדר את המערכה, ומסדר שני גיור עצים. דאמרין: מי שזכה בתרומת המזבח, שזכה בסידור מערכה ובשני גיור עצים. ואחר סידור שני גיור עצים ידושו מזבח הזהב והמזבח מנחת נרות את התמיד בו, כדרך שסודרם, יעם 111 להם נעשים. הציתו שתי מערכות באש - לאחר שסודרו שני גיור עצים. ידו ובאו להם עלשבת תורת - שהיא אורה לעזרה, להחיל פיסות. והעמא באשר פירשתי לעיל: שלש אש ותיכולם לפנים עבודה, לכל צרכים ללכת ללשבת תורת. ואחר חציה קרש חציה חול, ומפיסין במקום המקודש, דכתיב "בבית אלוהים נהלך ברגש" (תהלים נו). נמרא אמר רבא נוסא - אישלש מאת אר, כלומר, מליחה בעלמא הוא דקאי, ולא דקא. דמעול על הגיע לשלש מאות, בר דמסקן המעריבת לא היתה יכולה להתייך חמש מאות בר. השקו את התמיד בכוס של זבב - משנה היא לקמן, שמשקין את התמיד כדי שיהא נוח להפשית, ומשם נוסא נקט הא. דברה תורה לשון הבאי - כאמר שרצה לחזוק רבא, אמר התם אין עניות במקום עשירות - ולא נוסא. דכל מערכות בעשר ושררת. נפל של זבב דיתה עומדת על ראש הדיכל - דבר של זבב העשוי כמין גפן, ומורלה על גבי כלונסות של אור, כעין לילית של פנן מבוהין אותה על גבי מעורר של אר. ואלא עברו אלא אל תעך לך אשהו כל עיך (דברים טו) דהו אינו נזק, וכל מי שמתנדב עלה

1 או נרירא או אשכול. של זה בנביא ותולה בה. שלש מאות כהנים לפנותה. וזמא
 2 היא דאם היתה טענה כל כך צעריה שלש מאות כהנים לפנותה חשבר וכל כך
 3 לא היו ממתנייה. פירובת עוביה פסח ועל שבועים ושתיים נישין. לייצש נארות. ועל
 4 כל נימא ונימא עשרים וארבע חומין. שורין מחוברין יחד ובימא (דף נטא) נפקא לך
 5 מקרא דכל בית כפר שלשה שנה שנה
 6 של שלמדך שראה החיוב כפר שלשה ארבה
 7 ארבעים אמות. גובה הפרכות ארבעים אמות
 8 ורובה שתיים אמות להבדיל בין ההדל
 9 לקדשי קדשים כרתיב (שמות כ) והבדילה
 10 הפרכות לכל בין הקדש בין קדש הקדשים
 11 וכרומה כריתספתא דבאיתו פרכת פירושא
 12 שמה מירי חלל חויביל כלומר וגובהו היה
 13 ארבעים אמה בדומה במסכת מדות (דף לו)
 14 גובה ההיכל ארבעים ורובו עשרים
 15 ומשפטים ושתיים ארבעים תורה נקשרת
 16 נערות ולא בא עיניו לכלל נרות מתעסקת
 17 בה שרצים לעשות כל בשרה וכדאמרין
 18 בעלמא גישא האורנית נפולתו נטולת
 19 שכן מתרומת הלשכה ושתיים עושים ככל
 20 שנה ושנה שצריך ב' פרכות כנגד אמה
 21 טרקסין שבבית שני לא יכלו לעשות אמה
 22 טרקסין כרומה כבאא בתרא (מנחות תר) (דף ג)
 23 לכך נשע שתי פרכות וחופסין השתי פרכות
 24 אמה שהיו מתעסקין בכל שנה והתפלג אלו
 25 מן הפתח ומנחתן ארבעים כנגד הפתח ושלש
 26 מאות כהנים מטיבילין אותה. נראה לר'
 27 לאתר עשייתה לפי שאי אפשר לארבע
 28 שנה לה עשה תהא נדח אתח מן ארבע
 29 האורנות בה והטמא פירשה נדה ולא ארבעה
 30 היכל מטיבילין אותה קדם שפירשוהו נגד
 31 הפתח והטמא לפי מה שפירשתינו אפרש
 32 כלל כרובת מנחתו ונתן סופו שלש
 33 אחר ארבה ארבעים אמה ורובה עשרים
 34 אמה ושתיים עשרים ככל שנה ושנה ב'
 35 פרכות נביתן ורובן כשישעו לה להבדיל בין
 36 קדשי הקדשים להדליל שהיה גובה ההיכל
 37 הללו כדפרשם במסכת מדות ושתי פרכות
 38 היו הם כנגד אמה טרקסין שבבית שני לפי
 39 כילו לעשות אמה טרקסין להבדיל בין אלו
 40 שהיו גבוה יותר מנאח אמה חומה הרבה
 41 אמה יתה יכולה לטבול חומה גבוהה כל כך
 42 ולהרחיב החומה אי אפשר דלכל בתוכה לכן עשו שתי פרכות להחיות האמה ואין
 43 נראה לי לומר שאותן שתי פרכות היה כל אחד עוביו טפח לפי שצריך הבדל להלך
 44 בין אותן שתי פרכות ואם היה עביון שפתיים איכ' לא היה בניחן אלא שלשה שפתיים
 45 וברוב שלש טפחים אל היה יכול להלך הרבה יותר כי כמו שפירשתינו אפרש
 46 טעמא. נספח מה אין מבניא של זית של פנף אמר רב פפא משום קדשיי. כלומר
 47 שי בין קשרים ובשביל הקדשים אין שורפים הפה ומעלין נשנן. דרך שר להדיות כל
 48 טעה לא ואינו שורף יפה ומעלה עשן ואין זה כבודו של מקום להעלות עצים שאין
 49 שורפים יפה למנוח ראייה לרבר דאמרין בפסחים פפרק ביצע צולין בתחלתו (דף
 50 עה) כיון דאית ביה קיטרי מפקי מיא אומרין בעלמא (תענית ב) כה פא ביב פו
 51 בקימ ובנפסינו מן הפקק ולמעלה קשיר. רב אחא בר עקיבא אמר משום רבי אחי
 52 ישראל. דאי טעמא קאמר דמשום קשרים הם פסולים אלא יפאי בלא טעם קשרים
 53 בשביל דבר אחר היו מניחין ואיזהו משום ישוב ארץ ישראל שאם ישרפו היותם
 54 והנפסין לא יתקנו כי שלטתו ושמן לטוח וחרובין ארץ ישראל הקשרים מניחה לירדי
 55 דאית לי דמשום יצא ישוב מניחין כמו כן כמו שמניחין בשביל להקשרי דהא דרתיני
 56 מניחין דהיי מבניא מורובית של כהנה בתנא דלא עבדא פריז וכדפרשתינו
 57 וכי אבל בשאר האננות שהיו עושין פירות לא היו מבניאן משום ישוב אי אכל רב
 58 פפא לית ליה ישוב ארץ ישראל בכל האננות שבעולם אל שנת עבדא פריז לא שנת
 59 עבדא מבניאן וכמו שפירשתינו יאן צריך לומר דכילו עלמא אית ליה טעם קשרים
 60 דהא ברייתא דלקמן שמביא הש"ס מוכרח דליכא לפרושי אלא בשביל קשרים ולקמן
 61 אפרשנהו הכי נרטינן לה בתרות כהנים. על העצם אשר על האש עצים/תננות

לדיות אש וכו' כל העצם כשרים היו הן כל העצם כשרים היו חרין משל זית ושל
 62 גפן ר' אליעזר מוסף אף של מייש של אלוך ושל דקל ושל חרוב ושל שקמה אבל
 63 באלו גרילין מבורכות של האנה ושל גזא ושל עץ שמן והכי פירשוהו על העצם
 64 אשר על האש ואיזה עצים שנותנין קמח והנשין אש. דוקיי. קמי יבן מרובית
 65 דמתנין קנים והנשין שערין החילין בורו
 66 ולא גרלו בו עופס כי אם שתיים ושלש
 67 ובשביל שהוא בורו אחר שורף מהה. דלא
 68 קמיר ואולי ומיקמיר. שאין קמי קשר ואוהו
 69 קשר שלא הלך הקשר בפנים בתוך העצם
 70 דתנא קמא לא פסיל ליה איכ' הלך הקשר
 71 בפנים ובקאיין היו דברו וכו' כל העצם
 72 כשרים. היו כמו שפירשנו במנתי: חזין משל
 73 גפן ושל זית. שאפילו בחרתו יש בהן
 74 קשרים. ר' אליעזר מוסף. לאיסורא אף של
 75 מייש ושל אלוך בור, ואולי ומיקמיר. פלוגתא.
 76 אלא באלו היו גרילים מילתא דח'ק' נמי הוא
 77 אלא ר' אליעזר אפסקי: בשלמא לטאן
 78 דאמר. דמפרש טעם האיסור בשביל קשרים
 79 ולא משום תקנת ישוב ארץ ישראל סבר
 80 דבהא מלניי ח'ק' דאמר של זית ושל גפן ולא
 81 זית קסבר של זית ושל גפן הקשר דלא עד
 82 פתח היכלך לא מייחי אבל של מייש של
 83 אלוך ושל חרוב ושל שקמה ושל דקל הקשר
 84 אינו אלא חרין אבל בפנים אינו היכלך
 85 מייחתינו ר' אליעזר סבר של קדשיי כבתיא
 86 לא מייחתינו וראיה לדבריו דכל אלו יש בהם
 87 קשרים מייחתינו על אותה המנשה וכיצד
 88 צולין אל הפסח מבאי שפד של רמון תחובו
 89 לתוך פיו ופרץ יגיתי של אלוך של דקל
 90 דחרוב וקשמה ומתריצין משום דאית בהו
 91 קטרי ומפקי מיא שמעתינן החם דכל אית
 92 בייהו קטרי ואע"ג דפרכתינן החם וגיטתו אלא
 93 ומתריצין תאנה נמי אנג דמחלחלא מפקי
 94 מיא פירושא) מי שיש בו מוח בפנים כמו עץ
 95 של ערבה שלש אגוז אפילו הכי גבי עצי
 96 מערבה הם כשרים דחתם היינו טעמא גבי
 97 פסח און דרך לשפד לחתובו שלשים אלא
 98 מניחין אותו עגול כמו שהוא גרל בינע ואו
 99 אותו טוב לשפד היכלך אם היינו צולין בו
 100 פסח יכא דהכרי ליידי לקלקל אבל גבי עצי
 101 מונח דרך בני אדם לחתוך עצים והעומדים
 102 להשיפה לשנים בשביל שישורף יותר הלכך כשיחזקם לשנים (ויסדר) וקוחן את המוח
 103 שמבפנים וכן יעשה בעצי אנה: אלא לטאן דאמר משום ישוב ארץ ישראל. שמפרש
 104 טעם האיסור כמו כל בשביל ישוב ארץ ישראל איכ' הוא דלדבריה האין שנת תנא
 105 קמא עצי דקל שהיו תנא קמא לא אסר אלא של זית ושל גפן ועכשיו יכא לפרושי
 106 דרב אחא בר עקיבא לית זית איסור משום קשרים דאי לית ליה לית ליה להשי"ס
 107 להקשות אלא למידי משום ישוב ארץ ישראל מבניא פלניי אלא דאי אית ליה טעם
 108 קטרי: ולשעטרי. דמותת ליה מנבייתא דתורת כהנים אמאי לא אהבת מנתינו
 109 דקתינו דבתנא דהיי גרילין וכו' לית זית איסור משום קשרים דאי לית ליה לית ליה להשי"ס
 110 טעם. לא אהבת לי הסכרת דבתנא דלא עבדא פריז מייירי אליבא דרב אחא בר
 111 יעקב כי פירת לבי נמי קשרין חרין קמא דלא עבדא פריז חילת ביה תקנת שיי
 112 דלשיפתיה ויהו טעמא דמקשה יהיה סבר דליכא דרבה תאנע ליה עבדא פריז מינו
 113 דרחהב אבל בדקל ליכא דהא דפריך מדקל ארץ פרוז מחרוב מי לית ביה משום ישוב
 114 ארץ ישראל וסביאי ליה דלא שייך איסור משום ישוב ארץ ישראל אלא בדקל
 115 תאנה ויהו וגפן המניחין בקרא דאגב דהשיבי מנאן הכתובין שבשה ארץ ישראל אבל
 116 בשאר פירות ליכא איסור משום ישוב ארץ ישראל: וכו' איבא תאנה ליה עבדא
 117 פריז. און הכי פירוש בשלמא מדקל לא מצניח להקשות בדקל לא היו גרילין אלא
 118 מנתיחין אמרין בתנא דהיי גרילין חרין בתנא דהיי גרילין וכו' שולין כל כך
 119 למנאח תאנע לבי נמי פריז כמו שייך למנאח. ודאי יכילין הרבה למנאח
 120 שבשביל בניינן נמי הו האתא דלא עבדי פריז כדכרחה: דאמר רבה מייית תאני
 121 חיוורתא. תאנע לכנות אותן תאנע ועת' קן טעמם של תאנע חיוורתא וקשרים כבי
 122 לנטוע בדמפרש.

123 לנטוע בדמפרש.

59 והפיסו ידו' א"ת למה היה פיסו בדישן מנחם הפנימי והמנורה והבעלת אברים לכבש
60 הא אמרי' בימנא בסוף פר' ב' (דף כ) אמר רבי יוחנן זו שסידר את המערכה חיוב
61 מינה הואיל ועבודה תמה היתה מתקופה לא רבא אלא מיתה תיבעי פיסו יאמרי'
62 אשתמשתיה הא דרינאי מי שזכה בתירוט דהשן וזכה בסידור מערכה ובשני גזרין
63 (בלמנא) פיסו בעי דיהא אל אמר ר' אלמי לכבש
64 שירצה יסדר אלא אנתו שונה בתרומת
65 חידש יסדר ולא אחי אלאמא מנחם אבל בשבדלא
66 מפיסתינן אלא בעבודה תמה אבל בעבודה
67 שאינה תמה כל כןן שירצה יזכה בה בלא
68 פיסו עי' תלריך דהתם פרכינן על אהת
69 משועה משטיטה דלאו עבודה תמה היא
70 ואפי' הו' פיסו ומתריבני שניו שחיה
71 ותחלת עבודה היא וחשובה לפיס אינני'
72 דלא עבודה תמה היא הילכך הי' זו הכל
73 אלו תחלת עבודה הו' וישן מתוך המנורה
74 תחלת עבודה היו זה מנחם וזה בעמרכה
75 התלאת אברים לכבש תחלת עבודה לש'
76 הקטורת אלו וקבלה נמו איכא לתרוצי'
77 הילכך לאו עבודה של וריס הוא: הראש
78 ותרכל בביתן אחת. בימנא (דף כ) מפיסין
79 שיש קשה כהניס העוסקס בהולכת אברים
80 לכבש וכתביב וחקריב והבן את הכל
81 המנוחה ואמר נו מר זו הלכת אברים לכבש
82 העיקר וזה הונח הוזהו וזו השמן הראש
83 ויתקרב ויתכנס ויתקרב והבן את הכל
84 צלעת הורה הוא הוצאו ובו מחובר הקנה
85 והלב היהו והגרה היה רביעי לקמן
86 מפרשינן במקומה מפני מה זה סדרים בסדר
87 הזה הרהיבתי חצי עשרנו של כ"ג שקרע
88 התמיד בכל יום שנאמר (ויקרא 1) מחציתה
89 בשמן מחציתה עברו סותמין ליה על מתנת
90 בשמן ותעשה לכך היא קריאה תיבתיקן אמר'
91 להן המנוחה צאו וראו אם הניע זמן
92 השריפה. שראיר להם הויה דאין שוחט
93 תמיד אלא ביום הרואה. אמר ברק בראק
94 בלשון צהר כמו למען היות כל ברק (והקואל
95 כא.) הרואה. אנתו ששל הגג אמר כך תמיה
96 כי שמואל אמר האיר פני כל המורה על
97 שהוא מנוח בחברין. פה מ"כ מנחות בשלהי

הדרן עלך ראדו אחוז

98 שתי תלים הוא היה מנוחה על כך כדאמר בשקלים (דף ט) מתיא בן שמואל מנוחה
99 על הפיסות והניע פיסות שמפיסן כשהואיר דוים מי שוחט מי זורק וכשהואיר היה
100 שואל אם הניע פיו שחיסה היה אמור לאותן ששל הגג אמרו אם האיר פני כל
101 המורה עד שהוא בחברין והן אמורין והן אן נראה לרבי דמה ענין פיסות לכאן הוא
102 פיסו ראשון בלילה הוה זה כהר היה ועוד תמיד כי שמואל לא היה אמור כל השבעה
103 דאייר פני בני המורה עד שבו בחברין בדומה בימנא (דף כ) דאמר דאנתו ששל
104 הגג אמר האיר כל בני המורה ואמר לו אדכר עד שבחברין ואמר לו יתפרש
105 הרים לפי שפע פנת אחת באור הלמנה והזכיר לומר כל כך ונל' פריש ידי תמיאה
106 כי שמואל המנוחה על פיס פליג אתק' איהו סדר דלא היה אמור אנתו ששל הגג
107 בראק אלא בני הולשין הוה אמור האיר על כל בני המורה ואיל איקך עד שבחברין
108 עד שנראה הצהר עד חברין שכולין לראות חברין משם זה השיעור גדול מברקאי
109 דתיק ריאה לרבי דרינאי בסדר יומא ר' הויה אמר פני בראק איקך פני בראק
110 נותניא בן צבא ותבואו מלה מלשבת מלאים. לאור שפתיס ועדיין ותיק'
111 הפיסות אמור האיר כל בני המורה עד שהוא בחברין ר' יודהו כן בתיאוי אמר'
112 האיר כל בני המורה ויצאו כל העם איש לאלמנאיו והתם פרכיני אי הכי נגהא
113 להי א"ל אימא פסיליס אלמא כולה פליגו ואיכא ללמינר דאיקך אישירא נפש
114 מחברין אמר' להם צאו ותבואו מלה מלשבת מלאים. לאור שפתיס ועדיין ותיק'
115 לילה אמר להם המנוחה לאותן שזכו בעבודת תמיד בין בשחטה בין בתעלתא
116 אברים שכולין מתעסקין בהבנתו כדאמר מי שזכה בתמיד משלה וחילך לביא
117 המנוחהם ומי שזכו בתעסקין בהבנתו וחילקין עמי: צאו ותבואו (יל) מלה מלשבת מלאים:
118 והבינו אותו לשחטה ובקרו אותו לאור האבוקות כתרפסר והיי לשבת תעלתאם איר'
119 היא במקצוע צפונת מערבת של בית המנוח שהיא טרקייל גדול וארבע לשבת
120 תתוח

1 ושיפיו להו כחבלא דצבתא. כמו דצבתא מיתתינן בנסכת מנורה וזה בסופה דף
2 (עה) בחבל העשוי מנזרין קל שיהיה לה לעץ עד שתסיר כל קליפתו וגם שיוע
3 גרעין בתוך הטיעת תגלילו ושוב לא יבא שם פרי ובזכיו משרינן קליפתו ושמה ע"י
4 כך תועיל לא תהיה גלולה בו קליפתו ומח' כל יבא בו פרי דיפל הרשקה ביה
5 בארעי ורע גרעין כמו שפירשינן וקבי' ליה
6 היבא דמסיק לה ימא שירומן. באנתו מקום
7 שהים גדל ומתוך תלוחה הים לא ימות
8 והילך נאל את היה עם קבור ימות מתוך
9 שאין בו קליפה. קודה עבדא. ומתוך שהוא
10 אילין סרק אוח גדל בו פרי שמכחישינן כוח
11 גדול כל כך שראיר לקרות לעשות מנוח בו
12 אנתו עופסי חקיקן לוקיחין לצויר הבנת
13 והלת סכינ מעיניה עפינן לאור חריב: לא
14 מחוקה להו גמלא. דלא של גשר אינו יכול
15 לשובליו מרוב גזילין. גמלא שבו כלומר הרבה
16 הם גדולים כך נראה בעיני (ג) שניו וה וכו'
17 שפרייתא נזרה בתיב גוריסת תפסינן אל
18 אדם יכול לישבט טאי גמסי. החזירה סוף
19 מזרת כדי שתהא הרוח מנשבת בו. הרוח
20 שיבא דרך שער מזרת וזה אמר שיהו
21 מצותין אלו האיליאות משם. עיצם דקיס
22 משמינן באנתו חזית אשתי סתורן לא ונדולס
23 העצם דירועיל על ידי עצם קטנים. מקומות
24 עבדי. כלומר מקומות הרבה היו נותנין
25 עצם וצו שישפוע על המעלה מכל עד
26 ואיכא בנייהו דלטאן דאמר כדי שתהא
27 הרוח מנשבת בו לא ודו מצותין האיליאות
28 משם.

אמר להם המנוחה

1 אמר להם המנוחה: בואו והפיסו, מי השוחט, ומי
2 הזורק, מי מרדן מנחם הפנימי, מי מרדן
3 המנורה, מי מעלה אברים לכבש. והיאש והרגל של
4 ימין, ויאשי הידים, העוקץ והרגל של שמאל, החרה
5 והגרה ויאשי דפנות הקרביים, והספולת, והתביתין, והיין.
6 הפיס, וזה מי ששכה. אמר להן: צאו וראו אם הניע
7 זמן שחטיסתי. אם הניע, הרואה אינו: אמר: מתאי
8 בן שמואל אומר: האיר פני כל המורה עד שהוא
9 בחרבון? והוא אומר: הן. אמר להן: צאו ותבואו (יל'
10 והוציאו) מלה מלשבת תפלאים. והיי לשבת תפלאים
11 ונתנה במקצוע צפונת מערכות. ארבע לשכות היו שם,
12 אחת לשבת תפלאים, ואחת לשבת החותמות, ואחת
13 לשבת בית המוקד, ואחת לשכה שעושיין בה להם
14 תפלים. נכנסו ללשבת תפלים, והוציאו משם תשעים
15 ואלפתים בלי כסף וכלי זהב. השקו את התמיד בכוס
16 של

הדרן עלך ראדו אחוז

29 אמר להם המנוחה. לאור שבאו
30 ללשכת הגזית על הפיסות: בואו
31 והפיסו מי שוחט מי זורק, כלומר בואו ופיסו
32 מי שחוט מי זורק ולשבת שש פיסות ש'
33 כאן שחטה זורקה וקבלה אתו הזורק הוא
34 המוקל וכן מנחם בימנא (דף כ) דאמר קבל
35 המקבל ובה לזרקו והכי תקון דקבלה תחלת
36 זורקה היה (דף כ) אמר ר' יוחנן דרשן
37 מנחם הפנימי הדישן מנורה הי' ר' תבעלתא אברים לכבש ששה יר' י' פיסות
38 תסולת התביתין והיין ר' ג' פיסות ואמרין בימנא (שם) דלא ודו מפיסין אלא
39 בעבודה ראשונה בשחטה וכן שזכה בשחטה ר' אחי הכהנים מנשכים עמו
40 כלומר אנתו שחן אצלו וה אחר זה כסדר שהיו מנשכים עמו זה כלאחר זה וה לירשן
41 אתו ולמנרה אנתו שחן יושבין וכן נמשכין לעבודה הראשון לעבודה ראשונה כגון
42 זורקה השני לירשן מנחם פנימי אתו מלנורה כל כסדר שהן סדורין במשנה ופיסו
43 אחד ולא ודו מטיילין כי אמ פיסו דכין שזכה ראשון בשחטה כולן והיעביבן
44 אצלו מנשכין אחריי כדאימא בימנא (שם דף כ') דרשן מנחם הפנימי המנורה
45 בעבודת התמיד חשיבא ליה הואיל דעם עבודת תמיד היא נעשה, מי שוחט ומי זורק
46 ומי מרדן ואף על פי שסדר העבודה לא היה כך כדאמר בסדר יומא משעשתא דאבי
47 (דף לג.) דאמר דרשן מנחם הפנימי קודם לזריקת דם התמיד וכסדר הסדר היה היה
48 להם תשעה א"ר ודשה מפיסין סותמין כוון בו וישתין שקודם לרשן מנחם הפנימי
49 ודו לוקיחין מלאותן תכונים שזכבו בו והואיל ומנסיק אתו לישן ומברקיין אנתו
50 לאור האבוקות והילכך כיון שהיו עוסקין במילוי דתמידי קודם לרשן המנחה המנורה
51 היו מפיסין גמי קודם שחטת התמיד והריקת דמתוך שחטה לעדה היתה בתמיד
52 ראשונה חיבה קודם ההקדמה והיישן ולא מפני שאילו קדמתו על עבודת דכבר
53 פירשה שכולן זוכין ודו רבי שזכה בחרש ר' ב אחי הכהנים מנשכים אחריי וכל
54 עבודת התמיד שחטתו וזריקתו לא היתה אלא לאור דרשן מנחם הפנימי והמנורה
55 כיצד בתחלת מרדן מנחם הפנימי ואחר כך מרשן את המנורה ה' נרות ואח"כ שוחט
56 את התמיד זורק את דם האדני' מביט ומתקן שתי נרות שנשאיר לתמן ואח"כ
57 מקטר הקטרת ובקורתה היה פיסו אחר לפי שמעולם לא שנה אדם בקורתו ומפרש
58 בימנא (דף כ) מפני שמעשרת לפיכך היו מכריזין כהנים ודושים לקטורת בואו

תמיד. פרק שלישי - אמו להם הממונה דף ל עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רש"י

1 תפוחות זו כקטנותיה תפוחות לטקלין כדפרש במסכת מדות (דף לר) וכן הלשבת
2 המנויות כאן לשבת הטלואים דרבא הוא לשבת טלה קרבן רתנן במדות ודא רתנן הנתם
3 שהוא דרומית מערבית לבית המוקד רמי ליה פ'ק דיימא (דף טז) ומשני שפיר(ה)
4 מורחית צפנית בה גזוז בית השמנאית אלא אבני מובח ששקטום מלין זין שהוא לשבת
5 בית החומות רתנן ודא ובה גזוז ולשבת

6 המוקד הוא הנקרא בית המוקד קטן היא
7 לשבת שירדקן בה לבית הטבילה כדמתן
8 במדות וזיתקן הטובל עם מיד שטעילה כמות
9 הטבילה היה מהחמט באותה לשבת ומסתפג
10 חזר בית הטבילה אינו בית הטבילה דמעילה
11 האמור בפרק קמא והרבה בית טבילה היו
12 להם ביה שיכולו הרבה בתים לטבול בהרבה
13 קומות: לשבת החתומות. שמוציעין עם
14 הרחוקות של לוקח טלרות ונטבטין מן
כאן חסר מפרש המשנה עד סוף הפרק

15 לא היו כופתין את הטלה. בשעת שחיטה
16 ד' רגלים יחד וטעמא בגמי אלא
17 מעקדיים איתו די רגלי עקדיית יצחק בן
18 אברהם: מי שוכו באברים אוזוין בן. בשעת
19 שחיטה ומטיקין אותו: ראשו של טלה
20 לדרום עורה אצל מנחה (ומפני הרגלי אצל
21 צפון עורה ופניו למערב שצריך שיהא בין
22 שחיטתו כלפי מערב ודכתיב ושתח ושתח לפני
23 ה' וראשו של טלה לדרום עורה אצל מנחה
24 (עורה) וכן שיתקרב אצל מנחה דכל במה
25 שיתקרב יצריך עד הראש אצל המנחה
26 מעקדין איתו דכתיב ושתח אותו עד
27 המנחה בצפונה אצל המנחה: השוחט עופר
28 (במנחה) [ומתוך] על קרן צפנית ופניו
29 למערב והמקבל עומד כנגד באלכסן
30 ומצד דיה שהיא פניו כלפי דרום: תמיד של
31 שחר היה נשחט על קרן צפנית מערבית על
32 צפנית שניה. שהשחט באה מן המזרח לפרק
33 מושכו השוחט לצד מערב להרחיק מן
34 הבית ולמנחה בכל יובלת מפני שהבתיים
35 גבוהים המנחה של שחיתת שפיהו של
36 קרעו (ועל) (ועל) הביתל עומד כנגד קרן
37 צפנית מערבית למוף אורך המנחה אצל
38 ההיכל צפנית משום קודשי קדשים שחיתום
39 בצפון על ירך המנחה צפנית ובעת שחית
40 כנגד המנחה ולא חצה לו עם היה
41 הנסחכים: ונבעות בקבועת בצרפה. לת
42 ראש הבמה לתוכן ודם יום כנגד המנחה
43 המשמרת ומקטן כן אמות מן הדרום
44 לצפון בקבועת בו סדרים של ד' טבעת היו
45 כיד ורוחק הסדר הראשון מן המנחה ד' אמות
46 ונאטו סדר עד כלת ד' סדרים של כן אמות
47 ודכי תנן במסכת מדות (דף לו) וטבעת היו
48 ארבע (לפניו) ד' סדרים של ד' ויש אומרים ד'
49 של ד' של עילויים שחיתום את הקדשים
50 כלומר על חידוק שחיתום קדשים כמו
51 שפירשנו: על טבעת שניה. לא טבעת שניה
52 של סדר ראשון שהוא אצל המנחה אלא

בטבעת ראשונה שהוא אצל הקרן בסדר השני המשובח לצד צפון ופני השוחט
הצאר בחמה לצד מערב צפון באלכסן כדי שלא יעכב אור השמש לבא וטעמא
דבטבעת שניה שהיא מתרחקת מן המנחה שנובה עשרה שיהכל לראות דרך עליו
השמש ויותר מכאן לא היה צריך להרחיק ואם היה שוחט בסדר הראשון לא היה
המנחה מעכב אור השמש לבא על ידו של

שוחט שהיה המנחה גבוה * אמות וסדר
ראשון של טבעת אינו רחוק מן המנחה אלא
ח' אמות: תמיד של בין הצומעים על קרן
צפנית מורחית על טבעת שניה. שהרי
בערב הלכה לה בצד מערב הליכך צריך
לצד הצפנית מקום שחיהה למקום טבילה המנחה
לצד הצפנית מורחית וכמה שיתרחק יותר
בבא המנחה על ידו ובגמי נפקא על צריך
שוחט לשוחט לאור היום: בטבעת שניה.
שוחט הטעם שפירשנו בתמיד של שחר:
שהם השוחט וקבל המקבל. לזרוק ובא על
המקבל לקרן מורחית צפנית מן המורחית
צפנית ששילה כבשש שחוט בדרום ופנה
למינן פוגע בקרן דרומית מורחית תחלה ושמ
אי'א לתן משום דעילה טענה יסוד וקרן
דרומית מורחית לא היה לא יסוד כדנפקא לן
בוביחם (דף גג) ומתקף ובא עד מורחית
צפנית ונתן ואמר בוביחם (דף טז) כל פינות
שאתה פונה לא ידו אילו דרך ימין ובתקא לן
מנחתה הפומים קודים אצ"ע ונפקא לן
עולה אינו עולה בכבש דהא על הרצפה
עומד החבלי בידו חורק למרוחק כרתיבי
היו דהא למטה מן החוט והסיקראו הוא
נתון אפילו היה בין בדמטאית שנתנת ע"ז
הקרנות למעלה ושמ צריך לעלות לכבש
דרך הדרום ופנה למזרח דרך ימין וה"ז בכל
הדמים אצ"ע שנתנת למטה מתחיל להקיץ
דרך הדרום שהוא פניו של מנחה בפתח
צפנית היבית ומשם פנה למינן בקרן מורחית
במערב ואחר כך למערבית דרומית ונתן
למערבית דרומית נמצא מקף את המנחה
כפי ד' הרב רש"י בסדר יומא בפ"ק (דף ח).
שירי הדם [והוא] שופך על יסוד דרומית
שכפול על מנחה הדרומין שירים שלו
דבכ"ל על יסוד דרומית ובן מוכיח בוביחם
(דף גג) דאמתין טעמא ובן שיערי נשאי ולמד
ידידותו מן הכבש לציאתו מן ההיכל מה
ציאתו מן ההיכל בסמוך לו ודיעתי יסוד
מעריב שבנגד הפתח ונפקא לן מקרא דרתיב
אל יסוד מנחה העולה אצל שחם חלה מזרע
אף ידידותו מן הכבש בסמוך הידיתי יסוד

1 של ובה. אף על פי שהוא מנוקד מנוקד. מנוקד
2 אותו לאור אבוקות. מי שזכה בדישון מנחה הפנימי
3 ובדישון המנורה, היו מקדימין וארבעה כלים בידם:
4 המני, והכח, ושני מפתחות. המני - דומה לתרקיב של
5 והב, מחזיק קבשים והצי. והכח - דומה לקיתון גדול של
6 והב ושתי מפתחות, אחד - שהוא יורד באמת השחי,
7 ואחד - שהוא פותח פיין. בא לו לפשפש הצפוני,
8 שני פשפשייו היו לו לשער הגדול, אחת בצפון ואחת
9 בדרום. שפדרום לא יכנס בו אדם, עליו הוא מנוקד
10 על ידי יחזקאל, שנאמר: "ויאמר אלי ה' השער הזה
11 סגור יהיה לא יפתח ואיש אל יבא בו כי ה' אלתי
12 ישראל בא בו והיה סגור". וכל את המפתח ופתח
13 את הפשפש, ונכנס לתחא, ומהתא לחיכל, עד שפניע
14 לשער הגדול. הניע לשער הגדול, העביר את הנגר
15 ואת הפותחות, ופתחו. לא היה שוחט השוחט עד
16 ששומע שער גדול שנפתח. מירחו היו שומעין קול
17 שער גדול שנפתח. מירחו היו שומעין קול מנרה.
18 מירחו היו שומעין קול השיר. מירחו היו שומעין קול
19 בן ארזה מקוש בצלצל. מירחו היו שומעין קול החליל.
20 מירחו היו שומעין קול יבני ברוז. מירחו היו שומעין
21 קול העץ ששעה בן קטין מוכני לבזוז. מירחו היו
22 שומעין קול השיר. מירחו היה שומע קול השופר. ויש
23 אומרים: אף קולו של כהן גדול בשעה שהוא מנוקד
24 את השם ביום הכפורים. מירחו היו מירחין ריח פינום
25 הקטורת. אמר רבי אלעזר בן גדליא: עדים היו לאבא
26 בערי המבור, והיו מתעטשות מריח פינום הקטורת.
27 מי שזכה בתמיד - משבו, והולך בביח המבורים, ומי
28 שזכו באברים הולכין נמו. בית המטבחים היה לצפוניו
29 של מנחה, ועליו שמונה עמודים נגשים, ורבעים של
30 ארז על יבניה, ואנקלאות של פרזל היו קבועין בהן,
31 ושלהם סדרים לכל אהר ואהר, שבהן תולין ומפשיטין,
32 על שולחנות של שיש שביין העמודים. מי שזכה בדישון
33 מנחה הפנימי, וכנס ונמול את המני והצינו לפניו,
34 והיה חופן ונתון לתוכו. ובאחרונה, כיבד את השאר
35 לתוכו: והצינו וציא. מי שזכה בדישון המנורה, כנס
36 ונמצא שני גרות מורחית מערבית דולקין - מדישן את
37 השאר, ומניח את אלו דולקין במקומן. מצאן שכבו
38 מדישן, ומדליקן מן הדולקין, ואמר בן מדישן את
39 השאר. ואכן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות,
40 שעליה כהן עומד ומטביל את הנרות, ומניח את הכה

על מעלה שניה, וציא.

הדרן עלך אמר להם הממונה

42 לא היו כופתין את הטלה. בשעת שחיטה
43 למערב, והשוחט עומד פמוח ופניו למערב. של שחר היה נשחט על קרן צפנית מערבית, על טבעת שניה.
44 של בין הערבים היה נשחט על קרן מורחית צפנית, על טבעת שניה. שהם השוחט וקבל המקבל, בא לו לקרן
45 מורחית צפנית, ונתון מורחה צפנית. מערבית דרומית, ונתון מערבה דרומה. שירי הדם היה שופך אל יסוד דרומית.

1 לא היה שובר בו את הרגל כשהיה מותחל הפשוט היה קרב הראש (ב) העוקץ
2 והרגל ושתי רפנות יחידים החזרה והנצאת למד מהחם שמפשיטין אותו דרך
3 הרגלים הלכך (כתוב) פירש כל שותלולו ברגליו באנגליות לא היה שובר את
4 רגליו ומנח וזה השובר ברגל האחר דרך הרגל ויורד עד לזוחו כון מוכח ביומא (דף
5 בה) דאמרין הנהו דך ונתקב שניקוב ברגל
6 פני כדרך החמוס שותליו את הבהמה
7 להפשיטה: אלא נוקבו מתוך ערוקבו: כמו
8 ארכובו בשו: וברגלים נוקב ומנחין באנגליות
9 דרך הנקבים וכל כך למה שלאחר שהפשיטה
10 מנתה אבר אבר ומשוחזר רגל ימין ערין
11 תליה דאמרין הנהו דך ונתקב שניקוב ברגל
12 תולה אותה כמו המוכנס לארץ שחוזק
13 מנחה רגל ימין תפול הבהמה לארץ לפי
14 שאותו אבר תחוב ברגל האחר ועל ידי כן
15 תלי הבהמה: הנה כפשיט ויורד עד שתינין
16 לחות. שהרי הופשטה כל הבהמה אלא
17 הפשיטין תליה עד חוזה למטה שערין אלא
18 הופשטין שם כדקתינו בלסוף דהופשט
19 וקדם שיתחזק ממנה שום אבר חותך את
20 הראש ולא מפשטו שהרי קדם הוא
21 בהקטתו והוא לחתוכו קדם: ונתנו לשי
22 שזוכה בו. קדם שחתך את הרביע(א) רגלי
23 הבהמה כרעים על שם הרביע קרי להו
24 כרעים שמתאר שהופשטו כרעים עד כנגד
25 החזה יכול לתחזק כל ארבע רגלים יחד
26 מירק והפשיט. גמר כמו (וימא דף לא) קרצו
27 ומירק אחר שחטתה קרניו ידו (על כלומר גמר
28 הפשטו נכר החזה והצאר חתף הדיים: קרע
29 את הלב והוציא את דפו חתף את הדיים
30 ונתנו לשי שזכה בהן עלה לרגל הימנית
31 והיה קודם שיתחזק הדיים היתרו לו לחתוך
32 רגל הימנית אלא שערין כובד הבהמה
33 ברגלים הבהמה נטלית ובכל הסדר הוא אן
34 שום פסוק כי אם סברא לפי שם שבתן לעולם
35 עשיש חתכה ונתנה לשי שזכה בו: הידנית
36 אותו שזכה בראשו: ושני כרעים עמה: שעולה
37 בא ובר ואז הבהמה תליה על ידי הרגל
38 השמאלי: קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו.
39 עכשו שנטל רגל אצבעותיו ורועותיו ובתי שחטתו למעלה
40 גלוי לפניו וכלל לראות בפנים כשעלה היה
41 הרגל ערין חותך אפי' אם היה קורעו על
42 ויהי מה שבפנים רואה כמו עתה: נטל הפחד.
43 חלב ונתנו מכסה על בית שחטתו הראש
44 למעלה לכסות בו בית השחטתו היתני (בתוה) השחטת הראש כשהיה נושא את
45 הראש על המונח היה חותך בית השחטתו למעלה ולוחק החלב מנסכה חזה דרך
46 כבוד למעלה אל קרניו בית השחטתו סתם למעטי שחטת צואר אחי וסריא וכמו
47 שראש מנחה כשכול שחטתו זכר נמי צואר מנחה הלכך פ' יך בית שחטת
48 הראש למעטי בית שחטתו צואר וצואר כשהיה נושא היה חותך החתך אצלו ואינו
49 נראה אבל הראש קרניו בין אצבעותיו וחסותו כלפי ורועותיו ובתי שחטתו למעלה
50 הלכך מכסה הפחד בית השחטתו והכי יפה לעשות ושחטתו הצואר אינה מגונה בדם
51 כל כך כמו הראש אבל את הקרבים ונתנו לשי שזכה בהן לחיותו: ושחטתו היתני
52 שחטתו(א) ויורחו אותו נטל את הקרבים: ונתנו לשי שזכה בהן לשי שם החופר הרבה
53 קבעו לה לשבח אותה לחידיה שם מלא קיבטבה הרוחה שיש כרס שיש בה טינות
54 הרבה ויש שאן בה כל (הקרבים) הבני מעיים אין בהן מישום טינות כל: כך
55 מירחין אותו ג' שפתיים (בכך לכל) במיעוטן של שלחנות בשוחזן הקטן של
56 שחטתו(א) ויש שם עטבת המעטבים ולא היו שלחנות שבין העומדים על אותו
57 ויהי מנפשיטן כדפרש' במסכת מדרת (דף לו) אבל מלכר אותן שלחנות היו שלחנות
58 של שיש נראה לי שהיו קבועין בגובה שלחנותן על דרך מירחין קרבים וכן מייחזק על
59 ומאד דחאי פירקא: 'שלחנות היו מנקשו' ח' של שיש בבית המעטבים שעליהם
60 מירחין את הקרבים אבל שלחנות שהיו מנפשיטין היו בין עמודים וכן גרסי' בהדיא
61 במסכת מדרת (דף לו) שלחנות של שיש שבין העומדים ובשלחנות שעליהן מירחין

גרסי' בבית המעטבים וכן מוכח במדרת דאמרין מקום הבעית כד לשלחנות ד'
שלחנות לעמודים כו' הנסך ד' והותור מקום הנסך: במיעוט. שלחנות של שיש
יכולין לחדיה שהחמדי היה כבד ואש דתמן במדרת (דף לו) לשבח ששם היו מירחין
קרביו קדשיה היינו כרס כדומכא(א) חסן שמירחין בבית המירחין הברס וכל צרכי בית
המעטבים מירחין שם ויורד עליו ולא היה דליו
ורצם לחדיה הקרבים עם הכרס בלישבת
מירחין משום שהכרס יותר יחיה שם בה
טינות ואם יחידו יחד יתלכלכו זה חזה לכך
קבעו זה לזה מקום: ונטל את הסכין והפריש
את הסכין מן הכבד. ועד עכשיו לא היה לו
צורך חתך לא בנטלה הפחד ולא בנטלה
קרבים שהיו דבר שנטולין ומפריחין בלא
סכין: והפריש את הריאה מן הכבד. הפחד
לא מזה כדירוש(טתואה הריאה עם צואר
כדלעילין הכבד עם דופן מימין ואצבע הכבד
מן הכבד. אצבע הכבד כשחוחתים את הכבד
ומפריחין אותו מנקוטו נשאר משע כבד מן
העוקץ אצל הבליות ולא היה מוחה
ממקומה: נקב את החזה. כדבר שאינו חותך
כדרכו שיר לישן נקיבה שהיה מפריח החזה
מן הדפנות והצלעות זו אורכב כמו ועוד יש
לומר על שדוחה על הצלעות כמו אהל
וכשנטל את החזה משם היה בני עניקב
בבהמה שדוחה קצר כרחבו ודומה מקוטו
לאחר שנטלו תחלו וחתך קרניו: ונתנו לשי
שזכה בו עלה לזרפן הימני היה חותך ויורד
עד השדרה. אצל השדרה חתף לא היה
גוגע בשדרה שהשדרה היא מנח אתה עם
הדופן השמאלי לפי שזכה הדופן היה תולה
הכבד: לא היה חותך השדרה עמו. שאם היה
חוחכו עמו היה כבדו(הרבה) (הדף) עד
שחיה מנח לב' הצלעות דקות. אצל החזה
כלומר היה חותך ויורד עד שחיה מגוע
לאחות עלות וגם למעלה אצל השחטתו
מנח בו הצלעות ולקבוע מפרש הפשיטין
דופן שמאלי דקתינו ומנח בו צלעות דקות
מיעוט: חותכה ונתנה לשי שזכה בו: הכבד
תליה היה לכך הפריש קודם הריאה מן הכבד
שכב הקרבות היה: לא לו לנדה לצאר.
והניח בה' ב' צלעות ומכאן וב' צלעות ומכאן.
ועכשיו (הניח בו שערין) הניח בה' ב' צלעות
מנח אחר חזה אותו צלעות שרפן אצל חזה ערין לא חתך דופן השמאלי לכך
שיך לומר והניח בה שערין חן ומחברות לזרפן: והקנה וחלב והריאה תליון בה בא
לו לזרפן שמאלי ונתנו. לא גרסי' בה ואלא ונתנו אצל העוקץ ב' צלעות דקות.
הידינית למעלה וב' צלעות דקות מלמטה אצל החזה והניחן מנקוטן ולא חתך עם
הדופן וכן היה מנח עם הביתרה ברופן הימני ב' צלעות למעלה אצל העוקץ ולפי
שלא פירש כל למעלה ב' צלעות למעלה מנטלה דופן חתך פירשו כן: ונמצא מנח
בשתיקה. בשתי רפנות שתיים שתיים מלמטה ושתיים שתיים מלמעלה בין ברופן ימין
בין ברופן שמאל מנח בכל א' שתיים שתיים למען וכן שתיים שתיים למעלה: ונתנה.
לזרפן שמאל ונתנה לפי שזכה בה והשדרה מנח תליונה בה והיא חתכה בביתו יותר
אלא של ימין קרחה גדולה לפי שהכבד תליו בה והכבד לאו מן הדופן הוא אלא
תליו הוא בה והכבד שורב שאינו בכלל הדופן תליו בה לכך נקראת גדולה: בא לו
לעוקץ. ויהי חותכו אצל רגל השמאלי שערין תליוה הבהמה בן האלה ואצבע
הכבד וב' בליות עמו. וכן ב' צלעות ומכאן וב' צלעות ומכאן בן האלה ואצבע
כנפי העוקץ ולא חס לפרש שני צלעות ומכאן ומכאן: נטל רגל השמאלי. ושנאר
יחיד שכל הבהמה מנותחת לאברים ורגל שמאלי נשאר ערין ונתוקבלה ונתנה למי
שזכה בה נמצא כולן עתקן במדרת האברים: גידו. ועכשיו פירשו שר
ניחודה. מעתה צריך לפרש סודו והלכתם למוכח כיצד מוליכים האברים קודמין זה
לזה

1 הראשון בראש וברגל ביצע הראש ביטני. שהראש קודם לכל האברים ודכוי
2 (ויקרא א) ונתח אותה לנתחה היא הראש ואת פרוו הילכך הראש ביטני; וחוטמו
3 נבגד ורוקע. ויטע הבמה פנה נגד רועו ואו קרניו בין אצבעותיו, גם הראש על גב
4 פיו יסד וביט געזטה פנה למעלה והפדר נתון עליו. לכסות חוטמו שהחזטה והו
5 כבוד של מעלה. רגל של ימין בשמאלו ובית
6 עורו לחוץ. מקום שנשם והנפש העור היה
7 כלפי חוץ אל העם ומקום החוץ כלפי
8 המולך היה שפיר למעבד כדו שלקא אריא
9 החתך ומפרש בימא (דף כה) מיט סליקא
10 לרגל חוץ קרי רישא ואיכא למיד התם דרך
11 ונתחו ויהי דרך החתך והרגל בו ידים ושני
12 דפנת החוה הוהרה והעיק והרגל והרגל
13 למיד דרך עליואי שדמנא היה קריב פי בדרך
14 שהאברים שמנים הז מזה הם קריבים אריס
15 והרגל שני דפנת החוה והרהר ושני ידים
16 והעיק והרגל ובין למיד דרך עליואי ובין
17 למיד דרך נתוחו אין או סדר שהרגל קריב עם
18 הראש שהרי ניתוחו שני ידים קודמין ומפרש
19 התם מאי טעמא רגל סליק בהדי רישא
20 הראש כבר פירשתי שהוא קודם וגוהת
21 הכתוב ומה היה טעם רגל עמו משום דרישא
22 נפשי ביה עצמות סליקא רגל בחדיה שהוא
23 כולו בשר והכי שפיר למעלה שחוא
24 בהקשרה עצמות ובשר ואם בשום אבר כיב
25 בשר עמו ברגל; השני ב"י ד"ם. ומה טעם
26 אויל בטר איברא דבישרא כלומר בטר גדול
27 האברים שהאברים גוהלים או מזה הם
28 קודמין הילכך ב"י ידים קודמין שני גוהלים
29 ומעוקק והרגל: של ימין ביטני ושל שמאל
30 בשמאלו. דרך חשיבותו מולוכין אותו למנחם
31 ובית ערה של כל אחד ואחד לחוץ: הי'ט
32 בעוקק וברגל השמאל והשמאל חתום בשני
33 והאלה מודולדת בין אצבעותיו. היא דבוקה
34 הבק והולכת בין האצבעות וגם אצבע
35 דבוקה בבין בעיקן וגם הצלעות חתום והרגל
36 בעוקק אצבע הכבר וב' הכליות עמו והרגל
37 של שמאל כ"י: הרביעי בחוה ונברה. ובוצרא
38 החוה ביטני שהוא חשוב יותר והרה
39 בשמאלו וצלעותיה בין אצבעותיו והיא רגל
40 פרש ובית עורה לחוץ הינוי טעמא דשני
41 צלעותיו מנותח בין אצבעותיו איכי היו בית
42 עורה לחוץ אבל גבי דפנת לא פרש לך
43 כלום והיה יכול לישא דפנת על פס ידו לכך
44 פרש בית ערה לחוץ: החמישי בב' דפנות
45 של ימין כ"י. ובית עורו לחוץ: הששי בקריבים
46 הנתונים בבין. כף מתרגם חוץ ולפי שאין
47 מחוברין יחד עריך ליתנן בכלל וכרעים על
48 גביהם מלמעלה השביעי כבלת. שלאחר
49 הקשרת אברי מנתין ומנתו ודחיה
50 סלת: הכיטי כ"י. דאמר בימא (דף ל"ד) עלה
51 ומנחה שם מנחה ואפילו וכויתין: כ"י. בין
52 נסכים רביעית החוץ כל אלו קריבים עם
53 האברים דאין מקריבין עולה בלא מנחה
54 ונסכים וכויתים אף על פי שקריבין בעבר
55 כדו גדול הוהאל ומן הפסוק הם קודמין לנסכי
56 תמיד (עריך לנו שאר האברים): הלכו ונתנום

הראשון - בראש וברגל. הראש - בימין, וחוטמו כלפי
רוועו, קרניו - בין אצבעותיו, בית שחוטמו - מלמעלה,
והפדר נתון עליו. הרגל של ימין - בשמאלו, ובית עורן
לחוץ. השני - בשתי ידים של ימין - בימין, ושל שמאל
- בשמאלו, ובית עורן לחוץ. השלישי - בעוקק וברגל.
העוקק - בימין, והאלה - מודולדת בין אצבעותיו,
ואצבע הקבר ושתי כליות עמו, הרגל של שמאל -
בשמאלו, ובית עורו לחוץ. הרביעי - בחוה ונברה. החוה
- בימין, ונברה - בשמאלו, וצלעותיו בין שני אצבעותיו.
החמישי - בשתי דפנות. של ימין - בימין, ושל שמאל -
בשמאלו, ובית עורן לחוץ. הששי - בקריבים הנתונים
בבין. וברעים על גביהן מלמעלה. השביעי - כפולת.
השמיני - כבתיבות. התשיעי - בין הלכו ונתנום מהצי
קבש ולמטה במקריבו, ומלחום. וירדו ובאו להן ללשכת
הגיות לקרות את "שמע". גמרא תנא: יד ורגל בעקידת
יצחק בן אברהם. "לא היו כופתין את המלה". מאי
שקמא? רב הוהא ורב חסדא, חד אמר: משום כיון
קדשים, וחד אמר: משום דמתקין בחוקי העמים. מאי
ביניהו? איכא ביניהו דקפתיה בשריא, אי נמי - בהוצא
דרבנא. תנן התם: שלש עשרה שולחנות היו במקדש.
שמונה של שיש בבית המסבחים - שעליהם מדיחין את
הקריבים, שנים במקרבה של כבש, אחד של שיש ואחד
של כסף, על של שיש - נותנין את האברים, ועל של
כסף - כלי שרת. ובאולם שנים מספנים על פתח הבית,
אחד של כסף ואחד של זהב. על של כסף נותנין להם
הפנים בכניסתו, ועל של זהב ביציאתו, שמעלין בקודש
ולא מורדין. ואחד של זהב בפנים, שעליו להם הפנים
תמיד. מקדי אין עניות במקום עשירות, אמאי עבדי
רבי אסי, ורבי אסי בשם רבי שמואל בר רב יצחק: מפני
שהוא מותרת. "של שחר היה נשחט על קרן מוחרת
צפונות". מנא הני מילי? אמר רב חסדא: דאמר קרא
"שנים ליום" - כנגד היום. תניא נמי הכי: "שנים ליום"
- כנגד היום. אתה אומר נגד היום, או אינו אלא חובת
היום? כשהוא אומר "את הכבש אחד תעשה בבקר ואת
האחד השני תעשה בין הערבים" - הרי חובת היום
אמרה, הא מה אני מקיים "שנים ליום" - נגד היום. הא
ביצה? תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונות
מערכת על טבעת שניה, ושל בין הערבים היה נשחט
על קרן צפונות מוחרת על טבעת שניה. עשרה דברים
שאל אלכסנדרוס מוקדון את וקני הנגב. אמר להן:

תמיד. פרק רביעי - לא היו כופתין דף רב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קפג רש"י

57 סיבנו עני בני העיר בשביל אנשי העיר ודבר עליהם אל המלך שלא להכביד עליו
 58 עליהם ואו יכאנו בני העיר לעיבוד; כיסא יא למידד או כיבשתא באיזה מקום טוב
 59 לגור בהם או כיבשה חשיבו לו ביבשה: דהא כל נחותי יסא לא מיתבא דרתייהו.
 60 אן דעתן מיושבת בה עד שירדו לבישה: ואן ענינו מלכא וליעניא מותרים
 61 ויורה: כולתא בחיאי פתרינא איה. כולתא חכמי
 62 ואן חכם לא מנהו שרתי כולתא חכמנא לרעת
 63 מה: אמר להן סה דין אתריסחון לקבלי.
 64 אהו: דא שאתם עומדים נגדי ואתריסחון מחוקים
 65 יראתנו הלא אתם יודעים כי אנחנו הרבים
 66 ואתם החתיני, אתריסחון לרין תרס ומגן.
 67 אמרו ליה שנשאת נצת. זו אינה ראיה שרתי
 68 אתם וראים בכל יום שהשטן הוא נגד
 69 ומשנה לנו האדם אף אתם לא תחמומו על
 70 שאתם החתיכים: אמר להם. שוטים אתם
 71 שאתם מחוקים יראתכם שאם אצרה אחרונ
 72 אתכם בגיורת מלכים שאני מלך ואבקש
 73 לשרא מלכים ואתרבים אתוי שינוני לו
 74 לשרא להרוג אתכם: אמרו לו שישלמו כד
 75 מלכות ולא יאי למלכא כוב. כלומר בידך
 76 הנמשלת לעשות שאחיה תוך ושר אבל כבך
 77 נחמנון שהבטחנו שאחיה תעשה עמנו רעה
 78 ואן נאה למלך לרבר שקר שגאי אף
 79 לנדיב רבר שקר (משלי) וזו פירא אלביש
 80 הלביש אותם לבושי ארנאן וישם
 81 רכדי זהב על צואריהם להם כעניט
 82 דאזיל. רצה אני לניק למדינת אפרקא;
 83 אמרו לא מצית איתלי. איך יכול ללכת
 84 חשך השך באמצע הדרך מקום שיש בו
 85 שחר בין ביים בין בלילה ואן שם אדם יכול
 86 לעבור אתון הרים: אמר להם לא מציא לא
 87 אוליגא אסנוו הכי משילאי מה אעביד.
 88 תוקעתי רעמני ללכת שם אסנוו הכי אעביד.
 89 שתקעתי בעצמני אני שואל לכם עצה מה
 90 תקעתי באיזה ענין אובל לעבור: אייתי חסרי
 91 לובאי רפשי בהבדא. אלה המורים יודלים
 92 ממצרים שידעין ללכת בחשך, דפרשי כמו
 93 ואייתי קיבורי דמתני וקשר בהאי גימא.
 94 וקשרו בהאי גימא בעברין. ובשתחויו
 95 למקונן. ותאחזו באותן קיבורי דבשכילם
 96 תשוב למקונן עד פי קיבורי עד שתגיע
 97 למקום שנקשר וזו תהיה במקונן: עבד יהוה
 98 כי מסא להוואו מחוואו כדולה נשי. לא היה
 99 באותו הכרך כי את ששים: בעא למעביד
 100 קרבא. רצה לעשות עמון מלחמה: אמרו לו.
 101 ונשיא אי קטלא לן יאמרו לן קטלא כלומר
 102 זו אינה גבורה אם תלחם עמנו שהרי אם
 103 תהרגו אותנו יאמרו העולם שישנום דבר
 104 שנתנו הרג וזו אינה גבורה, ואם אנו נהרגו
 105 אותך יאמרו השומעים כמה גרוע מלך זה
 106 שנים שנתברר עליו הערצונו מוטב שחמנו
 107 לא נעצר אף אלהם עמו זו תהיה לבנה.
 108 אמר להן. הרנינו שומע לעצבתם ולא אויב
 109 לכם והביאו לי להם לאבול: אייתי ליה
 110 נחמא דרהבא אפחורא דרהבא. הביאו לי
 111 תלם של זהב מונח על שולחן של זהב
 112 אמר

1 מן השמים לארץ רחוק. כלומר איזה רחוק יותר: אמרו לו מפורח למעבר. רחוק
 2 יותר משמים לארץ: ותרעו שהרי חמה כמורה הכל מסתכלים בה חמה באמצע
 3 רחוק אף הכל מסתכלים. ולמה לפי שהחמה כשואה מפורח וא במגבר היא ורחוקה
 4 ובשביל שהיא רחוקה יכולים להתכלל בה שאן האורה מוקף עליה מכל צד
 5 באמצע הרקיע קרובה ואורה מכל צד
 6 שאן יכולו לראותה וחב"א זה הוה פירוש
 7 שוה כדמכוחי קראי: כתוב אחד אויבר
 8 כגובה שמי - על הארץ. וכתוב אחד אויבר
 9 כרחוק טווח ממעריב. ואם לא היתה מרתן
 10 שאן מורה ועשירי רחוק יותר למען אוח
 11 הכתוב כמורה מנדה לא היה לו כלל לומר
 12 אלא מפורח אלא ראי שנתים שוין במרה
 13 לכך אוח את שנתה אלא מאי מקם חמה
 14 באמצע הרקיע אף הכל מסתכלין בה כגובה
 15 שהם מסתכלין כשואה מפורח וא במגבר
 16 משום דקאי להראי. בגולה היא עשמה ולא
 17 כסי לה מירי השבועות כל אורה חמור ומקו
 18 לעינים דמבטיחין שם: אמר להם שמים
 19 נבראו תחלה. כלומר או ארץ ושמים כאחד
 20 נבראו: שנאמר כראשית ברא אלהים את
 21 השמים. אלמא שמים קדים: אמר נברא
 22 תחלה. כלומר איזו נברא תחלה: מילתא דא
 23 ליה ליה פתח. רבר זה ששאלת אן שום
 24 אדם בשמים שידע לפותרה: ופריך הש"ס
 25 ואמאי. ויכולתו מילתא דא דלת ליה פתח.
 26 ולימרו ליה. מן הפסוק דחשך נברא תחלה
 27 שנאמר חשך על פני תהום ורור הארץ ואמר
 28 אלהים הדי אור אלמא חשך קדים: פירו א
 29 אמרו ליה. הדי אתא לשינוי מה למעלה
 30 ומה למטה והלכך חשיבו ליה מילתא דא
 31 ליה את פתר חמנו ולא ישאלם עד
 32 מנעשה בראשית: א"כ הכי. ויבטלם כל מנעו
 33 מלהשיבו תחלה נמי אמאי חשיבו לו השמים
 34 נבראו תחלה לא היה להם לחשוב כלום
 35 משום דמילתא אתי הכי: מעיקרא כפי אקראי
 36 בעלמא הוא. דקא משאל ואל ישוב עד
 37 לשאלו יתיר מנעשה בראשית כפי יכולים
 38 להשיבו האמת כיון דהוה וכו': אידין חכמי. מן
 39 מיתקרי רבם: תירוחה את הולד. המבטלן שמים
 40 מה ששתי להיות קורות שעתידים לכא
 41 ונחור מהן: הכובש את יצרו. בא לידי עבירה
 42 וכבש את יצרו ונבלט ממנה: השתחב בחלקן.
 43 במה שנתון לו המקום: ימית את עצמו.
 44 ישפיל את עצמו: יתח איה את רעה
 45 עצמו מתוך כך יתנו בו הבריות עני רב
 46 וקצאו בו וימות וליכון דחכמי שמים
 47 הרעה שיהיה ישפיל את עצמו וירמוע עליו
 48 הבריות ויהיה שנים הרבה ומונא היה
 49 עצמו לא יקצרו יקצרו וימות בלא עתה: יסא
 50 מלכו ושלמו. ויתקבלו דבריו ויהיו אותו
 51 אבל אורג לרבר עד מלכים ורשים
 52 ומקאנים בו בני אדם ומתוך כך שאינם אותו
 53 ואת מעשיה דירי עיישא מירדכו. חכמתי
 54 גדולה משלכם שאני יועצו עצה טובה שעל
 55 ידה היא מקובל לפני הבריות ואינו עצה
 56 ירעה מלך ושלטון וידבר עתהם ממדי ועבידו

42 לובאי דפרשי בהבדא, ואייתי קיבורי דמתני, וקשר בהאי גימא, דכי אתית (פאורחא) נקטת מננייהו, ואתית לאתרה. עבד הכי, ואלו,
 43 מסא להוואו מחוואו כדולה נשי. בני למעביד קרבא בחייהו. אמרו ליה: אי קטלא לן - יאמרו 'נשי קטלא', אי קטלא
 44 קל - יאמרו 'מלכא אקטלוהו נשי'! אמר להן: אייתו לי נחמא! אייתו ליה נחמא דרהבא, אפחורא דרהבא.

תמויה. פרק רביעי – לא היו כופתין דף לב עמנו ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

רש"י

אמר להו מי אבלי אינשי נתמא דהבא. כלומר וכי מנחה באאן לאכול לחם של זהב: אמרו ליה. אין מנחה באאן לאכול לחם של זהב אבל בשביל כך שמנו זהב לפנך לאכול שהיה זה פלא לנו שבאת לכאן בשביל אבילתך וכי לא היה לך לחם לאכול במקומך שנתרחקת ממלכותך ובאת עד כאן ושאלת לחם לאכול לך נתנו לך זהב וכסף שמבורים היינו שאתא בגולל זהב וכסף

לכאן כדכתיב ואחי. כשהיה יוצא מן העיר: כתב אבבא דמחזא. כתב על שער העיר: אמא אלכסנדרוס הויתו שמיא. ויהי ששה מבלי לב להביא. עד דאיתיה. לכך נשאי ולמדנו הבמה: ויא אחוה מעינא קאבלי נתמא. כדרך כח אדם שישמע על שמועין ואוכלן של לחם ויבשרים שלחות שמינן: הוה כהיה ילדני. היה עמו דעם מלודים: כהדי דמחזירי נפל בהו ריחא. בעוד שהיו רוחצים גמיוס ביר לוסתיר מליחם נפל ברויס ריח טוב ומעין מגן ערן היה: א"י שקל מחזנו מ"א טרא באפת. רחץ פניו ולא עיני: הילך יאמא דמשי. הלך במעין עד דמטא לגן ערן שממש היה נובע: רמא קלא. ואמר פתחו ולין בבא: אמרו ליה [ות] השער לה: עדיקס יבאו מה: אמר להו אמא שלמא אמא. חתוב אמא תו לי דבר אחד מגן ערן האכל ואינס רועים לפתח לי שער: יתבו ליה גולגולתא. נתנו לו ראש גולגולתא אהיה תקליה לכולהו כספא ודילת לה: היה נתון כל כסף חוב שלו בבאונים: מצדו הוה גולגולתא מצדו הוה ואפיכך היה מכבד יורה גולגולתא לאל היה מוצא: שישקל כנדרת אמר לחם אלכסנדר מוקדון לרבנן מ"א. אחי. שאינו יכול למצוא משקה אמרו לו. גולגולתא על אנרש בשר ודם שלא ישבע לעולם לופיך משקה כל כך שלב כסף וזהב היא מושבת אליה: א"ל מסאי דהבי הוא. מביא אבדון אם אנש אתם מדרביס: שקלי עמיא. [קח] מעט רש ובסה פני ה': תוכל גולגולתא לראות ואו חתבע ולא יכלה שום דבר למשך אליה וימצאו משקה [לאחר] תקל. כלומר כאותו דבר ששקל כנדרת: היינו רבתינ שאול ואבדון. גברו ועינו אתם לא חתבענה כל הניקוס בתורה שבינה שרדו עליו שנאמר קופי הוני בלילה. לעסוק בתורה: שפכי נשמתך לך נוכח פני ה': כלומר שבינה שרדוה אצלך.

זה הבלות ירושלמי שחברנו אח"כ אמר שהעם מברכין שלש ברכות שדם אמת ויציב ורצה ומודים ושום שלום לפי שכולן תפלה על ישראל ועליהם אמרו וברכו את העם וכל זה היה בלשכת הגזית אבל ברכת כהנים הודיעה הוא יברך ה' הרי הוא נאמר על מעלות האולם אחר גמר עבודת התמיד כמו שכתב בפרק שאריו זה וכבר בארנו בסוף סוכה (דף נו)

אמר להו מי אבלי אינשי נתמא דדהבא אמרו ליה אלא אי נתמא בעית לא הוה לך פתחך נתמא למיכל דשקלית ואיתיה לתמא כי נפיק ואחי כתב אבבא דמחזיא אלא אלכסנדרוס מוקדון הויתו שמיא עד דאיתיה למירנת אפרוקי דנשיא וילפת עצה מן נשיא כי שקול ואחי יתיב אהווא מעינא קא אבלי נתמא הוה בידיה גולגלי דמלחא כהדי דמחזירי להו נפל בהו ריחא אמר, שבע מעיה האי עינא מגן ערן אחי אפיכך ששקל מהנהו מיא טרא באפיא איכא דאמרי אדילי מוליה, עד דמטא לפתחא דגן ערן רמא קלא, פתחו לי בבא אמרו ליה זה השער לה' וגו' אמר להו אמא נמי מליכא אמא מוהיבש השכיבא תבו לי מדוי ותבו ליה גולגולתא תרא אתיה תקליה לכוליה דהבא וכספא בידיה כהדיה לא יהו מתקלי אמר להו רבנן מאי האי אמרי גולגולתא דעינא דבישרא ודמא דלא קא שבע אמר להו מפיא דהבי הוא שקלי קליל עפרא וכביה לאלתר תקלא דתיב שאלו ואבדון לא תשבענה וזה תנא דבי איתיה גיהנם למעלה מן תרקוע, ויש אומרים, לאחורי הרי חשך. תנא רבי חיאי, כל העוסק פתוחה בלילה, שכיבא כנדרו, שצאמר קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לך נכח פני ה' (נו), אמר רבי אליעזר מן עוריה, תלמידי החכמים מרבים שלום בעולם. שצאמר וכל כנדרו לימודי ה' ורב שלום כנדרו:

הדרן ערך לא היו כופתין

אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו קראו עשרת הדברות, שמע והיה אם שמעו ויאמר. ברכו עם העם שלש ברכות אמת ויציב, ועבודה, וברכת נהנים, ובשבת, מוסיפין ברכה אחת, למשמר היוצא משנתה ב אמר להם חדשים לקמרת בואו והפיסו אהב מי שזכה, אמר להם חדשים עם ישנים בואו והפיסו מי מעלה אברים מן הקבש למופת. רבי אליעזר מן יעקב אומר, המעלה אברים לפכש, הוא מעלה אותן על גבי המזבח, משנתה ג מסרום לחינים היו מפשיטין אותם את בגדיהם ולא היו מניחין עליהם אלא מכנסים לבגד, חלונות היו שם, וכתוב עליהם תשיש הפלים משנתה ד מן שזכה בקמרתו, והיו נוטלי את הפך, והפך דומה לתרנגול גדול, של זהב, מחוקת שלשה קפין. והקוף, היה בתוכו שלב

המכנסים ומנוחן כל בגדי כהונה כחלונות כמו שבארנו בסוכה (דף נו) והם שאמר וכתוב עליהם תשיש הכלים לפי שהחלונות שאריו בהם מכנסים כתוב עליהם מכנסים ואחר בהם המצפת כתוב עליהן מצפת וכן כותנת אבנט וסדר לבישת הגרוסיה הוא שלשש חלונות המכנסים אמרו (וימא דף כג) כהה) מנין שאלה היא דבר קודם המכנסים ללמנו לומר ומכנסו בדי ולבש על כשרו ואח"כ ילבש התנות חוגר באבנט ומשיש המצפת על ראשו וראוי לך שתרעד שדרתה הדישן תהיה באלו ארבעת הכלים אף על פי שלא אמר הכתוב אלא שני כלים שנאמר ולבש חגורו מרו ד ומכנסו בדי אבל אמרו ז"ל (שם יומא יב) כג) ולבש לרבות מצפת ואבנט לזרמיה ומה שאמר ויקריא ו) ופשת את בגדי ולבש גרוסיה ארסי אני ורצה לומר שיהיו בגדי חול אלא פחותים מצפת ובשיתובם ושנייהם בגדי קרש אמרו מקיש בגדים שפשת לבגדים שלש מה לחן בגדי קרש אף כאן בגדי קרש אים מן הן מן הלבוש לומר ארסיים ארסיים חסות הם מדם למה היו הבגדים שזכוב בשעת הדימת הדישן פחותים מהבגדים שלש בשעה שהיו מתעסקין בקרבן אל מחמת שמירת הבגדים שלא יבילו לפי ששכר הדרעיקן שהעיקר במקיש אין עניות במקום ששירותו אלא העם בזה הוא מה שכבר ואמרו (וימא שם דף יב) כ"ג) בגד בשביל בן קרירה לרבו אל ימנעו בו מוט לרבו וכבר יצאנו מנותן הזהבאלה כל דיא כותה ומתנא:

הדרן ערך לא היו כופתין ומכאן אוליך פירוש הרמב"ם ז"ל אמר להם הממונה. כבר נתבאר בגמ' ברכות ז"א יאן שהבאת אהא שהיו מברכין תחלה היא אהבת עלם ואחר שהשמש יורד האור מתפשט ממכב יוצא אור לפי שזר ברכת אף מברכין כמו שנתבאר שם ומה שאמרו קראו עשרת הברכות בכל יום לפי שדם עיקר הית וראשיתו וכבר אמרו בגבולים קישו לומר כן אל מלאם טעום פניו הירענות המינין ולא כאר הבבלי מה היא הירענות המינין אלא שנתבאר תחלה ברכות בירושלמי ואמרו מנין היה שקודין עשרת הברכות בכל יום ויום אלא מפני מה אין קורין אותם מנין המינין שלא היו אותם אלא לברם ויתנו למשה מטיני וכבר אמרו

מלא

הִלְכָה א'

מתני' כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּשַׁבָּת! כָּל הַשׁוֹכֵחַ עֵינָר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכֹת הֶרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הֶרְבֵּה – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא הַטָּאֵת אַחֶת. וְהִיּוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכֹת הֶרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הֶרְבֵּה – חַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְהִיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכֹת הֶרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הֶרְבֵּה – חַיִּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה.

[דף מ' ע"א]

הַעוֹשֶׂה מְלָאכֹת הֶרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא הַטָּאֵת אַחַת.

גמרא מַהוּ כָּלֵל גְּדוֹל? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּן: שֶׁהוּא גְּדוֹל מִכָּלֵל שְׁבִיעִית. שֶׁהַשַּׁבָּת – הִלָּה עַל הַכֹּל, וְשְׁבִיעִית – אֵינֶנּוּ הִלָּה אֱלָא עַל עֲבוֹדַת הָאָרֶץ בַּלְבָּד.

תַּמּוֹן תַּנְיִנָּן: כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּשְׁבִיעִית. מַהוּ כָּלֵל גְּדוֹל? א"ר יוֹסֵה בִּי רַבִּי בּוּן שֶׁהוּא גְּדוֹל מִכָּלֵל מַעֲשָׂרוֹת! שֶׁהַשְּׁבִיעִית – הִלָּה בֵּין עַל אוֹכְלֵי אָדָם בֵּין עַל אוֹכְלֵי בְּהֵמָה, וּמַעֲשָׂרוֹת – אֵינָן הִלִּין אֱלָא עַל אוֹכְלֵי אָדָם בַּלְבָּד.

תַּנִּי בַר קַפְרָא: כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּמַעֲשָׂרוֹת. מַהוּ כָּלֵל גְּדוֹל? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בִּי רַבִּי בּוּן: שֶׁהוּא גְּדוֹל מִכָּלֵל פִּיאָה, שֶׁמַּעֲשָׂרוֹת – הִלִּין בֵּין עַל דְּבַר שְׁמַכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם, וּבֵין עַל דְּבַר שְׂאִין מַכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם, וּפִיאָה – אֵינֶנּוּ הִלָּה אֱלָא עַל דְּבַר שְׁמַכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם.

וְאֵית דְּבַעֲי מִימַר: מַהוּ גְּדוֹל? מִיכֵן שְׂוִישׁ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ.

אֲנָן תַּנְיִנָּן: כָּל הַשׁוֹכֵחַ עֵינָר שַׁבָּת. תַּנְיִי דְבִית רַבִּי: כָּל שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת. רַבִּי לְעֶזֶר – כְּמַתְנִיתִין. רַבִּי יוֹחָנָן – כְּהֵדָא דְתַנִּי דְבִית רַבִּי.

הָא רַבִּי לְעֶזֶר אָמַר: "כָּל הַשׁוֹכֵחַ עֵינָר שַׁבָּת". הָא אִם אֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּל עֵינָר – פְּטוּר! מִן מַה דְרַב תַּנִּי מַתְנִיתִין, וּפְתַר לָהּ אִי זָהוּ שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת? קָמָן שְׁנַשְׁבַּח בֵּין הַעֲבוּיִם – הֵדָא אָמְרַהּ, הוּא הֵדָא הוּא הֵדָא.

הָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת. הָא אֵינּוּ יוֹדֵעַ וְשָׁכַח – חַיִּיב! מִן מַה דְמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲנִינָא: כִּלְיָה דָא הִילְכְתָא – כְּרַבִּי לְעֶזֶר, כְּרַם כְּרַבְנָן – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא אַחַת – הֵדָא אָמְרַהּ, הִיא הֵדָא הִיא הֵדָא.

כְּעוּן קוּמֵי בְרִיהַ דְרַבִּי יִסָּא: אֵת מַה שְׁמַעְתָּ מִן אַבּוּךָ מִן דְרַבִּי יוֹסִי?

[דף מ' ע"ב] אָמַר: כְּרַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֹזֵן רַבִּי הוֹקְמִתָּ: לֹא אָמַר בְּנִי אֱלָא רַבִּי סִימוּן כִּרְבִּי אֲבָהוּ בְּרַבִּי יוֹחָנָן. וְשָׁמַע מִינָהּ כְּהֵדָא דְרַבִּי לְעֶזֶר.

מָנָא אֵלֵינוּ מִיְלִיּוּא? וְעֵשָׂה אַחַת. וְעֵשָׂה הֵנָּה. וְעֵשָׂה מֵהֵנָּה. וְעֵשָׂה אַחַת – לְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת
וְאַחַת, הֵנָּה – לְחַיִּיב עַל כּוֹלְהוֹן אַחַת. מֵהֵנָּה – לְחַיִּיב עַל הַתּוֹלְדוֹת.

אוּ נִימַר: בְּעֵבֹרִים הַפְּתוּב מִדְּבַר! תַּנִּי רַבִּי וְכִי קוּמִי רַבִּי יוֹחֲנָן; זִיבַח קִיטְר וְנִיטְר בְּהַעֲלֵם אַחַת –
חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחֲנָן: בְּכִלְיָא, עֲבַרְתָּ בְּיַד תְּלַתָּא נְהָרִין, וְאִיתְּבַרְתָּ! אֵינּוּ
חַיִּיב אֱלָא אַחַת. עַד לָא יִתְבְּרִינָה בְּיָדֶיהָ – יֵשׁ כְּאֵן אַחַת, אֵינּוּ כְּאֵן הֵנָּה! מִן דְּתַבְּרָה בְּיָדֶיהָ – יֵשׁ כְּאֵן
הֵנָּה, אֵינּוּ כְּאֵן אַחַת! וְיָהּ כֵּן בְּעֵבֹרִים? בְּעֵבֹדְתָהּ, בְּעֵבֹדְתָהּ הַגְּבוּהָ, בְּהַשְׁתַּחֲוּיָהּ, בְּעֵבֹדְתָהּ, לְחַיִּיב
עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, בְּעֵבֹדְתָהּ הַגְּבוּהָ לְחַיִּיב עַל כּוֹלְהוֹן אַחַת, בְּהַשְׁתַּחֲוּיָהּ, לְחַיִּיב עַל מִקְצָתָהּ!

רַבִּי בּוֹן בַּר הֵייא בְּשֵׁם רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: כְּתִיב (ויקרא ט) **אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא לְאַשְׁמַת
הָעַם וְהִבִּיא פֶּר. מִצֻּחַ שְׁהַמְּשִׁיחַ מִבִּיא עֲלֵיהֶן פֶּר. וְצִאת עֹבֹרִים שְׂאִינוּ מִבִּיא עֲלֵיהָ פֶּר אֱלָא שְׁעִירָה
בְּלֶבֶד. הַתִּיבּוֹן: הַרִי חֲלָבִים וְעֲרִיזוֹת, הַרִי הַמְּשִׁיחַ**

[דף מ"א ע"א]

מִבִּיא עֲלֵיהֶן פֶּר! לָא אֲתִיבִין מִתַּנִּי אֱלָא דְבָרִים שְׂשִׁי לְהֵן תּוֹלְדוֹת, חֲלָבִים – אֵינּוּ לְהֵן תּוֹלְדוֹת. עֲרִיזוֹת
– עֵשָׂה בְּהֵן אֵת הַמְּעֵרָה בְּגוֹמֵר.

הַכְּרִיּא אֲמַרִין: (ויקרא כב) **שַׁבָּת הוּא לְה' – לְחַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.**

אָמַר רַבִּי אִילָא: כְּתִיב (שמות לה): **כָּל הָעֵשָׂה בּוּ מְלֹאכָה יוֹמַת לֹא הָעוֹשָׂה בּוּ וּבְחִבְרֹו. אֵת אָמַר אֵין
הַשְּׁבָתוֹת מִצְּמַרְפוֹת, הוֹלְקוֹת! אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִי רַבִּי בּוֹן: בְּשֵׁם שְׂאִינָן מִצְּמַרְפוֹת – כִּד אֵין הוֹלְקוֹת!
גְּדוּל שְׁנַשְׁבָּה בֵּין הָעֹבֹרִים? רַב וְשְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: מוֹנָה שְׁשָׁה וְעוֹשָׂה שַׁבָּת. וְחֲרַנָּה אָמַר: עוֹשָׂה
שַׁבָּת וּמוֹנָה שְׁשָׁה. רַבִּי יִצְחָק בַּר אֱלֵעָזָר בְּשֵׁם רַב נְחֻמָּן בַּר יַעֲקֹב: מוֹנָה שְׁשָׁה וְעוֹשָׂה שַׁבָּת. חֲמִשָּׁה
וְעוֹשָׂה שַׁבָּת. אַרְבַּעַה וְעוֹשָׂה שַׁבָּת. שְׁלֹשָׁה וְעוֹשָׂה שַׁבָּת. שְׁנַיִם וְעוֹשָׂה שַׁבָּת. אֶחָד וְעוֹשָׂה שַׁבָּת.**

אָמַר רַבִּי מָנָא: אֵין אִישְׁתְּבֵאֵי בְּתַלְתָּא – הוּא עֲבַד בְּשׁוּבְתָא. רַב הוּוּ חֲזִילִיה, לְתַרִין מַחֲזִירִין הוּא
עֲבַד שׁוּבְתָא.

וְאֵין לֹא לְתַמּוּחָה, וְיַחֲוֹשׁ לְכָל הַיָּמִים! כְּהָדָא, קִידֵשׁ אִשָּׁה בְּעוֹלָם, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֶחָא: אִיתְּפַלְגוּן רַבִּי
יוֹחֲנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: הוֹשִׁישׁ לְכָל הַנְּשִׁימ. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אֵינוּ הוֹשִׁישׁ לְכָל
הַנְּשִׁימ! תַּמָּן – יֵשׁ לוֹ תַּפְּקָתָהּ, יְכוּל הוּא לִישָׂא גְּזִירְתָּהּ, יְכוּל הוּא לִישָׂא מְשׁוּחָרְרָתָהּ. הֲכָא מַה אֵית לָן?
תַּמָּן אֲמַרִין: הוֹשִׁישׁ לְכָל הַיָּמִים וְעוֹשָׂה כְּדִי קוּיִם הַנְּפִשׁ.

תַּמָּן תַּנִּינָן: אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: שְׂאֵלְתִי אֵת רַבִּי אֱלֵעָזָר, הָעוֹשָׂה מְלֹאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה

[דף מ"א ע"ב] מעיין מְלַאכָה אחת בעלם אחת, מהו? חייב אחת על כולו, או על כל אחת ואחת? אומר לי: חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר. ומה אם הנדה שאין בה תוצאות הרבה ותפואות הרבה – חייב על כל אחת ואחת. שבת שיש בה תוצאות הרבה, ותפואות הרבה – אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת!

אמרתי לו: לא! אם אמרת בנידה – שיש בה שתי אזהרות, שהוא מזהר על הנדה, והנדה מזהרת עליו. תאמר בשבת, שאין בה אלא אזהרה אחת!

אמר לי: הבא על הקטנות יוכיה, שאין בהן אלא אזהרה אחת, – וחייב על כל אחת ואחת! אמרתי לו: לא! אם אמרת בכא על הקטנות, שאף על פי שאין בהן עכשיו – יש בהן לאהר זמן! תאמר בשבת שאין בה אלא אחד לא עכשיו ולא אחר זמן! אומר לי: הבא על הבקמה יוכיה. אמרתי לו: הבקמה – בשבת!

רבי זעירא בשם רבי הסדא: רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרינן: בודון שבת ובשנגת מלאכות שאלו.

[דף מ"א ע"א]

בדה תנינן מלאכות הרבה? לא על השבתות הוא מתחייב?

רבי בשם רב הסדא אומר: בשנגת שבת ובודון מלאכות שאלו. בדה תנינן שבתות הרבה? לא על המלאכות מתחייב?

הא רבי זעירא בשם רב הסדא אומר רבי אילא, ורבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרינן: בודון שבת ובשנגת מלאכות שאלו.

הודי ליה? והוא לא הודי? מן מה דמר רבי שמואל, רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: כל הדין הלכתא ברבי ליעזר, ברם ברבנן – אינו חייב אלא אחת. הדין אמרה דלא הודי ליה.

הווי רבי בא בשם רב הסדא: אם בשנגת שבת ובודון מלאכות שאלו, הודי ליה? לא הודי ליה? אומר רבי זעירא קומי רבי יסא: מתניתא אמרה דלא הודי ליה! דתני: יודע אני שהיא שבת, ויודע אני שהיא מלאכה, אבל איני יודע אם מלאכה היא זו שחייבין עליה פרת. אם מענין אבות מלאכות עשה – חייב על כל מלאכה ומלאכה. אם מענין מלאכה אחת עשה – חייב על כל העלם והעלם.

מפני שהן העלימות הרבה. אבל אם היה העלם אחד – אינו חייב אלא אחת!

מן מה דלא מתיב לה – הדין אמרה: דלא הודי ליה.

הא, רבי זעירא בשם רב הסדא, רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרין: בְּדוֹן שַׁבָּת ובשנגת מלאכות שאלו, הא בשנגת שבת ובדון מלאכות, אף רבי אליעזר יודי לרבי עקיבה שאינו חייב אלא אחת! ויתביניה רבי עקיבה: הרי שונג בשבת ומזיד במלאכות, הרי יש בה תוצאות הרבה ותפאות הרבה, ואת מזרי ליה שאינו חייב אלא אחת! מן מה דלא מתיב ליה – הדיא אמרה היא הדיא היא הדיא.

הא רבי בא בשם רב הסדא אמרה: בשנגת שבת ובדון מלאכות שאלו. הא בְּדוֹן שַׁבָּת ובשנגת מלאכות – אף רבי עקיבה יודי לרבי אליעזר, שהוא חייב על כל אחת ואחת.

[דף מ"ב ע"ב]

ויתביניה רבי אליעזר: הרי מזיד בשבת ושונג במלאכות, הרי יש בה תוצאות הרבה ותפאות הרבה, ואת מזדי לי שהוא חייב על כל אחת ואחת! מן מה דלא מתיב ליה – הדיא אמרה: היא הדיא היא הדיא.

הא רבי בא בשם רב הסדא אמר: בשנגת שבת ובדון מלאכות שאלו! ולא משום שנגת שבת את תופסו?

רבי חזקיה בשם רבי בא: שתים שאלו, מזיד בשבת ושונג במלאכות, שיהא חייב על כל אחת ואחת? שונג בשבת ומזיד במלאכות, מהו לעשות את התולדות כעיקר?

אמר רבי יעקב בר דסיי, ותניי דבית רבי בן: העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, מעין מלאכה אחת, בהעלם אחת מהו? חייב אחת על פולם, או אחת על כל אחת ואחת?

מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת – הדיא היא מזיד בשבת ושונג במלאכות. שבתות הרבה מעין מלאכה אחת – הדיא היא שונג בשבת ומזיד במלאכות.

הא רבי זעירא בשם רב הסדא, ורבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש: תריהון אמרין, בְּדוֹן שַׁבָּת ובשנגת מלאכות שאלו. ויש אדם מתחייב על הדון?

את נותן שנגת מלאכות על דון שבת, ודכותה, שונג בשבת ומזיד במלאכה. את נותן שנגת שבת על דון מלאכות לחייב על כל אחת ואחת.

ולית ליה לרבי אליעזר מאחת לחייב על כל אחת ואחת? אשבה תני בשם רבי אליעזר: גדול שנשבה לבין העבדים – חייב על כל אחת ואחת.

[דף מ"ג ע"א]

מה בין מזיד בשבת ושונג במלאכות, מה בין שונג בשבת ודון במלאכות?

תְּלִמִּיד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְלָמָּה מְזִיד בַּשַּׁבָּת וְשׁוֹגֵג בַּמְּלָאכּוֹת – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? שָׂאֵם אֹמְרֵי אֵת לֹא: "מְלָאכָה הִיא זו!" – הוּא פּוֹרֵשׁ מִמּוֹנָה וְעוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת אַחֲרוֹת. וְלָמָּה שׁוֹגֵג בַּשַּׁבָּת וּמְזִיד בַּמְּלָאכּוֹת – אֵינּוּ חַיִּיב אֲלָא אַחַת? שָׂאֵם אֹמְרֵי אֵת לֹא: "שַׁבָּת הִיא זו!" – מִיָּד הוּא פּוֹרֵשׁ.

שֶׁנֶּגַע בְּזַח וּבְזָה, רַב הַמְּנוּנָא אֹמְרֵי: אֵינּוּ חַיִּיב אֲלָא אַחַת. אָמַר לִיה רַבִּי זְעִירָא: וְלֹא כָּל שַׁכְּנֵי הוּא? אִלּוּ מְזִיד בַּשַּׁבָּת וְשׁוֹגֵג בַּמְּלָאכּוֹת – אֵינּוּ חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? מִפְּנֵי שְׁנַתּוּסַף לֹא שֶׁנֶּגַע שַׁבָּת – אוֹכֵד שֶׁנֶּגַע מְלָאכּוֹת?!

רַבִּי יְרֵמְיָה בְּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: קֶצֶר חֲצִי גְרוּגְרַת בַּשַּׁבָּת זֶה בְּזוּדֵן שַׁבָּת וּבְשֶׁנֶּגַע מְלָאכּוֹת, וְחֲצִי גְרוּגְרַת שַׁבָּת זֶה בְּשֶׁנֶּגַע שַׁבָּת וּבְזוּדֵן מְלָאכּוֹת, שֶׁנֶּגַע שָׁבוּ מֵהוּ שְׂיִצְטְרַפּוּ? אֵיפְשָׁר לֵאמֹר שַׁבָּתוֹת מְחֻלָּקוֹת, שַׁבָּתוֹת מְצַטְרַפּוֹת? הֲרֵי תַמְחֻוּיִין הוֹלְקִין וְתַמְחֻוּיִין מְצַטְרַפִּין? אָמַר לִיה: אֵינִי יוֹדֵעַ טַעַם תַּמְחֻוּי.

וְלֹא מִתְנִיתָא הִיא? כָּתַב אוֹת אַחַת בַּשַּׁבָּת זֶה וְאוֹת אַחַת בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה – רַבִּי אֲלִיעֶזֶר מְחֻיב וְרַבִּי הוֹשֶׁעַ פּוֹטֵר.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא קוּמֵי רַבִּי מְנָא: תִּפְתָּר בְּזוּדֵן. אָמַר לִיה: וְלֹא כָּל שַׁכְּנֵי הוּא! מַה אִם הַזּוּדֵן שָׂאֵינוּ חוֹלֵק – אֵינּוּ מְצַטְרַפּוּ, שֶׁנֶּגַע שֶׁהִיא חוֹלֵקֶת – לֹא כָּל שַׁכְּנֵי שְׂלֵא תַצְטְרַפּוּ!

אָמַר רַבִּי הֲנִנְיָה: לֹא אָמַר בֵּן, אֲלָא קֶצֶר חֲצִי גְרוּגְרַת בְּזוּדֵן שַׁבָּת וּבְשֶׁנֶּגַע מְלָאכּוֹת, וְחֲצִי גְרוּגְרַת בֵּין הָעַרְבִים בְּשֶׁנֶּגַע שַׁבָּת וּבְזוּדֵן מְלָאכּוֹת, שֶׁנֶּגַע שָׁבוּ וּשְׁנֵגַע שָׁבוּ מֵהוּ שְׂיִצְטְרַפּוּ?

אָמַר רַבִּי מְנָא: אִם עַל גַּב דְּלָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵה דָּא מִילְתָּא, אָמַר דְּכוּוּתִיָּה. אֲכַל חֲצִי זוּת בִּידִיעַת הַקּוֹדֵשׁ וּבְהַעֲלָם מוּמָאָה, וְחֲצִי זוּת בְּעֵלָם הַקּוֹדֵשׁ וּבִידִיעַת הַטּוּמָאָה, הָעֵלָם שָׁבוּ וְהָעֵלָם שָׁבוּ מֵהוּ שְׂיִצְטְרַפּוּ? נִיחָא שַׁבָּת שְׁבָאוּ לָהּ יְמֵי הַחֹל בְּנִתִּים,

[דף מ"ג ע"ב]

גַּבֵּי נִידָה מֵאִי אֵית לָהּ? רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: תִּפְתָּר בְּנִדָּה קְטַנָּה שְׁבָאוּ לָהּ יְמֵי הַפֶּסֶק טְהָרָה בְּנִתִּים. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרֵי: כִּף שְׂאֵלוֹ, בָּא עַל נִדָּה אַחַת חֲמִשׁ בְּעִילוֹת בְּעֵלָם אַחַד מֵהוּ? חַיִּיב אַחַת עַל בּוּקָם, אוֹ אַחַת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמַר לִיה: חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

וְקָשִׁיא אֵילּוּ קֶצֶר וְקֶצֶר בְּעֵלָם אַחַד, כְּלוּם הוּא חַיִּיב עַל כָּלֵם אֲלָא אַחַת?

רַבִּי אֲהָא בְּשֵׁם רַבִּי הֲנִינָא: בֵּן רַבִּי מְנָא מְקָשִׁי לָהּ, וְלֹא בֵּן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יֵסָא בֵּן הֲנִינָא: כָּל הָדָא הִילְכְתָּא – בְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר. בְּרַם בְּרַבָּנֵן – אֵינּוּ חַיִּיב אֲלָא אַחַת.

אִם הָכָא, לֹא יְהִי חַיִּיב אֲלָא אַחַת!;

תְּלִמִּיד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: קוּימְתִיחָה בֵּי דְמַר רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינְיָא, לִית בֵּן.

רַבְּנָן דְקִיסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי נִיסָא: כֹּל הָדָא הִלְכְתָא – דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הוּא. וְכֹל דִּיפּוֹק מִינָהּ הִלְכָה – כּוּלָּהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

הִלְכָה ב' מִתְנִי' אַבּוֹת מְלָאכּוֹת – אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת. הַיּוֹרֵעַ, וְהַחֹרֵשׁ, וְהַקּוֹצֵר, וְהַמְעַמֵּר, הַדֵּשׁ, וְהַיּוֹרֵד, וְהַבּוֹרֵר, הַמּוֹחֵק, וְהַמְרַקֵּד, וְהַלֵּשׁ, וְהַאֲפָחַ.

הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר, וְהַמְלַבֵּנוּ, וְהַמְנַפְצוּ, וְהַצּוֹבְעוּ, וְהַמּוֹהוּ, וְהַמּוֹסֵד, וְהַעוֹשֶׂה שְׁתֵּי כְּתִי נִירִי, וְהַאֲרֹג שְׁנֵי הוּמִיָּן,

[דף מ"ד ע"א]

וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי הוּמִיָּן, הַקּוֹשֵׁר, וְהַמְתִּיר, וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, וְהַקּוֹרֵעַ עַל מְנַת לְתַפּוֹר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת. הַצֵּד צְבִי, הַשּׁוֹחֵטוֹ, וְהַמְפָּשִׂיטוֹ, הַמּוֹלְחֵהוּ, וְהַמְעַבֵּד אֶת עוֹרוֹ, וְהַמְמַחְקוֹ, וְהַמְחַתְּכוֹ, הַפּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, וְהַמּוֹחֵק עַל מְנַת לְכַתּוּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת.

הַבּוֹנֵה, וְהַסּוֹתֵר, הַמְכַבֵּה, וְהַמְבַּעֵר, הַמְכַּה כַּפְּטִישׁ, וְהַמּוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת – הָרִי אֵלּוֹ אַבּוֹת מְלָאכּוֹת אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת.

גְּמָרָא אַבּוֹת מְלָאכּוֹת – אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת. מְנַיִן לְאַבּוֹת מְלָאכּוֹת מִן הַתּוֹרָה? רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: כְּנָגֵד אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת מְלָאכָה שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה.

בְּעוֹן קוּמִי רַב אַחָא: כֹּל הֵן דְּכַתִּיב מְלָאכּוֹת שְׁתֵּים? אָמַר רַבִּי שִׁינָי: אֲשֶׁנְּרַת עֵינֵיהּ דְרַבִּי אַחָא בְּכֹל אוֹרִיָּתָא וְלֹא אֲשַׁכַּח כְּתִיב דָּא מִיִּלְתָּא. בְּעוּי דָּא מִלְתָּא: (בְּרַאשִׁית לט) **וַיָּבֵא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכְתּוֹ,** מְנַהוֹן? (בְּרַאשִׁית ב) **וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה,** מְנַהוֹן?

תְּנִי רַבִּי שְׁמוּעוֹן בֵּן יוֹחָאי: (דְּבָרִים טו) **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּאכַל מִצּוֹת, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עָצַרְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה** – הָרִי זֶה בָּא לְהַשְׁלִים אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת מְלָאכּוֹת שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי: כְּנָגֵד אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת פַּעַם שְׁכַתּוּב בְּמִשְׁנַן עֲבוּדָה וּמְלָאכָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֵּן חֲנִינְיָא: "זֶה הַדְּבָר" – אִין כְּתִיב כְּאִן, אֵלּא (שְׁמוֹת לה) **אֵלֶּה הַדְּבָרִים** – דְּכָר, דְּכָרִי, דְּכָרִים. מִיכָּן לְאַבּוֹת וּלְתוֹלְדוֹת.

רַבִּי חֲנִינְיָא דְּצַפּוֹרִין בְּשֵׁם רַבִּי אַבְהוּ: אֶלְ"ף – חַד. לְמַ"ד – תְּלָתִין. ה"א חֲמִשָּׁה. דְּכָר – חַד. וּדְכָרִים – תְּרִין. מִיכָּן לְאַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת מְלָאכּוֹת שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה.

תְּלִמִּיד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

רַבְּנָן דְּמִיֶּסְרִין אָמְרִין: מִן אַתְרָהּ לֹא חָסְרָה כְּלוּם! אֲלֶיָּהּ – חַד. לְמִ"ד – תְּלַתִּין. חַי"ת – תְּמַנְיָא. לֹא מִתְּמַנְעִין רַבְּנָן דְּרָשִׁין בֵּין ה"א לְחַי"ת.

רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן לָקִישׁ עֲבָדִין הוּוּי בְּהֵדָא פִּירְקָא תְּלַת שְׁנִין, וּפְלוּג. אִפְקִין מִינְיָה אַרְבְּעִין חֲסֵר אַחַת תּוֹלְדוֹת עַל כָּל הָדָא וְחָדָא.

מִן דְּאִשְׁכְּחוּן מִיֶּסְמוּד סְמִכוּן, הָא דְלֹא אִשְׁכְּחוּן, מִסְמוּד עֲבָדוּנְיָה מִשּׁוּם מַכָּה בְּפִטְיֵשׁ.

בְּנֵי דְרַבִּי חֵיִיא רוּבָא עֲבָדוּן הוּוּי בְּהֵדָא פִּירְקָא שִׁיתָא יְרַחֵן, אִפְקִין מִינְיָה שִׁית מִילִין עַל כָּל הָדָא וְחָדָא. בְּנֵי דְרַבִּי חֵיִיא רוּבָא הָוּי בְּשִׁימַת אַבּוּהוֹן. דְּתַנִּי רַבִּי חֵיִיא: הַקּוֹצֵר, הַבּוֹצֵר, הַמוֹסֵס, הַגּוֹדֵר, הַתּוֹלֵשׁ, הָאוֹרֵחַ – כּוֹלְהֵן מִשּׁוּם קוֹצֵר. אָמַר

[דף מ"ד ע"ב]

רַבִּי סִידוּר: יְהוּדָא בְּרַבִּי עֲבָדִין הוּי בְּמִכְשִׁירֵין שִׁיתָא יְרַחֵן. כְּסוּפָה אֵתָא חַד תְּלִמִּיד מִן דְּרַבִּי סִימְאִי, וְשָׂאִיל לִיה וְלֹא אָגִיבִיהּ. אָמַר: נִיבֵר הוּא זֶה שְׁלֵא עֵבֵר עַל פִּיתְחָהּ שֶׁל תּוֹרָה.

אַרְבְּעִים אַבּוֹת מְלֻאכּוֹת חֲסֵר אַחַת. לֵיּוּדָא מוּלְהָ? שְׂאֵם עֲשָׂאֵן כּוֹלָם בְּעֵלָם אַחַד – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

תָּנָא רַבִּי זְבַאי קוּמִי רַבִּי יוֹחָנָן: זִבְחָה קִיטֵר וְנִיסָה בְּעֵלָם אַחַד – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכֻלָּיָא, עֲבַרְתָּ בִּידָךְ תְּלַתָּא נְהָרִין וְאִיתְּכַרְתָּ – אִינּוּ חַיִּיב אֵלָא אַחַת. עַד לֹא יִתְּבַרִינָה בִּידֵיהּ – יֵשׁ כָּאֵן אַחַת, וְאִין כָּאֵן הִנָּה. מִן דְּתַכְרַה בִּידֵיהּ – יֵשׁ כָּאֵן הִנָּה, וְאִין כָּאֵן אַחַת.

רַבִּי כָּא בַר מַמַּל בְּעָא קוּמִי דְרַבִּי זְעִירָא: וְיָהּ חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! כְּמָה דְתִימַר גְּבִי שַׁבָּת (שְׁמוֹת ב) לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה – בְּלָל. (שְׁמוֹת לז) לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם – פְּרָט. וְהִלָּא הִבְעַרְתָּ בְּכָל הַיּוֹתֵה, וְיִצְאָת מִן הַכֶּלֶל לְלַמּוּד, לִזְמַר, מָה תִּבְעַרְתָּ – מִיּוֹתֵדַת מַעֲשֵׂה יְחִידִי וְחַיִּיבִין עֲלֶיהָ בְּפָנֵי עֲצֻמָּה, אִף כָּל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה שְׁיֵשׁ בּוֹ – לְחַיִּיב עֲלָיו בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ.

אִף חֵכָא, לֹא תַעֲבֹדֶם – בְּלָל. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם – פְּרָט. וְהִלָּא הִשְׁתַּחֲוִיָּה בְּכָלל הַיּוֹתֵה, וְלַמּוּד יִצְאָת מִן הַכֶּלֶל לְלַמּוּד, מָה הִשְׁתַּחֲוִיָּה – מִיּוֹתֵדַת מַעֲשֵׂה יְחִידִי וְחַיִּיבִין עֲלֶיהָ בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ, אִף כָּל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה שְׁיֵשׁ בָּהּ – לְחַיִּיב עֲלָיו בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ!

אָמַר לִיה: בְּשַׁבָּת – בְּלָל בְּמָקוּם אַחַד, וּפְרָט בְּמָקוּם אַחַר. וּבְעַכְשָׁם – בְּלָל שְׁהוּא בְּצַד הַפְּרָט.

אָמַר לִיה: וְהִכְתִּיב (שְׁמוֹת לה): לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחַר. (שְׁמוֹת כב) זִבְחַ לְאֱלֹהִים יִחְרַם. הֲרֵי בְּלָל בְּמָקוּם אַחַד, וּפְרָט בְּמָקוּם אַחַר! אָמַר לִיה, בֵּינּוּן שְׂאִין אֶת לִזְמוּד מִצְדוֹ, אִפְּלִיזוּ מִמָּקוּם אַחַר אִי אֶת לְמוֹד.

הַכְרִיזוּ אֶמְרִין: לֹא שְׁנִייא, בֵּין שְׁכָלֵל בְּמָקוֹם אֶחָד וּפְרָט בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין שְׁכָלֵל וּפְרָט בְּמָקוֹם אֶחָד – כָּלֵל וּפְרָט הוּא. בַּשַּׁבָּת, כָּלֵל וְאַחַר כֵּן פְּרָט. בְּעֵבוּרִים, פְּרָט וְאַחַר כֵּן כָּלֵל.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: לֹא שְׁנִייא, בֵּין שְׁכָלֵל וְאַחַר כֵּן פְּרָט, בֵּין שְׁפָרַט וְאַחַר כֵּן כָּלֵל, בֵּין שְׁכָלֵל וּפְרָט וּכְלָל – כָּלֵל וּפְרָט הוּא. בַּשַּׁבָּת, כָּלֵל בְּעִבּוּדְתָהּ וּפְרָט בְּעִבּוּדְתָהּ. בְּעֵבוּרִים, כָּלֵל בְּעִבּוּדְתָהּ וּפְרָט בְּמַלְאכָתָהּ.

אָמַר רַבִּי מְנַא: הַבְּעָרָה – שְׁלֵא לְצוּרְךָ יִצְאָתָה. הַשְּׁתַּחֲוּיָה – לְצוּרְךָ יִצְאָתָה, לְלַמֵּד עַל עֲצֻמָּה שְׁאִינָהּ מַעֲשָׂה.

אֲתִיבָא כְּהוּוּא דְתַנִּי חֲזַקִּיה (שְׁמוֹת כב) זִבְחַ לְאֱלֹהִים יִחְרַם. יִצְאָתָה וְכִיחָה לְלַמֵּד עַל הַכָּל הַשְּׁתַּחֲוּיָה לְלַמֵּד עַל עֲצֻמָּה שְׁאִינָהּ מַעֲשָׂה.

[דף מ"ה ע"א]

אוּ חֲלַף! דְּכָר שֶׁהוּא מַעֲשָׂה – מְלַמֵּד. וְדָכַר שְׁאִינוּ מַעֲשָׂה – אִינוּ מְלַמְדִּים! אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: הַבְּעָרָה – לְצוּרְךָ יִצְאָתָה, לְלַמֵּד עַל כִּתֵּי דִינִים שְׁלֵא יְהוּ דִּנְיָן בַּשַּׁבָּת.

וּמָה מַעֲמָא? נֶאֱמַר כָּאֵן (שְׁמוֹת ל) כָּלֵל מְשַׁבְּתִיכֶם. וְנֶאֱמַר חֲלַף (במדבר לה) וְהָיוּ אֱלֹהִים לְכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם כָּלֵל מְשַׁבְּתִיכֶם. מָה מְשַׁבְּתִיכֶם שֶׁנֶּאֱמַר חֲלַף – כִּכְתִּי דִינְיָן הַכָּתוּב כּוֹדֵבֵר. אַף מְשַׁבְּתִיכֶם שֶׁנֶּאֱמַר כָּאֵן – כִּכְתִּי דִינְיָן הַכָּתוּב כּוֹדֵבֵר.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָדִימָא: מִכִּיּוֹן דְּתִימָר לְצוּרְךָ יִצְאָתָה – כְּמִי שֶׁיִּצְאָתָה שְׁלֵא לְצוּרְךָ, וְדָכַר שֶׁיִּצְאָתָה שְׁלֵא לְצוּרְךָ – מְלַמֵּד.

הֲדָא אֲמָרָה: דְּכָר אֶחָד שֶׁיִּצְאָתָה לְצוּרְךָ – אִינוּ חוֹלֵק. וְשְׁלֵא לְצוּרְךָ – חוֹלֵק. שְׁנֵי דְכָרִים שֶׁיִּצְאָו מִן הַכָּלֵל, מָהוּ שֶׁיִּחְלֹזוּ?

נִישְׁמַעֲינָהּ מִן הֲדָא, מִנִּיּוֹן הַפְּעֻלָּה מִבְּשַׁר הַפָּאָתָה, וּמִבְּשַׁר אֲשָׁם, וּמִבְּשַׁר קִדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים, וּמִבְּשַׁר קִדְשִׁים קְלִים, וּמוֹתֵר הָעוֹמֵר, וְשִׁתֵּי חֲלָחֶם, וְחֲלָחֶם תְּפָנִים, וְשִׁירֵי מִנְחוֹת, וּמִן הַשְּׂאֹר וּמִן הַדְּבִשׁ, עוֹבֵר כָּלָא תַעֲשֶׂה? תְּלָמוּד לֹמַר (ויקרא ב): **כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה'.** הָא כָּל שְׁנֵי מִפְּנֵי לְאִישִׁים – חֲרִי הוּא כָּלֵל תִּקְטְרוּ.

רַבִּי אֲלֶעָזָר שָׂאל לְרַבִּי יוֹחָנָן: יִצְאָו שְׁתֵּי חֲלָחֶם וּלְלַמְדוֹ עַל הַקִּדְשִׁים לְכַבְּשׁ! כְּהֵדָא דְתַנִּי: **הַמְזַבֵּחַ (שם)** אֵין לִי אֱלֹא הַמְזַבֵּחַ, וּמִנִּיּוֹן לְרַבּוֹת אֵת הַכַּבְּשׁ? תְּלָמוּד לֹמַר וְאַל הַמְזַבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ. יְכוּל לְעַבְדָּהּ וְשְׁלֵא לְעַבְדָּהּ? תְּלָמוּד לֹמַר לְרִיחַ נִיחַח. לֹא אֲמַרְתִּי אֱלֹא לְעַבְדָּהּ.

אָמַר לֵיהּ: **אוֹתָם** – מִיעוּמָא. אֵלּוּ חֵיבִינָן עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ וְאִין שְׂאָר כֹּל הַקְּדוּשִׁים חֵיבִינָן עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ. מִפְּנֵי שְׁכַתוּב **אוֹתָם**, הָא אִינוּ כְּתוּב **אוֹתָם** – מִלְּמֻדִין! הֲדָא אֲמַרְהּ: שְׁנֵי דְבָרִים שְׂיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – הוֹלְקִין.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרִיהַ דְּרַבִּי הִילָל: לְחַלּוֹק – אִינָן הוֹלְקִין, הָא לְלַמֵּד – מִלְּמֻדִין. רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: [דף מ"ה ע"ב]

לֹא אָמַר כּוּן. אֵלּא רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאֵל לְרַבִּי יוֹחָנָן: וְיִצְאוּ שְׁתֵּי חֲתָם וּלְמֻדוֹ עַל כֹּל הַקְּדוּשִׁים לִכְבֹּשׁ! אָמַר לֵיהּ: **אוֹתָם** – מִיעוּמָא. אֵלּוּ חֵיבִינָן עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ, וְאִין שְׂאָר כֹּל הַקְּדוּשִׁים חֵיבִינָן עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ. הֲדָא אָמַר: דְּבַר אֶחָד שְׂיִצְא מִן הַכֶּלֶל, לְצוּרָה – אִינוּ הוֹלְקִי, וְשְׂלֵא לְצוּרָה – הוֹלְקִי. וְשְׁנֵי דְבָרִים שְׂיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – אִינָן הוֹלְקִין.

וְכַרְבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל – הוֹלְקִין. דְּאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֵיָא: דְּבַרִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, שְׁנֵי דְבָרִים שְׂיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – הוֹלְקִין. דְּתַנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: (ויקרא ט) **לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִינּוּ**. וְהֵלֵא הַנִּיחוּשׁ וְהַעֲוִינּוּ בְּכֶלֶל הָיוּ, וְיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל לְחַלּוֹק.

כֶּלֶל בְּהִיפְרַת, וּפְרַט בְּהִיפְרַת? מִילְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֲמַרְהּ: כֶּלֶל וּפְרַט הוּא. דְּמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: (ויקרא ט) **כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִן הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרַת**. אַחֲתוֹ – בְּכֶלֶל הִיתָה, וְיִצְאָה מִן הַכֶּלֶל, לְחַלּוֹק עַל הַכֶּלֶל.

הַתִּיב רַבִּי אֶלְעָזָר: וְהַכְּתִיב (ויקרא ט) **עֲרוֹת אַחֲוֹת אִמְךָ וְאַחֲוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֵת שְׂאָרוֹ הִעֲרָה**. אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָת, לִידוֹן בְּעַרְיָה.

אָמַר לֵיהּ: וְהַכְּתִיב (סו) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֵת אִשֶּׁה דְּוָהּ וְגִלָּה אֵת עֲרוֹתֶיהָ אֵת מִקְדָּהּ הִעֲרָה!** אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָת לִידוֹן בְּהָ אֵת הַמְּעַרְהָ בְּגוּמַר. שְׂלֵא תֵאמַר, הוּאִיל וְאִין חֵיבִינָן עֲלֵיהּ אֵלּא מִשּׁוּם מוּמָאָה – לֹא נַעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הַמְּעַרְהָ בְּגוּמַר. לְפּוּם כֵּן צְרִיף מִימַר חֵיבִי.

אָמַר לֵיהּ: וְהַכְּתִיב (סו) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֵת דֹּדָתוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה!** אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָה, לִידוֹן בְּעַרְיָה. הַכְּתִיב (סו) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֵת אִשֶּׁת אַחִיו נָדָה הִיא!** אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָה, לִידוֹן בְּעַרְיָה. דְּמַר רַבִּי יוֹדָן: כֹּל הַהֶן דְּכְתִיב **עֲרִירִים יְהִיו** – תּוּיִין כֵּלָא בְּנִים. **עֲרִירִים יָמוּתוּ** – קוֹבְרִין אֵת בְּנֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה:

[דף מ"ז ע"א]

תְּלִמֵד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

דוֹדְתוֹ – לְצוֹרֶךְ יִצְאָתָא. לְמַעַט אֶת אִשְׁתּוֹ אָחִיו מֵאָמוּ. נֹאמֵר כָּאֵן דּוֹדְתוֹ, וְנֹאמֵר לְהֵלֵן (ויקרא כה) **אוֹ דָדוֹ אוֹ בֶן דָדוֹ וְגֵאֲלָנוּ**. מַה דָדוֹ שְׁנֹאמֵר לְהֵלֵן – בְּאֶחָי אָבִיו מֵאָבִיו הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אַף דּוֹדְתוֹ שְׁנֹאמֵר לְהֵלֵן – בְּאֶחָת אָבִיו מֵאָבִיו הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

אַף אֶת אִשְׁתּוֹ אָחִיו לְמִידָה מְדוֹדְתוֹ, מַה דּוֹדְתוֹ שְׁנֹאמֵר לְהֵלֵן – בְּאֶחָת אָבִיו מֵאָבִיו הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אַף אִשְׁתּוֹ אָחִיו שְׁנֹאמֵר כָּאֵן – בְּאִשְׁתּוֹ אָחִיו מֵאָבִיו הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

עַד בְּדוֹן בְּרַבִּי עֲקִיבָה. בְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל? דְּתַנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: נֹאמֵר כָּאֵן אִשְׁתּוֹ אָחִיו. וְנֹאמֵר לְהֵלֵן (ויקרא כ, כג) **אִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אָחִיו נָדָה הִיא**. מַה נָּדָה – יֵשׁ לָהּ הֵיתֵר לְאַחֵר אִיסוּרָה.

אַף אִשְׁתּוֹ אָחִיו מֵאָבִיו – יֵשׁ לָהּ הֵיתֵר לְאַחֵר אִיסוּרָה. וְיָצֵאת אִשְׁתּוֹ אָחִיו מֵאָמוּ – שְׂאִין לָהּ הֵיתֵר לְאַחֵר אִיסוּרָה.

הֵיא רַבִּי אֶלְעָזָר מְקַשֵּׁי לָהּ, מִנֵּן תִּיתִי לִיהָ? רַבִּי אֲבָהוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשִׁיעִיאֵי: שְׁנֵי לְאוּיִן וְכֵרֵת אַחַת לְאוּיִן הוֹלְקִין כְּרִיתוֹת מַה טַעְמָא? (שמות ז) **עַל בֶּשֶׂר אָדָם לֹא יִיסָד וּבְמַתְכַנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כְּמַהוֹ**. וּבְתִיב (עו) **אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמַהוֹ וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל זֶר וְנִכְרַת מַעֲמִיו**. הֲרֵי יֵשׁ כָּאֵן שְׁנֵי לְאוּיִן וְכֵרֵת אַחַת, לְאוּיִן הוֹלְקִין כְּרִיתוֹת.

מַה עֲבִיד לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן? בְּאֲנָשִׁים הַכְּתוּב מְדַבֵּר, וּבְאֵת אַחֻתוֹ לְלַמֵּד עַל כָּל הַנְּשִׁימִ. וְלִית לְרַבִּי אֶלְעָזָר כֵּן? אֵית לִיהָ (ויקרא יח, י) **לֹא תִקְרְבוּ** – אַחָד הָאִישׁ וְאַחָד הָאִשָּׁה. וּמַה עֲבַד לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן? פִּתֵּר לָהּ, וְאִינוּ מְחֻוֹר, וְעוֹד מִן הָדָא.

שְׂמוּאֵל בַּר אֲבָא בְּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: וְיִצְאֵו שְׁלָמִים וְיַחְלִיקוּ לְאוּיִן עַל כָּל הַקְּדָשִׁים לְטוּמְאָהוּ; אָמַר לִיהָ: לְצוֹרֶךְ יִצְאֵו לְמַעַט אֶת קְדָשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת וּמַעֲיָלָהּ – שְׁלֵא יְהוּ חֵיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא.

וְלֹא מִתְּנִיתָא הִיא? קְדָשֵׁי מִזְבֵּחַ – מִצְטַרְפִּין זֶה עִם זֶה לְמַעֲיָלָהּ, לְחֵיִיב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּיגוּל וְנוֹתֵר וְטָמֵא, מַה שְׂאִין כֵּן בְּקְדָשֵׁי בְּדֵק הַבַּיִת! אָמַר לִיהָ: מִכֵּיּוֹן שְׁהֵן מִצְטַרְפִּין הוֹלְקִין? אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא: וְכֵינִי וְיַחְלִיקוּ וְלֹא יִצְטַרְפוּ.

[דף מ"ז ע"ב]

כָּלל בְּעֵשֶׂה וּפְרַט בְּלֹא תַעֲשֶׂה? מִילְתֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כָּלל וּפְרַט הוּא. דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לֹזְקִין עַל הַתְּרִישָׁה בְּשָׂבִיעֵית. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אִין לֹזְקִין עַל הַתְּרִישָׁה בְּשָׂבִיעֵית.

וּמַה טַעְמָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר? (ויקרא כה) **וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ שַׁבָּת לָהּ** – כָּלל. שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמַר – פְּרַט. תִּזְרַע וְתִזְמִיר אַף הֵן כָּלל הֵיךְ, וְלִמָּה יִצְאֵו? לְחִישׁ אֶלֵיהֶן, לֹמַר לָהּ: מַה תִּזְרַע וְתִזְמִיר – מִיּוֹחָדִין שְׁהֵן עֲבוּדָה בְּאָרְץ וּבְאֵילָן, אַף אִין לִי אֵלָא דְּכֵר שְׁהוּא עֲבוּדָה בְּאָרְץ וּבְאֵילָן.

תְּלִמּוֹד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

מה עבד לה רבי יוחנן? שְׁנֵי דְבָרִים הֵן, וּשְׁנֵי דְבָרִים שְׁיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – אֵינָן חוֹלְקִין. וְלִית לְרַבִּי אֱלֶעָזָר חוֹלְקִין? אֵית לֵיהּ, לְחִלּוּק – אֵינָן חוֹלְקִין, הָא לְלַמֵּד – מִלְּמַדִּין.

וְלִית לְרַבִּי יוֹחָנָן מִלְּמַדִּין? שְׁנֵינָא הֵיא שְׁכַלְל בַּעֲשָׂה וּפְרַט בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְאִין עָשָׂה מִלְּמַד עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְאִין לֹא תַעֲשֶׂה מִלְּמַד עַל עָשָׂה. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר: וְעָשָׂה מִלְּמַד עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְאִין לֹא תַעֲשֶׂה מִלְּמַד עַל עָשָׂה?

עַל דַּעֲתִיחַ דְּרַבִּי אֱלֶעָזָר – נִיחָא מוֹתֵר לְחַפּוֹר בְּה בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת.

עַל דַּעֲתִיחַ דְּרַבִּי יוֹחָנָן מַהוּ לְחַפּוֹר בְּה בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת? בְּשֵׁם שְׂאִין מִלְּמַדִּין לְעַנּוּן אִיסוּר, בֵּן לְעַנּוּן הֵיתֵר לֹא יִלְמְדוּ!

אָמַר רַבִּי בַּא קְרַמְיָנְגָא: טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע – וְלֹא בְּשָׁבִיעִית. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר בְּרַמְדָּ – וְלֹא בְּשָׁבִיעִית. כֹּל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁהוּא בַּא מַכַּח עָשָׂה – הוּא עוֹבֵר בַּעֲשָׂה.

רַבִּי יוֹסֵה אָמַר: אֶפִּילוּ עָשָׂה אִין בּוּ. רַבִּי יְרֵמְיָה אָמַר: עוֹבֵר בַּעֲשָׂה. וְלִידָא מִלְּהָ כְּתִיב וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שַׁבַּת לָהּ? לְעַנּוּן לֹא תַעֲשֶׂה שָׁבוּ.

יְכוּל יְהוּ לֹאֲקוּן עַל הַתּוֹסַפְתָּא? רַבִּי יוֹחָנָן פְּתַר מִתְּנִיתָא, יְכוּל יְהוּ לֹאֲקוּן עַל יְדֵי חֲרִישָׁה בְּשָׁבִיעִית. רַבִּי אֱלֶעָזָר פְּתַר לָהּ מִתְּנִיתָא, יְכוּל יְהוּ לֹאֲקוּן עַל אִיסוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הֲרַאשׁוּנִים.

[דף מ"ז ע"א]

אֵית תַּנְיִי תַּנְיִי: שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֵה וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר בְּרַמְדָּ. וְאֵית תַּנְיִי תַּנְיִי: שְׂדֵה לֹא תִזְרַע וּבְרַמְדָּ לֹא תִזְמַר. מֵאן דְּמַר שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֵה וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר בְּרַמְדָּ – מְסִיעַע לְרַבִּי יוֹחָנָן. וּמֵאן דְּמַר שְׂדֵה לֹא תִזְרַע וּבְרַמְדָּ לֹא תִזְמַר – מְסִיעַע לְרַבִּי אֱלֶעָזָר.

מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא לְרַבִּי אֱלֶעָזָר! (דברים יב, יג-יד) הַשְּׂמֵר – בְּלֹא תַעֲשֶׂה. פֶּן – בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְכַתִּיב: שָׁם תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ וְשָׁם תַעֲשֶׂה. שָׁם תַּעֲלֶה – זוֹ הַעֲלִייה. וְשָׁם תַעֲשֶׂה – זוֹ שְׁחִיטָה וּזְרִיקָה. מַה הַעֲלִייה שְׁחִיבָא בַּעֲשָׂה – הָרִי הוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה, אִף שְׁחִיטָה וּזְרִיקָה שְׁהוּן בַּעֲשָׂה – יְהוּ בְּלֹא תַעֲשֶׂה!

בְּגִין דְּכַתִּיב שָׁם תַּעֲלֶה וְשָׁם תַעֲשֶׂה. הָא אִילוּלֵא הוּוּ כְּתִיב שָׁם תַּעֲלֶה וְשָׁם תַעֲשֶׂה – אִין עָשָׂה מִלְּמַד עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְאִין לֹא תַעֲשֶׂה מִלְּמַד עַל עָשָׂה! מַה עָבַד לָהּ רַבִּי אֱלֶעָזָר? שְׁלֵא תֹאמַר, כִּמְחַ דְּתִימַר גְּבִי שַׁבַּת, חֲפַר חֲרִץ נַעֲץ – אֵינּוּ חֵיִיב אֱלֵא אַחַת, וְדְכוּוּתָהּ שְׁחַט זֶרֶק וְהַעֲלֶה – אֵינּוּ חֵיִיב אֱלֵא אַחַת! לְפּוּם בֵּן צְרִיד מִימַר: חֵיִיב עַל כֹּל אַחַת וְאַחַת.

כֹּל הֵן דְּתַנְיִנן אַבּוֹת – יֵשׁ לְהוּן תּוֹלְדוֹת. תַּמָּן תַּנְיִנן: אַרְבַּע אַבּוֹת גְּזִיקִין. הַשּׁוֹר – זֶה הַקָּרֵן. גְּזִיקָה וְדַחֲפָה – אַבּוּ. תַּנְיִ רַבִּי חֵייה: גֵּשֶׁה רַבִּין בַּעַט – תּוֹלְדוֹת לְקָרֵן.

ד, הממיר במקדש, והנודר במקדש, והעובד במקדש, או ששחטן חוץ לזמן, או ששחטן חוץ למקומן - עובר בלא תעשה. יש תולש שתי שערות ועובר משם ארבעה דברים: משם נזיר, משם מצורע, משם יום טוב, ומשם המקיף. החובר את האדם, ואת הבהמה, את החיה, ואת העופות, בין גדולים ובין קטנים, בין זכרים ובין נקבות, אחד חובר מרבה, ואחד חובר מעט - עובר בלא תעשה, שנאמר (דברים יח, יא): "והחבר חבר". אחד חובר את הנחש, ואחד חובר את העקרב, המסרס את האדם, ואת הבהמה, ואת החיה, ואת העוף, בין גדולים ובין קטנים, בין זכרים ובין נקבות - הרי זה חייב. רבי יהודה אומר: מסרס את הזכרים - חייב. ואת הנקבות - פטור:

ד, העושה עבודת כוכבים, המחמתך, המעמידי, הסף, המקנח, והמגריד - עובר בלא תעשה. הנותץ אבן אחת מן ההיכל, ומן האולם, ומן המזבח - עובר בלא תעשה, שנאמר (שם יב, ג): "ונתצתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלהיכם". רבי ישמעאל אומר: המוחק אות אחת מן השם - עובר בלא תעשה, שנאמר: "ואבדתם את שם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה'". המאחר במקדשיו, הממיר במקדשים, והמשייר חמץ בפסח, והמקים כלאים - עובר בלא תעשה. אבל אין לוקה עליהן את הארבעים, לפי שאין בהם מעשה. זה הכלל! כל שיש בו מעשה - לוקה, וכל שאין בו מעשה - אינו לוקה, חוץ מן הממיר והנשבע, והמקלל את חברו בשם:

ד, הנוטל אם על הבנים, רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי: כל עוברי לא תעשה שעברו על מצות לא תעשה, שיש בה קום עשה, אם קימו את מצות לא תעשה שבה - פטורין, ואם לאו - חייבין. עבר עברה שיש בה שני לאוין, אין אומדין אותו אמד אחד על שניהם, אלא לוקה מלקות ומתפרא, וחוזר ולוקה. אמדוהו שאין יכול לקבל אלא ארבעים - אין מוסיפין לו אפלו

מסכת מפות פרק רביעי

ד, החוסס את הפרה והמוזג את הכלאים - פטור. אין לה שהוא חייב אלא הנהוג והמנהיג בלבד. רבי אלעזר אומר: נזיר שהניח פיו על פי חבית של יין, ושתאה בלה בהתראה אחת - אינו חייב אלא אחת. מתרין בו ושותה - חייב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נוטל אשכול של ענבים. אכלו בלו בהתראה אחת - אינו חייב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל - חייב על כל אחת ואחת. אכל ממנו ענבים לחין ויבשים, אכל ממנו שני חרצנים וגוין, או ששחט ממנו פזית יין ושתה - חייב על כל אחת ואחת:

ד, המעלה כזית משתי הלחם לעבודה, או בחוץ - הרי זה חייב! שנאמר (ויקרא ב, יב): "קרפן ראשית תקריבו וגו'"; אחד המזבח ואחד הכבש. ולך, המעלה מבשר החטאת, מבשר אשם, מבשר קדשי קדשים, מבשר קדשים קלים, ממותר העמר, משתי הלחם, ומלחם הפנים, משירי מנחות, משאור, ומדבש - עובר בלא תעשה; שנאמר (שם ב, יא): "כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו". רבי יוסי אומר: חטאת, עולה, שלמים - אינו חייב אלא אחת. אבל אמר: "חטאת עולה ושלמים" - חייב על כל אחת ואחת:

ד, המקדיש בעל מום למזבח - עובר משם חמשה לאוין: משם כל תשחט, כל תקדיש, כל תזרק דמו, כל תקטיר חלבו, כל תקטיר מקצתו, שנאמר (שם כב, כא): "תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו". רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אף משום כל תקבל דמו, הקדישו ולא שחטו - אינו חייב אלא אחת. הקדישו ושחטו, וזרק את דמו - חייב על כל אחת ואחת. המקדיש רובע, ונרבע, ומקצה, ונעבד, אתגן ומחיר - עובר משום [כל] שמות הללו, והרי הן כבעלי מומין שקדם הקדשן את מומן, ואין יוצא לחלין אלא על מום קבוע בלבד:

מְכַפְּרִין; דְּבַרֵי רַבֵּי יְהוּדָה. רַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁעִירֵי רְגָלִים מְכַפְּרִין, אֲבָל לֹא שְׁעִירֵי רֵאשִׁי חֲדָשִׁים. וּמוֹדָה רַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּשַׁעִירֵי שְׁלֹא קָרַב בְּרֶגֶל - שִׁיקָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ. לֹא קָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ - יִקָּרַב בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרַב בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יִקָּרַב לְרֵגֶל הַבָּא, שְׁמַתְחִלָּה לֹא הִקְדָּשׁוּ קָרְבָּנוֹת הַצְּבוּר, אֲלֵא עַל מְנַת שִׁיקָרַב עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן.

הִיָּה רַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁעִירִים קָרְבִין לְצְבוּר בְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה. שְׁלֹשִׁים וְאַחַד בַּחוּץ, וְנֶאֱכָלִין. וְאַחַד בְּפָנִים וְאֵינוֹ נֶאֱכָל, וְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח. שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּשָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, שְׁבַעֲהַ בַּפֶּסַח וּשְׁמוֹנֶה בַּחֹג, שְׁנַיִם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. אֶחָד בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וּשְׁנַיִם בַּעֲצָרָתָא. אֶחָד בְּגִלְלַת לְחֵם הַפָּנִים וְאַחַד בְּגִלְלַת הַיּוֹם. וְאִם כִּפּוּר הִרְאִישׁוֹן עַל מַה שְׁנֵי מְכַפְּרֵי עַל הַטְּמֵאָה שְׁאַרְעָה בֵּין זֶה לְזֶה, וְאַמְרִינֵן כִּף יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לְהַבִּיא שְׁנֵי שְׁעִירִין בְּכָל יוֹם, אֲלֵא שְׁחַס הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא עַל נְכֻסִין שֶׁל יִשְׂרָאֵל:

א, הִיָּה רַבֵּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קָשָׁה טְמֵאָת מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ מִכָּל עֲבֻרוֹת שְׁבַתוֹרָה, שְׁכָל עֲבֻרוֹת שְׁבַתוֹרָה מִתְּכַפְּרוֹת בְּשַׁעִיר אַחַת, וְטְמֵאָת מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ מִתְּכַפְּרוֹת בְּשַׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁעִירִין. כָּל עֲבֻרוֹת שְׁבַתוֹרָה מִתְּכַפְּרוֹת פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, וְטְמֵאָת מְקַדָּשׁ וְקִדְּשׁוֹ מִתְּכַפְּרוֹת בְּכָל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ, שְׁנֶאֱמַר (יְחֻזְאֵל ה', יא): "לִכְן חֵי אֲנִי נֶאֱמַר ה' אֱלֹהִים אִם לֹא יַעַן אֶת מְקַדְּשֵׁי טְמֵאָתָא" וְגו'. קָשִׁין הֵן שְׁקוּצִין וְתוֹעֵבוֹת שַׁעֲשִׁיתָ, וְטְמֵאָת מְקַדָּשׁ וְקִדְּשֵׁיו - קָשָׁה מְכַלְן:

א, מַעֲשֵׂה בְּשָׁנֵי אַחִים כְּהֻנִּים, שְׁהִיו שְׁוִין וְרִצִּין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, וְקָדַם אֶחָד מֵהֶם אֶת חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת. נָטַל אֶחָד מֵהֶן אֶת הַסִּפִּין וְתַקַּע בְּלִבּוֹ. בָּא רַבֵּי צְדוּק וְעָמַד עַל מַעְלוֹת הָאוֹלָם בְּהַר הַבַּיִת, וְאָמַר: שְׁמַעוּנִי! אַחֲזִינוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כ"א, א): "כִּי יִמְצָא חָלָל בְּאֲדָמָה" וְגו'. אֲנוּ מַהֲכִין נְמוּד. מִן הַהִיכָל אוּ מִן הַעֲזָרוֹת? גַּעֲזוּ

אַחַד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ. אִם אֲמַדוּהוּ שְׁאִין יְכוּל לְקַבֵּל אֲלֵא עֶשְׂרִים, אִין מוֹסִיפִין אֶפְלוּ אַחַד, אֲבָל גּוֹרְעִין מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם. אֲמַדוּהוּ שְׁאִין יְכוּל לְקַבֵּל אֲלֵא שְׁלֹשׁ, אֶפְלוּ עוֹמֵד וּמְפָרִין - אִין מוֹסִיף לוֹ אֶפְלוּ אַחַד, לְפִיכָךְ, אִם הוֹסִיף לוֹ חֲזַן רְצוּעָה אַחַת וְמַת - גּוֹלָה עַל יָדוֹ:

ד, אִין אֲוִמְדִין אוֹתוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבַּעִים; דְּבָרִים רַבֵּי יְהוּדָה. אֲמַר רַבֵּי יוֹסִי: בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּעֲדוֹת וּבַהֲתַרְאָה אַחַת, אֲבָל בְּשַׁתֵּי עֵדוּת וּבְשַׁתֵּי הַתְּרָאוֹת - אֲוִמְדִין אוֹתוֹ אֶפְלוּ בַּחֲמִשִּׁים, וְאַפְלוּ בְּמֵאָה, לְפִיכָךְ אִם קִלְקַל אַחַת מֵהֶן - מְלַקֵּין אוֹתוֹ. אֲמַדוּהוּ שְׁאִם לוֹקָה יִקְלַל - הֵן מְלַקֵּין אוֹתוֹ. שְׁאִם יֵצֵא מִבֵּית דִּין וְקִלְקַל - הֵם מְלַקֵּין אוֹתוֹ. קִלְקַל עַד שְׁלֹא לָקָה - מְלַקֵּין אוֹתוֹ, שְׁנֶאֱמַר: "הַכָּה תַּכֶּה וְנִקְלָה". אִם מְשַׁלְּקָה קִלְקַל - אִין מְלַקֵּין אוֹתוֹ. וּבְמַה הִיא קִלְקֵלְתָן? אֶחָד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה בְּרַעֲי; דְּבַרֵי רַבֵּי יוֹסִי. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאִישׁ בְּרַעֲי וְהָאִשָּׁה בְּמִים. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה בֵּין בְּרַעֲי בֵּין בְּמִים.

ד, ח, מְכוֹת בְּשַׁלְשָׁה. אֶחָד מִכָּה וְאַחַד מוֹנָה וְאַחַד קוֹרָא - לֹא יְהוּ מִתְחַלְפִין עֲלֵיו. רְצוּעָה לֹא הִיָּתָה אֲרַכָּה, אֲלֵא קְצָרָה, שְׁלֹא תִגִיעַ לְצַפּוֹר נִפְשׁוֹ וְיָמַת. אִלוּ הֵן הַלּוֹקִין: כָּל עוֹבְרֵי לֹא תַעֲשֶׂה שְׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שִׁישׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה, וְאִף עַל פִּי שְׁחִיבִין מִיָּתָה בִּידֵי שְׁמַיִם, כָּרַת בִּידֵי שְׁמַיִם - מְלַקֵּין אוֹתוֹ. מִיָּתָה בֵּית דִּין - אִין מְלַקֵּין, שְׁנֶאֱמַר: "כְּדֵי רְשַׁעְתּוֹ"; מַת - אֵינוֹ לוֹקָה. מְשַׁלֵּם - אֵינוֹ לוֹקָה:

מִסְכַּת שְׁבֻעוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, א, אִין בָּהּ יְדִיעָה בְּתַחֲלָה, בֵּין שִׁישׁ בָּהּ יְדִיעָה בְּתַחֲלָה בֵּין שִׁישׁ בָּהּ יְדִיעָה בְּסוּף, שְׁעִירֵי רְגָלִים וְשַׁעִירֵי רֵאשִׁי חֲדָשִׁים מְכַפְּרִין; דְּבַרֵי רַבֵּי מְאִיר. רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן חוֹלְקִין בְּשַׁעִיר, עַל שְׁאִין בָּהּ יְדִיעָה - לֹא בְּתַחֲלָה וְלֹא בְּסוּף. וְטַהוֹר שְׁאֲכַל טְמֵא. שְׁעִירֵי רְגָלִים וְשַׁעִירֵי רֵאשִׁי חֲדָשִׁים

כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּבִכְיָה אַחֲרָיו. וְאַחַר כֵּךְ בָּא אָבִיו
שֶׁל תִּינוּק, אָמַר לָהֶם: אֲנִי כִפְרַתְכֶם! מִפְּרֵךְ
הוּא בְּנִי, וְסָכִין לֹא נִטְמָא. מְלַמֵּד שֵׁטְמַאת
סָכִין הִיְתָה קִשְׁיָה עֲלֵיהֶן מִשְׁפִּיכוֹת דְּמִים. וְכֵן
הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-ב כֹּא, טז): "וְגַם דָּם נָקִי
שִׁפְךָ מִנְּשָׁה"; מִכַּאן אָמְרוּ, בְּעוֹן שְׁפִיכוֹת
דְּמִים - שְׂכִינָה נֶעְלָתָה, וְבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִטְמָא:

א, ד כל המטמאין שבתורה, בין שנטמאו
טמאה קלה, ובין שנטמאו טמאה חמורה -
חייבין על טמאת מקדש וקדשיו, שנאמר
(ויקרא ה, ב): "בְּכֹל דְּבַר טְמֵא" - לרבות כל
המטמאין שבתורה. "או נפש" - למה
נאמר? לפי ששלוש מצות אמורות בפרשה.
שתים מפרשות ואחת סתומה, תלמוד
סתומה מן המפרשה. מה מפרשה שבע, אף
סתומה שבע, אפלו אמר לעדים: "בואו
והעידוני שלא נטמאתי". ואמרו לו:
"שבועה שאין אנו יודעין לה עדות". יכול
יהו חייבין? תלמוד לומר: "או נפש",
דהסיען הפתוב מכלל הטמאות ובא לו
לכלל שבועות.

"או נפש" לרבות כל הנפשות - אף נפש
נשיא ומשיח. רבי ירמיה אומר: דבר למד
מענינו, שנאמר (ויקרא ה, ז): "וְאִם לֹא
תִגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שָׁה". ואומר "וְאִם לֹא תִשְׁיַג יָדוֹ
לְשֵׁתִי" וגו'; בְּמִי שָׂבָא לְכֹלל עֲנֵי הַפְּתוּב
מְדַבֵּר, יֵצֵא נְשִׂיא וּמְשִׁיחַ שְׂאִין בְּאִין לְכֹלל
עֲנֵי, שֶׁקֹּדֶשְׁתָּן עוֹלָמִית.

"בְּכֹל דְּבַר טְמֵא", מה תלמוד לומר "בְּכֹל
דְּבַר"? רבי עקיבא אומר: לְהִבְיָא אֶת הַגִּנֵּעַ
- שְׂאִין טְמֵאָה יוֹרֶדֶת לָהֶן, אֲלֵא בְּדַבְרֵ שְׂרָבִי
עֲקִיבָא לֹא הִיָּה דוֹרֵשׁ כָּלָל וּפְרֵט, וְהִיָּה דוֹרֵשׁ
רְבוּיִין וּמַעוּטִין, שֶׁכֵּךְ לְמַד מִנְּחוּסִים אִישׁ גַּם
זו.

רבי נתן אומר: לְהִבְיָא אֶת הַכֵּלִים, שְׂאִין
טְמֵאָה יוֹרֶדֶת לָהֶן אֲלֵא בְּמַחְשָׁבָה. אָמַר
לִיה: מה ראו כלים למחשבה, שרבי שמעון
לא הִיָּה דוֹרֵשׁ רְבוּיִין וּמַעוּטִין, וְהִיָּה דוֹרֵשׁ
כָּלָל וּפְרֵט וְכָלָל, "או נפש אשר תגע בכל
דבר טמא" - כָּלָל. "או בנבלת חיה טמאה"

וגו' פֵּרַט. "או כי יגע בטמאת אדם" וגו' -
כָּלָל, כָּלָל וּפְרֵט וְכָלָל אִי אֶתָּה דִּן אֲלֵא כְּעֵין
הַפֵּרֵט, כִּשְׁהוּא אוֹמֵר: "לְכֹל טְמֵאָתוֹ אֲשֶׁר
יְטַמֵּא בָּהּ", חֲזוֹר וְכָלָל, אִם כָּלָל הִרְאִישׁוֹן
אָמְרִינוּ, לֹא! אֲלֵא כָּלָל וּפְרֵט וְכָלָל אִי אֶתָּה
דִּן אֲלֵא כְּעֵין הַפֵּרֵט, לוֹמַר לָךְ, מַה הַפֵּרֵט
מִפְּרֵשׁ טְמֵאוֹת הַמִּפְרָשׁוֹת מִן הַתּוֹרָה, יֵצֵא
עֵדֶר גְּמֵלִין וְעֵדֶר רַחֲלִין וּמְכוּנוֹת חִיָּה וְעוֹף
שְׂשֻׁכְנוֹ - טְמֵאוֹת, דְּאִין מִפְּרֵשׁ מִן הַתּוֹרָה.
רְבִי נִתָּן אוֹמֵר: טְמֵאָת גְּאִיוֹת וְלֹא טְמֵאָת
קִדְשָׁה, יֵצֵא הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה וּפְרִים,
הַמְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר שֶׁהֵן טְמֵאוֹת קְדוּשׁוֹת.
אִין לִי אֲלֵא בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף שְׁהוֹרִין, בְּהֵמָה
חִיָּה וְעוֹף טְמֵאִין, מִנֵּין? תִּלְמוּד לוֹמַר: "או
בְּנִבְלַת שֶׁרֶץ טְמֵא". אָמַר רְבִי יֵאֱשִׁיָּה: וְכִי
יֵשׁ בְּשֶׁרֶץ טְמֵא וְטְהוֹר? אֲלֵא כִּשְׁם שֶׁחֲלָקְתָּהּ
בֵּין שֶׁרֶץ טְמֵא לְטְהוֹר, כֵּךְ בֵּין בְּהֵמָה וְחִיָּה
לֹא תִחְלַק בֵּין טְמֵאִין לְטְהוֹרִין. אִין לִי אֲלֵא
בְּכֹל, בְּכֹזִית מִנֵּין? תִּלְמוּד לוֹמַר "בְּנִבְלַת
חִיָּה טְמֵאָה", מַה תִּלְמוּד לוֹמַר "טְמֵאָה"?
לְהִבְיָא אֶת כְּזִית. אָמַר רְבִי שְׁמַעוֹן: מַה רָאוּ
לוֹמַר בְּבֵהֵמָה חִיָּה בְּכֹזִית טְמֵא, וּבְשֶׁרֶץ
בְּכַעֲדָשָׁה, אֲלֵא בְּהֵמָה וְחִיָּה תִחְלַת בְּרִיתָן
כְּזִית. שֶׁרֶץ תִּחְלַת בְּרִיתָן כְּעֵדָשָׁה:

א, ה נטמא ונעלמה ממנו טמאה, זכר את
המקדש ונעלם ממנו זה וזה, והשתחוה, או
שָׁשָׂה כְּדִי הַשְּׁתַּחֲוּיָה, או שִׁנְדַּבֵּק עִם חֲבֵרוֹ
כְּדִי הַשְּׁתַּחֲוּיָה, או שִׁנְכַּנֵּס לְתוֹסֵפֶת הַעֲזָרָה,
וְשָׂהָה כְּדִי הַשְּׁתַּחֲוּיָה - חַיִּב עַל כָּל אַחַת
וְאַחַת; דְּבָרֵי רְבִי יִשְׁמַעְיָל, שְׁהִיָּה רְבִי
יִשְׁמַעְיָל אוֹמֵר: "וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ"
- שְׁתֵּי פְעָמִים! לְחַיִּב עַל הָעֵלָם דְּבַר טְמֵאָה,
וְעַל הָעֵלָם מִקְדָּשׁ. רְבִי אֱלִיעֶזֶר וְרְבִי עֲקִיבָא
אוֹמְרִים: אִינוּ חַיִּב אֲלֵא עַל הָעֵלָם טְמֵאָה
בְּלִבָּה.

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פָּרָק שְׁנִי

ב, א "שבועה שלא אכל", ואכל אוכלין
אסורים, פגול ונותר וטמאה. "שבועה שלא
אשתה" ושתה משקין אסורין, יין של ערלה
ושל כלאי הכרם - חַיִּב. וְרְבִי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר.
"שבועה שאכל אוכלין אסורין", פגול נותר

וְטַמְאָה. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲשַׁתָּה וְשַׁתָּה מִשְׁקִין
 אֶסּוּרִין, וְיֵן שֶׁל עֲרְלָה וְשֶׁל כְּלָאֵי הַפְּרָם" -
 פְּטוּר, וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן מְחַיֵּב. מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 בְּאוֹמֵר: 'קוֹנֵם אֶשְׁתִּי נִהְיִית לִי, אִם אָכַל וְאִם
 אֲשַׁתָּה, וְאָכַל אוֹכְלִין אֶסּוּרִין מִשְׁקִין אֶסּוּרִין
 - שְׁאֲשַׁתּוֹ מִתְּרַת לּוֹ:

בב, "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אָכַל", וְחִזֵּר וְאָמַר
 "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל" - עַל הָאֲחֵרוֹנָה לֹקְחָה מִיָּד,
 וְעַל הָרֵאשׁוֹנָה, אִם אָכַל - חֵיב. אִם לֹא אָכַל
 - פְּטוּר. "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל", וְחִזֵּר וְאָמַר:
 "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אָכַל", עַל הָאֲחֵרוֹנָה - לֹקְחָה
 מִיָּד, עַל הָרֵאשׁוֹנָה, אִם אָכַל - פְּטוּר. אִם לֹא
 אָכַל - חֵיב. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אָכַל, וְשְׁלֵא אָכַל
 וְאָכַל" - אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא אַחַת, שְׁלֵא אָמַר אֲלֵא
 לְזֵרוֹ אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת. "שְׁבוּעָה שְׁאֵכַל,
 שְׁאֵכַל" וְלֹא אָכַל - אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא אַחַת,
 שְׁלֵא אָמַר אֶת הָאֲחֵרוֹנוֹת אֲלֵא לְזֵרוֹ אֶת
 הָרֵאשׁוֹנוֹת. "שְׁבוּעָה שְׁלֵא אָכְלָתִי, שְׁבוּעָה
 שְׁלֵא אָכְלָתִי" - חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! זֶה
 חֹמֶר לְשַׁעֲבֵר מִלְּעֲתִיד לְבֹא:

בג, הַמְּשַׁבֵּיעַ אֶת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אֶת
 הַנְּשִׁים, אֶת הַקְּטָנִים, אֶת הַקְּרוֹבִין, וְאֶת
 הַפְּסוּלִין - פְּטוּר, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא ה', א):
 "וְהוּא עֵד", בְּעַד שְׂרָאוּי הַלְּוִיָּא מִמוֹן. רַבִּי
 אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְּשַׁבֵּיעַ בְּעַד אֶחָד - פְּטוּר,
 שְׂאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹצִיא מִמוֹן:

עֵדוֹת מִמוֹן מִתְקַיֶּמֶת בְּרֵאִיָּה שְׁלֵא בִּידֵיעָה,
 וּבִידֵיעָה שְׁלֵא בְּרֵאִיָּה. אֵיזוֹ הִיא רֵאִיָּה שְׂאֵין
 בָּהּ דִּיעָה? "תָּן לִי מֵאֲתִים זֹו שִׁישׁ לִי
 בִּידֶךָ" - אֵין לָךְ בִּידִי, לֹא מְנִיתִי לָךְ בְּמַעֲמַד
 פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי? יֹאמְרוּ וְאֵנִי אֲתָן! זֹו רֵאִיָּה
 שְׂאֵין בָּהּ דִּיעָה. וְאֵיזוֹ הִיא יְדֵיעָה שְׂאֵין בָּהּ
 רֵאִיָּה? תָּן לִי מֵאֲתִים זֹו שִׁישׁ לִי בִּידֶךָ, אֵין
 לָךְ בִּידִי, לֹא הוֹדִיתָה לִי בְּמַעֲמַד פְּלוֹנִי
 וּפְלוֹנִי? יֹאמְרוּ וְאֵנִי נוֹתֵן! זֹו הִיא יְדֵיעָה
 שְׂאֵין בָּהּ רֵאִיָּה:

בד, חֵיבִין עַל זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה,
 וְעַל זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל
 שְׁגִגַּת הָעֵדוֹת שֶׁהוּא פְּטוּר. וְאֵיזְהוֹ זְדוֹן
 הָעֵדוֹת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה

יודע לו עדות, והיָה יודע שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא
 קֶרְבָּן - זֹו הִיא זְדוֹן הָעֵדוֹת עִם זְדוֹן
 הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזְהוֹ זְדוֹן הָעֵדוֹת
 עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה יוֹדֵעַ לּוֹ
 עֵדוֹת, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא
 קֶרְבָּן - זֶהוּ זְדוֹן עֵדוֹת עִם שְׁגִגַּת שְׁבוּעָה
 שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ הִיא שְׁגִגַּת הָעֵדוֹת שֶׁהוּא
 פְּטוּר? לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ לּוֹ עֵדוֹת, אוֹ שֶׁהִיָּה
 יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֹשְׁבַע - פְּטוּר,
 שְׁנֹאֲמַר: "וְנִשְׁבַּע עַל שְׁקֶר":

בה, חֵיבִין עַל זְדוֹן פְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה,
 וְעַל זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל
 שְׁגִגַּת הַפְּקֻדוֹן שֶׁהוּא פְּטוּר. אֵיזְהוֹ הוּא זְדוֹן
 הַפְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב? הִיָּה
 יוֹדֵעַ שִׁישׁ בִּידוֹ פְּקֻדוֹן, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל
 הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קֶרְבָּן - זֶה הוּא זְדוֹן פְּקֻדוֹן עִם
 זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזְהוֹ הוּא זְדוֹן
 הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגִגַּת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב?
 הִיָּה יוֹדֵעַ שִׁישׁ בִּידוֹ פְּקֻדוֹן, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ
 שְׁכָל הַנְּשַׁבֵּעַ מִבֵּיא קֶרְבָּן - זֶה הוּא זְדוֹן
 הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגִגַּת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא חֵיב. וְאֵיזוֹ
 הִיא שְׁגִגַּת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא פְּטוּר? לֹא הִיָּה
 יוֹדֵעַ שִׁישׁ בִּידוֹ פְּקֻדוֹן, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם
 מִמֶּנּוּ בְּשַׁעַה שְׁנֹשְׁבַע - פְּטוּר, שְׁנֹאֲמַר:
 "וְנִשְׁבַּע עַל שְׁקֶר". הִיָּה מְחִזֵּר אַחַר עֵדִים,
 אָמַר: מִפְּנֵי מַה אֲתָה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה
 שְׂאֵין אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת - פְּטוּרִין, עַד
 שִׁטְעֵנוּ. אָבָל בְּפְקֻדוֹן אֵינוֹ כֵּן, מִפְּנֵי מַה
 אֲתָה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׂאֵין לָךְ בִּידִי -
 הִרִי זֶה פְּטוּר. זֶהוּ חֹמֶר בְּשְׁבוּעַת הַפְּקֻדוֹן
 מִשְׁבוּעַת הָעֵדוֹת.

אָמַר לְעֵדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲיִדוּנִי שִׁישׁ לִי בִּיד
 פְּלוֹנִי מֵאֲתִים זֹו מַעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר, וּמִמוֹן
 הָאֶשֶׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֵא נִעֲדֶךָ - הִרִי
 אֲלוֹ פְּטוּרִין, עַד שִׂיאֲמְרוּ לוֹ: שְׁבוּעָה שְׂאֵין
 אָנּוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת.

וְכֵן בְּפְקֻדוֹן, אָמַר לוֹ: תָּן לִי מֵאֲתִים זֹו שִׁישׁ
 לִי בִּידֶךָ מַעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר וּמִמוֹן הָאֶשֶׁה
 וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲתָן לָךְ פְּטוּר, עַד
 שִׂיאֲמַר לוֹ: 'שְׁבוּעָה שְׂאֵין לָךְ בִּידִי'. אָמַר
 לְעֵדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲיִדוּנִי שְׂאֲמַר פְּלוֹנִי לְתָן לִי

מאתים זוו ולא נתן לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישני, שבועה שאין אנו יודעין לך עדות - הרי אלו פטורין, שאומר לו: אמר לי לתן לך ואי אפשר לתן לך. אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך. וכן בפקדון, אמר לתן מאתיים זוו ולא נתת לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישתי, שבועה שאין לך בידי - פטור, שאומר לו: אמר לתן לך ואי אפשר לתן לך, אמר להלבישך ואי אפשר להלבישך:

ב, המשיב בפני עובד כוכבים, בפני לטטים, בפני מוכסי - פטור; שנאמר: "אם תחטא ולא יגיד", הוא חוטא אם לא יגיד, ואל יהא חוטא כשיגיד. בואו והעידוני לאבא שיש לו ביד פלוני מאתיים זוו מעסקי שכר שכיר, וממזון האשה והבנות, שבועה שאין אנו יודעין לך עדות - הרי אלו פטורין עד שישמעו מפי התובע. מת אביו - ירשו בנו. נכנס תחתיר - הרי הוא כמוהו:

בז, האומר: יכף אל יכף, ייטיב לך כן ייטיב לך, ירע לך אל ירע לך, כן ירע לך - זו היא אלה האמורה בתורה. רבי יהודה אומר: ייטיב פטורין. וחכמים מחיבין באומר: ייטיב לך אם תבואו ותעידוני, ירע לך אם תבואו ותעידוני, אל ירע לך אם תבואו ותעידוני:

בח, אנסתה ופיתתה את בתי, והוא אומר: לא אנסתי ולא פיתתי, משיביע אני, ואמר אמן - חיב; ורבי שמעון פטר, שאין משלם קנס על פי עצמו. זה הכלל, כל שהוא קנס ומשלם על פי עצמו, משיביעך ואמר אמן - פטור. וכל שאינו קנס ואינו משלם על פי עצמו, משיביעך אני ואמר אמן - חיב. האומר נשבע אני בתורה ובשמים - פטור.

מסכת שבועות פ"ק שלישי

גא, המשיב את חברו על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפר - הרי זה משלם קרן וחמש ואשם. המשיב את העדים על דבר שיש בו שוה פרוטה, וכפרו - הרי אלו חיבין קרבן ופטורין מן המזון, שנאמר: "ונשא עונו

קרבן". רבי יהודה בן בתירה אומר: נאמר כאן: "ונשא עונו", ונאמר להלן: "עונו ישא", מה עונו ישא האמור להלן נטילת נשמה, אף עונו ישא האמור כאן נטילת נשמה. "ונשא עונו" - מלמד שבכלל נשיאת עון קרבן:

גב, רבי יהושע אומר: ארבעה אין חיבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין להם עד שישלמו. היודע עדות לחברו ואינו מעיד - אינו חיב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו, עד שישלם. השוכר עדי שקר וגבה - אינו חיב לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין לו. הכובש קמה לפני האור, והפורץ גדר לפני בהמה - אין חיבין לו מן הדין, ואין השמים מוחלין להן, עד שישלם:

גג, אין לי אלא עדות ממון, עדות נפשות והרציחות והנאפות, והעובד כוכבים, מניין? תלמוד לומר (דברים יט, כא): "נפש בנפש", יכול יהו חיבין קרבן ופטורין מן המזון? תלמוד לומר (ויקרא ה, ד): "מאלה" - יש מאלה חיב, ויש מאלה פטור, דבר שהוא של ממון - חיב, דבר שאינו של ממון - פטור. אמר בן זומא לפני רבי ישמעאל: משמע מי יביא עדות ממון? הא מביא עדות נפשות? אמר לו רבי ישמעאל בן זומא: סתתיה, בני! הרי הוא אומר (שם ה, א): "אם לא יגיד ונשא", תלה הכתוב נשיאות עון במגידין, יצא עדי נפשות בין מגידין בין שאינן מגידין, שאין השמים מוחלין להן:

רבי אלעזר בן מתתיה אומר: אין אדם מתחייב אלא אם כן חטא, שנאמר (שם ה, א): "נפש כי תחטא ושמצעה". וכן היה רבי אלעזר בן מתתיה אומר: מתחייב לראות, הרואה עושי מצוה - זכה לראות:

גד, שמע מפי אחרים, מפי עצמו מניין? תלמוד לומר: "כי תחטא", לרבות את השומע מפי עצמו כשומע מפי אחרים; דברי רבי שמעון. רבי יהודה בן בתירה

אומר: אינו צריך! קל וחמור הוא, ומה אם נדרים שאין חיבין עליהן מפי אחר - חיב עליהן מפי עצמו. שבועה שחיב עליהן מפי אחרים, אינו דין שהוא חיב עליהן מפי עצמן. אמר רבי אלעזר: נמתי לפני רבי יהודה בן בתירא: וכי יש עונשין מן הדין? רבי אומר: ממשמע שנאמר "ושמעה" בין מפי עצמו ובין מפי אחרים, הא מה תלמוד לומר כי תחטא? מגיד שנקרא על שם סופו:

ג,ה חנניא בן חכינאי אומר (שם ה, כא): "וכחש בעמיתו", אין אדם כופר בעמיתו עד שכופר בעקר. פעם אחת שבת רבי ראובן בטבריה, מצאו פלוספוס, אמר לו: איזה הוא שנוי שבעולם? אמר לו: זה הכופר במי שבראו. איזהו (שמות כ, יב): "כבד את אביך", "לא תרצח", "לא תנאף", "לא תגנב", "לא תענה", "לא תחמד", דהא אין אדם כופר בדבר עד שכופר בעקר, ואין אדם הולך לדבר עברה, אלא אם כפר במי שצוהו לה עליה:

(ויקרא ה, א): "קול אלה" - רבי יהודה אומר: אלה זו קללה. קול השבועה. רבי שמעון אומר: אלה זו שבועה, אלו הכנויין שבתורה. אוסרכם אני, כוכלכם אני, בצדיק, בתמים, בישר - הרי זה חיב. (שם): "והוא עד", לא עד מפי עד, ולא מפי בת קול, ולא מקול הברה. "והוא עד" - בשני עדים הכתוב מדבר. אתה אומר בשני עדים הכתוב מדבר, או אינו אלא בעד אחד, תלמוד לומר (דברים יט, טו): "לא יקום עד אחד באיש", שאין תלמוד לומר 'אחד', אלא כל מקום שתפס הכתוב עד סתם - הרי הוא בכלל שנים, עד שיפרט לך הכתוב אחד:

ג,ו (ויקרא ה): והוא עד - הכשר לעדות. ושמעה - להוציא את החרש. או ראה - להוציא את הסומא. או ידע - להוציא את השוטה. אם לא יגיד ונשא את עונו - להוציא את האלם. אלו דברים הראשונים. רבי עקיבא אומר (דברים יג, טו): "וידרשת וחקרת" - וכי יש דורשין לחרשין? ויש

חוקרין לשוטים? תלמוד לומר (ויקרא כד, כב): "משפט אחד יהיה לכם" - 'לכם' - כדיני ממונות כך כדיני נפשות, מה דיני נפשות בדרישה וחקירה - אף דיני ממונות בדרישה ובחקירה, אי מה דיני נפשות לעדיו, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שמות כא): "עין ישלם", אי מה דיני נפשות פטר את השוגג, יכול אף דיני ממונות פטר? תלמוד לומר: - "עין ישלם".

אי מה דיני נפשות, פטר משורק והרג, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר: "אבן יד ישלם"; אי מה דיני נפשות בעשירים ושלשה, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שם כב, ז): "ונקרב בעל הבית אל האלהים", רבה לו הכתוב דין אחד. "עד האלהים יבא דבר שניהם", רבה לו הכתוב שני דיניו, "אשר ירשיעון אלהים", רבה הכתוב שלשה דיניו, מכאן אמרו: דיני ממונות בשלשה. ורבי יוסי אומר: בהמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה. יכול אין לי בשלשה אלא דיני ממונות הקלין, מניין לרבות החמורים? וחמור בחמורים? תלמוד לומר: "עין וגו' כויה תחת כויה" וגו'.

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פְּרָק רְבִיעִי

ה,א חמור בשבועת העדות שאין בשבועת הפקדון, וחמור בשבועת הפקדון שאין בשבועת העדות.

שבועת העדות נוהגת בעבדים ובשטרות, ובקרקעות. כיצד? אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני עבדים ושטרות וקרקעות, ואמרו לו: שבועה שאין יודעים לך עדות - הרי אלו חיבין, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

חמור בשבועת הפקדון, שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים וברחוקין ובקרובין, בכשרים ובפסולים. אמר לו: תן לי פקדון שיש לי בידך. אמר לו: מה אתה בא אחרי? שבועה שאין לך בדי! - הרי הוא חיב, ומשלם קרן וחמש ואשם, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת העדים.

חֲמֵר בְּשׁוֹבַעַת הַעֲדוֹת שְׂאִין בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי, וּבְשׁוֹבַעַת הַבְּטוּי שְׂאִין בְּשׁוֹבַעַת הַעֲדוֹת, שְׁבֻעַת הַעֲדוֹת נוֹהֶגֶת בְּדָבָר מְצוּהָ, וְחִיבִין עַל זְדוּנָה קֶרְבָּן, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹבַעַת הַבְּטוּי. שְׁבֻעַת בְּטוּי נוֹהֶגֶת בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וּבְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, וְחִיבִין עַל זְדוּנָה מִכּוֹת, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹבַעַת הַעֲדוֹת:

הב, חֲמֵר בְּשׁוֹבַעַת הַפְּקֻדוֹן שְׂאִין בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי, וְחֵמֵר בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי שְׂאִין בְּשׁוֹבַעַת הַפְּקֻדוֹן, שְׁשׁוֹבַעַת הַפְּקֻדוֹן נוֹהֶגֶת בְּרִשׁוֹת וּבִמְצוֹת, וּמִשְׁלֵם קֶרֶן וְחִמְשׁ, וּמִבִּיא אֶשֶׁם בְּשֵׁתֵי סִלְעִים, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי.

חֲמֵר בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי, שְׁשׁוֹבַעַת בְּטוּי נוֹהֶגֶת בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וְשְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, וְחִיבִין עַל זְדוּנָה מִכּוֹת, וְעַל שְׁגָגָתָהּ קֶרְבָּן עוֹלָה וַיִּוֹרֵד, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹבַעַת הַפְּקֻדוֹן.

חֲמֵר בְּשׁוֹבַעַת שְׂאִין בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי, בְּשִׁבְעַת בְּטוּי מֵה שְׂאִין בְּשִׁבְעַת שְׂאִין, שְׁבֻעַת בְּטוּי נוֹהֶגֶת בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וּבְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, וְחִיבִין עַל שְׁגָגָתוֹ קֶרְבָּן עוֹלָה וַיִּוֹרֵד, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹבַעַת שְׂאִין. שְׁבֻעַת שְׂאִין נוֹהֶגֶת בְּרִשׁוֹת וּבִמְצוּהָ, וְחִיבִין עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹבַעַת בְּטוּי:

מִסְכַּת שְׁבֻעוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הא, שְׁבֻעַת הַדִּינִין, הַטְּעֵנָה שְׁתֵּי כֶּסֶף, וּפְרוּטָה, וְהַהוֹדָאָה פְּרוּטָה מִן הַטְּעֵנָה, וְאִם אֵין הוֹדָיָה מִמֵּין הַטְּעֵנָה – פְּטוּר. כִּיצַד? שְׁתֵּי כֶּסֶף יֵשׁ לִי בְּיָדִי, "אֵין לִי בְּיָדִי אֱלֵא פְּרוּטָה" – פְּטוּר. שְׁתֵּי כֶּסֶף וּפְרוּטָה יֵשׁ לִי בְּיָדִי, "אֵין לִי בְּיָדִי אֱלֵא פְּרוּטָה" – חֵיב. מְעַה וּפְרוּטָה – פְּטוּר. שְׁתֵּי כֶּסֶף יֵשׁ לִי בְּיָדִי, בֵּין שְׁכַפֵּר בְּלָן, בֵּין שְׁכַפֵּר מִקְצָתָן – פְּטוּר. "מִנְה לִי בְּיָדִי" – אֵין לִי בְּיָדִי אֱלֵא חֶסֶר שְׁתֵּי כֶּסֶף – הֲרִי זֶה יִשְׁבַּע. חֶסֶר מְעַה כֶּסֶף – אֵין צְרִיף לִשְׁבַּע:

הב, הִיָּה טוֹעֵנוּ מִנְה, וְלֹא הִיָּה חֵיב לּוֹ אֱלֵא חֲמִשִּׁים, לֹא יֵאמֵר לּוֹ "הֲרִינִי כּוֹפֵר בּוֹ בְּבֵית

דִּין", וּכְשֶׁאֲצַא לְחוּץ, הֲרִינִי מוֹדֵה לּוֹ שְׁלֹא אֲזַקֵּק לּוֹ לְשִׁבְעָה, תִּלְמוּד לּוֹמֵר (שְׁמוֹת כג): "לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׂוֹא" – אֵל תִּשְׁמַע לְדִין דְּבָר שֶׁהוּא שֶׁל שְׂוֹא. הִיָּה טוֹעֵנוּ מִנְה עַל פִּי עַד אֶחָד, וְכִפֵּר בּוֹ, לֹא יֵאמֵר לְאַחַר: "בֹּא אֲנִי וְאַתָּה וְנַעֲדִנִי וְנוֹצִיא גּוֹלָה מִתַּחַת יָדֶיךָ", תִּלְמוּד לּוֹמֵר (שָׁם): "אֵל תִּשָּׂא יָדֶךָ עִם רִשְׁעֵךָ וְגו':

הג, הִיָּה טוֹעֵנוּ מִנְה בְּמַעֲמַד בֵּית דִּין, וְכִפֵּר בּוֹ, וּבִאֵי שְׁנַיִם וְהַעֲדוּהוּ שְׁחֵיב לּוֹ חֲמִשִּׁים זוּז – הֲרִי זֶה מְשַׁלֵּם וּפְטוּר מִן הַשְּׁבֻעָה. וְאִם הִיָּה עַד אֶחָד מְעִידוֹ – הֲרִי זֶה נִשְׁבַּע עַל הַכֵּל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קָל וְחֵמֵר, וּמֵה אִם בְּמִקּוֹם שְׂאִין פְּטוּר מִצְטָרֵף עִם פִּי אֶחָד לְמִיתָה, הֲרִי הוּא נִשְׁבַּע עַל פִּי עֲצָמוֹ, מִקּוֹם שְׁפִי מִצְטָרֵף עִם פִּי אֶחָד לְמִיתָה, אֵינוּ דִין שֵׁישְׁלֵם עַל פִּי עֲצָמוֹ? מֵה לְנִשְׁבַּע עַל פִּי עֲצָמוֹ שְׁכֵן מְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, יִשְׁבַּע עַל פִּי אֶחָד, שְׁכֵן אֵינוּ מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַד אֶחָד, תִּלְמוּד לּוֹמֵר (דְּבָרִים ט): "לְעוֹן"; [לְעוֹן] אֵין קָם אֲבָל קָם לְשִׁבְעוֹתוֹ. "מִנְה לִי בְּיָדִי" – הִיָּה לִי בְּיָדִי וְנִתְתִּיו לִי, אוֹ שֵׁישׁ לִי בְּיָדִי בְּמִנְה כְּסוּת וּבְמִנְה פְּרוֹת – פְּטוּר. אוֹ שְׂאֵמֵר לּוֹ אֵין לִי בְּיָדִי אֱלֵא חֲמִשִּׁים זוּז, שֵׁישׁ לִי בְּיָדִי בְּחֲמִשִּׁין זוּז וּבְחֲמִשִּׁין זוּז פְּרוֹת – פְּטוּר, אֲבָל אִם אָמַר לּוֹ: נִתְתִּיו לִי מִהֵן חֲמִשִּׁים זוּז – חֵיב, שְׁכֵן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנָת עֲצָמוֹ. "מִנְה לֹאבֵא בְּיָדֶךָ" – "הִיָּה לּוֹ בְּיָדִי" וְנִתְתִּיו לּוֹ, אוֹ שֵׁישׁ לּוֹ בְּיָדִי בְּמִנְה כְּסוּת, בְּמִנְה פְּרוֹת – פְּטוּר, אוֹ שְׂאֵמֵר לּוֹ: אֵין לּוֹ בְּיָדִי אֱלֵא חֲמִשִּׁים זוּז, וְיֵשׁ לִי בְּיָדִי חֲמִשִּׁים זוּז פְּרוֹת – פְּטוּר. אֲבָל אִם אָמַר לּוֹ: "נִתְתִּי לּוֹ מִהֵן חֲמִשִּׁים זוּז" – חֵיב, שְׁכֵן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנָת עֲצָמוֹ:

הד, דִּינָר זֶהֱבָ יֵשׁ לִי בְּיָדִי – "אֵין לִי בְּיָדִי אֱלֵא דִּינָר כֶּסֶף וְטֵרִיסִית וּפּוֹנְדִיּוֹן וּפְרוּטָה" – פְּטוּר. דִּינָר זֶהֱבָ לִי בְּיָדִי – "אֵין לִי בְּיָדִי אֱלֵא דִּינָר כֶּסֶף וְטֵרִיסִית וּפּוֹנְדִיּוֹן וּפְרוּטָה" – חֵיב. טְעֵנוּ חֲטִין וְהוֹדָה בְּשַׁעוֹרִין – פְּטוּר. וְרָבִן גְּמִלְיָאֵל מְחֵיב טְעֵנוּ פְּרוֹת, כְּסוּת וְכִלְיִם, וְהוֹדָה בְּאֶחָד מֵהֵן – חֵיב:

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

ו,א כל הנשבעין שבתורה - נשבעין ולא משלמין, שנאמר (שמות כב): "ולקח בעליו ולא ישלם"; כיון שקבל הבעלים שבועה - הלזה פטור מלשלם. השכיר נשבע בזמנו ונוטל. עבר זמנו - אינו נשבע ונוטל. ואם יש עדים שתבעו בתוך זמנו, אפלו לאחר שנים עשר חדש - הרי זה נשבע ונוטל. במה דברים אמורים? בזמן שאמר לו: 'נתתי שכרך'; והוא אומר: 'לא נתת לי! אכל אם אמר לו: 'שכרתני, והוא אומר: 'לא!'; 'סלע אמרתי לך', והוא אומר: 'שתים אמרתי לך' - המוציא מחברו עליו הראיה.

ו,ב הנחבל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול. אמר: 'חבלתי בך', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' - הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה היה קורא אותו 'הנחפין'. כל זמן שהן חופכין זה את זה - הרי אלו נשבעין ונוטלין. היה נשוד מקום שאינו יכול לשך עצמו - נוטל שלא בשבועה. לאחר זמן, זה אומר: 'חבלתי בך', והוא אומר: 'לא חבלתי בך' - הרי הוא כשאר כל הטענות.

ו,ג שכנגדו חשוד על השבועה, כיצד? זה נשבע ונוטל. היו שניהם חשודין פטורין, שנאמר (שמות כב): "שבועת ה' תהיה בין שניהם"; בזמן שאחד מהן חשוד, לא בזמן ששניהן חשודין. "בין שניהם" - יוצא מבין שניהם. אם הנשבע נשבע על שקר - סוף שהשבועה חלה עליו. ואם המשביע משביע על שקר - סוף שהשבועה חלה עליו, שנאמר (זכריה ה): "ולנה בתוך ביתו וכלתו"; בוא וראה! דברים שאין האש אוכלתן - שבועת שקר אוכלתן.

ו,ד חנוני על פנקסו שלא במקף, אמר, לא שיאמר לו: "כתבת בזו, מחק בזו", אלא אומר: "תן לבני סאתים חטים ולפעלי בסלע מעות", והוא אומר: "נתתני", והן אומרים: "לא נטלנו"; הוא נשבע ונוטל והן

ה,ה ואלו שמשביעין אותו ואין משביעין להן: חרש שוטה וקטן והקדש ועובד כוכבים. כיצד? אמר לו גזבר: מנה להקדש בידך, אין לך בידך אלא חמשים זוז - פטור. אבל המקדיש נכסיו, ויצתה עליהן כתבת אשה ובעל חוב - הרי אלו נשבעין ונוטלין. רבי אליעזר בן יעקב אומר: פעמים אדם נשבע על טענת קטן, כיצד? אמר לו קטן, "מנה לאבא בידך" - "אין לו אלא חמשים זוז" - פטור. אבל אם אמר לו: "נתת לי מנה חמשים" - חייב, שכן הוא נשבע על טענת עצמו:

ה,ו 'עשרה דלוסקמין מלאים שטרות יש לי בידך' - "אין לך בידך אלא דלוסקמית אחד כמות שהוא", ועשרה עבדים, ועליהן עשר כסות כמות שהן, "אין לך בידך אלא עבד אחד כמות שהוא", "עשר בתין מלאין פרות לי בידך! אמר ליה: "אין לי אלא בית אחד כמות שהוא" - פטור. "עשר דלוסקמין מלאין שטרות לי בידך". אמר: "אין לך בידך אלא דלוסקמית אחד ובתוכו שטר אחד". "עשר עבדים ועליהן עשר כסות לי בידך". אמר לו: "אין לך [בידך] אלא עבד אחד ועליו אזור קטנה". "עשרה בתים מלאין פרות לי בידך" - "אין לך בידך אלא בית אחד ובתוכו כור אחד חטים חייב". "עשר מגורות לי בידך" - "אין לך בידך אלא מגורה אחת של עשר ליטרין". "עשר כסות לי בידך" - "אין לך בידך אלא כור אחת של חטים" - חייב! מפני שטענו במדה. "עשר מגורות של מאה ליטרין לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך". "עשר כסות לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך". "עשר כורין של חטין לי בידך" - "איני יודע הרי הן לפניך" - פטור, מפני שלא הודה לו במדה:

ה,ז בית מלא פרות לי בידך וכיס מלא מעות לי בידך אין לך בידך אלא חציין ושלישין - חייב מפני שבית מדה וחציין ושליש מדה כיס מדה וחציין ושליש מדה:

נִשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אֹמֵר: אֹמֵר אֲנִי, שְׂאִין הַפּוֹעֲלִין נִשְׁבְּעִין אֶלָּא בְּמַעֲמַד חֲנוּנִי.

וְהָאֵמֵר לְחֲנוּנִי: 'תֵּן לִי בְּדִינָא פְּרוּת'; וְנִתֵּן לוֹ. אֵמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי אֶת הַדִּינָר', וְהוּא אֹמֵר: 'נִתְתִּיו לָךְ, וְנִתְתּוּ בְּאוֹנְכֵלָא' - יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת אוֹ יֵבִיא רְאִיָּה שְׁנֵתֵן לוֹ אֶת הַדִּינָר. נִתֵּן לוֹ אֶת הַדִּינָר, אֵמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי אֶת הַפְּרוּת'! אֵמֵר לוֹ: 'נִתְתִּים לָךְ וְהוֹלַכְתֶּם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ' - יִשְׁבַּע חֲנוּנִי אוֹ יֵבִיא רְאִיָּה שְׁנֵתֵן. אֵמֵר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן שְׁהִיתָה קָפָה מְנַחֵת בֵּינָתַיִם, אֲבָל אִם הִיתָה יוֹצֵאָה מִתַּחַת יַד אֶחָד מֵהֶן - הַמוֹצִיא מִחִבְרוֹ עָלָיו הָרְאִיָּה.

וְהוּא הַפּוֹגֵם שְׁטַר חוֹבוֹ לֹא יִפְרַע אֶלָּא בְּשָׂבוּעָה, כִּי־צַד? הוֹצִיא עָלָיו שְׁטַר שֶׁל מֵאֵתִים, וְהוּא אֹמֵר: 'הִתְקַבְּלִיתִי מֵהֶן מְנָה' - לֹא יִפְרַע אֶלָּא בְּשָׂבוּעָה. וְאִם אֵמֵר מִתַּחֲלָה: 'לֹא הָיָה אֶלָּא מְנָה' - נוֹטֵל שְׁלֹא בְּשָׂבוּעָה. יוֹרֵשׁ שֶׁפָּגְמוּ אָבִיו שְׁטַר חוֹבוֹ - נוֹטֵל שְׁלֹא בְּשָׂבוּעָה. בְּזֶה יָפָה כַּח הַבֵּן מִכַּח הָאָב, שֶׁהַבֵּן גּוֹבֵה שְׁלֹא בְּשָׂבוּעָה וְהָאָב אֵינוֹ גּוֹבֵה אֶלָּא בְּשָׂבוּעָה. וּבְזֶה יָפָה כַּח הָאָב מִכַּח יוֹרֵשׁ. נִתְחַיֵּב הָאָב שְׂבוּעָה בְּבַיִת דִּין - פְּטוֹר; שְׂאִין הַיּוֹרֵשִׁין יְכוּלִין לְגַבּוֹת.

וְזוֹ אֵמֵר לְשׁוֹמֵר חֲנָם, וְלְשׁוֹאֵל, וְלְנוֹשֵׂא שְׂכָר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אֵמֵר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ' - 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! וְלֹאֲחֵר מִכָּאֵן הוֹדָה שְׂאֶכְלוּ - חַיִּב. אֵמֵר לְשׁוֹמֵר חֲנָם: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אֵמֵר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! וְלֹאֲחֵר זִמְן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - פְּטוֹר, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹאֵל.

אֵמֵר: נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! וְלֹאֲחֵר זִמְן הוֹדָה שְׂאֶכְלוּ - חַיִּב, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹאֵל.

וְחָ, אֵמֵר לְשׁוֹאֵל: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אֵמֵר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! וְלֹאֲחֵר זִמְן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חַיִּב, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! לֹאֲחֵר מִכָּן הוֹדָה שְׂאֶכְלוּ - פְּטוֹר, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם.

אֵמֵר לְשׁוֹאֵל 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אֵמֵר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! לֹאֲחֵר זִמְן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חַיִּב, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! לֹאֲחֵר מִכָּן הוֹדָה שְׁמַת אוֹ נִשְׁבָּה - פְּטוֹר, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר.

וְטָ, אֵמֵר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אֵמֵר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! וְלֹאֲחֵר מִכָּן הוֹדָה שְׁמַת אוֹ נִשְׁבָּה - פְּטוֹר מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹאֵל. 'מֵת' אוֹ 'נִשְׁבָּר' אוֹ 'נִשְׁבָּה', וְלֹאֲחֵר מִכָּן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חַיִּב מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹאֵל.

אֵמֵר לְנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אֵמֵר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן'! וְלֹאֲחֵר מִכָּאֵן הוֹדָה שְׁנִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חַיִּב, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, 'מִשְׁבִּיעֶיךָ אֲנִי, וְאֵמֵר: 'אֲמַן', לֹאֲחֵר מִכָּאֵן הוֹדָה שְׂאֶכְלוּ - פְּטוֹר, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשׁוֹמֵר חֲנָם. נִמְצָא חַיִּב בְּשׁוֹאֵל - פְּטוֹר בְּשׁוֹמֵר חֲנָם. חַיִּב בְּשׁוֹמֵר חֲנָם - פְּטוֹר בְּשׁוֹאֵל. חַיִּב בְּשׁוֹאֵל - פְּטוֹר בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. פְּטוֹר בְּשׁוֹאֵל - חַיִּב בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. זֶה הַכֹּלֵל: כָּל הַמְּשַׁנֵּה מִפְּטוֹר לְפְטוֹר, מִחֻבָּה לְחֻבָּה, מִפְּטוֹר לְחֻבָּה - פְּטוֹר, וּמִחֻבָּה לְפְטוֹר - חַיִּב.

וּמְסוֹרֶתָא¹ – שְׁנַיִם: 'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל'².
 וְהַשְּׂוֹאֵל: שְׁנַיִם 'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם'³.
 וְשׂוֹמֵר חֲנָם: שְׁלֹשָׁה⁴. נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין: שְׁנַיִם
 'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל'⁵. אֶחָד⁶ נוֹשֵׂא: שְׁנַיִם⁷
 'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם'.

מְסוֹרֶתָא⁸ – "תִּיב, פְּטוֹר, תִּיב"⁹. "תִּיב,
 פְּטוֹר, תִּיב, פְּטוֹר"¹⁰. "פְּטוֹר, תִּיב, תִּיב,
 פְּטוֹר"¹¹.

⁶ תּוֹזֵן יְהוֹקֵאל גֹּרֵם בְּאֵן "אַהֲרָ" – הֵינּוּ עוֹד דִּין אַהֲרָ
 בְּנוֹשֵׂא שְׂכָר.

⁷ עוֹד יֵשׁ דִּין בְּשׂוֹמֵר שְׂכָר שֶׁבּו אֵיתָא פְּעֻמִּים "מַה
 שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹמֵר חֲנָם".

⁸ הֵינּוּ מְסֻרַת שְׁהִיְתָה בְּיָדָם, שְׁהִי עוֹשִׂים סִימְנִים כְּדִי
 לְזַכֵּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

⁹ מַה שְּׂלְמַדְנֵנוּ לְמַעְלָה בְּהַלְכָה ז'.

¹⁰ אֵלּוּ הֵן הַהַלְכוֹת שֶׁנִּשְׁנֶוּ לְמַעְלָה בְּהַלְכָה ח'.

¹¹ אֵלּוּ הֵן הַהַלְכוֹת שֶׁנִּשְׁנֶוּ לְמַעְלָה בְּהַלְכָה ט'.

¹ הֵינּוּ מְסֻרַת שְׁהִיְתָה בְּיָדָם, שְׁהִי עוֹשִׂים סִימְנִים כְּדִי
 לְזַכֵּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת לְאוֹמְרֵיהֶם.

² לְעִיל הַלְכָה ז', שְׂלְמַדְנֵנוּ שְׁם פְּעֻמִּים – "מַה שְּׂאִין כֵּן
 בְּשׂוֹאֵל".

³ לְעִיל בְּהַלְכָה ח' לְמַדְנֵנוּ בְּעֵינֵי שׂוֹאֵל פְּעֻמִּים – "מַה
 שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל חֲנָם".

⁴ בְּהַלְכָה ז' לְמַדְנֵנוּ שְׁלֹשׁ בְּבוֹת אֶצְל שׂוֹמֵר חֲנָם.

⁵ לְעִיל בְּרֵאשׁ הַהַלְכָה גְּבִי הַדִּין שֶׁל שׂוֹמְרֵי שְׂכָר,

מוֹבָא פְּעֻמִּים – "מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׂוֹאֵל".

ערב סוכות Succos Eve		יד	14
7:05	נץ החמה	עלות השחר	5:53
9:53	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:17
10:49	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:25
7:31	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:19
	בבלי: תמיד כו • ירושלמי: שבת מ • תוספתא: מכות ד		
	נ"ך: יחזקאל מב-מג • רמב"ם: גזילה ו אבידה ט		
א' דסוכות, למען אמינתך 1st Day Succos		טו	15
7:06	נץ החמה	עלות השחר	5:54
9:53	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:17
10:49	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:25
7:30	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:17
	בבלי: תמיד כז • ירושלמי: שבת מא • תוספתא: שבועות א		
	נ"ך: יחזקאל מד-מה • רמב"ם: גזילה ואבידה א		
ב' דסוכות, אבן שתייה 2nd Day Succos		טז	16
7:07	נץ החמה	עלות השחר	5:55
9:54	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:18
10:49	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:25
7:28	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:16
	בבלי: תמיד כח • ירושלמי: שבת מב • תוספתא: שבועות ב		
	נ"ך: יחזקאל מז-מז • רמב"ם: גזילה ואבידה ב		
א דחזה"מ סוכות, אערוך שועי 1st Day Chol Hamoed		יז	17
7:08	נץ החמה	עלות השחר	5:56
9:54	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:18
10:49	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:25
7:27	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:14
	בבלי: תמיד כט • ירושלמי: שבת מג • תוספתא: שבועות ג		
	נ"ך: יחזקאל מח - הושע א • רמב"ם: גזילה ואבידה ג		
ב דחזה"מ סוכות, אום אני חומה 2nd Day Chol Hamoed		יח	18
7:09	נץ החמה	עלות השחר	5:57
9:54	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:18
10:50	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:26
7:25	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:13
	בבלי: תמיד ל • ירושלמי: שבת מד • תוספתא: שבועות ד		
	נ"ך: הושע ב-ג • רמב"ם: גזילה ואבידה ד		
ג דחזה"מ סוכות, קל למושעות 3rd Day Chol Hamoed		יט	19
7:10	נץ החמה	עלות השחר	5:58
9:55	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:19
10:50	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:26
7:24	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:11
	בבלי: תמיד לא • ירושלמי: שבת מה • תוספתא: שבועות ה		
	נ"ך: הושע ד-ה • רמב"ם: גזילה ואבידה ה		
שבת חזה"מ סוכות, אום נצורה Shabbos Chol Hamoed		כ	20
7:11	נץ החמה	עלות השחר	5:59
9:55	סו"ז קר"ש - גר"א	סו"ז קר"ש - מג"א	9:19
10:50	סו"ז תפלה - גר"א	סו"ז תפלה - מג"א	10:26
7:22	צה"כ לשיטת ר"ת	שקיעה	6:10
	בבלי: תמיד לב • ירושלמי: שבת מו • תוספתא: שבועות ו		
	נ"ך: הושע ו-ז • רמב"ם: גזילה ואבידה ו		

דוֹרְךָ שְׂמַחַת יוֹם טוֹב, אוֹן דוֹרְכֵי לַיִיגַן תִּפְלִין וְזֵי עַם דְּאַרְפָּה צוֹ זֵיין, אִיז מְעַן זֹכָה צוֹ גַעבוּרִין אִינגַלְעֵךְ.

(סִפְרֵי הַמִּדּוֹת אוֹת בְּגִימֵי הַלֵּק א', סִימָן י')